

48 117667

การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เกสวรินทร์ เจริญลา

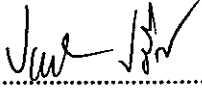
สำนักวิทยบริการฯ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	
ฉบับที่.....	
วันครบรอบ.....	6 มี.ค. 2559
เลขทะเบียน.....	242877
เลขเรียกหนังสือ.....	

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2558

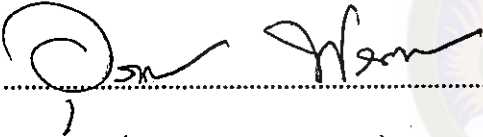
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวเกสรินทร์ เจริญลาแล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

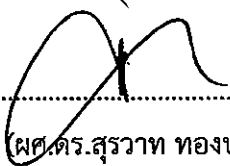

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(รศ.ดร.ประภัสสร ปรีเอี่ยม) (ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย)

..... กรรมการ
(ดร.ศักดิ์พงศ์ หอมหวล) (ผู้ทรงคุณวุฒิ)

..... กรรมการ
(ผศ.ดร.อรสา พรหมทา) (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)

..... กรรมการและเลขานุการ
(อาจารย์อนุสรณ์ ภูสินแก่น) (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

..... (ผศ.ดร.สุรวาท ทองบุ)
คณบดีคณะครุศาสตร์

..... (ผศ.ดร.สนธิ ตีเมืองชัย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่ 27 พ.ย. 2558 เดือน พ.ศ.....

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย เกสรวรินทร์ เจริญธาดา

ปริญญา ค.ม. (การบริหารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร. อรุสา พรหมทา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ อนุสรณ์ ภูสินแก่น

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการศึกษา และผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 543 คนโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.27 – 0.87 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วย F-test (one – way ANOVA) และทำการเปรียบเทียบด้วยวิธีของ Scheff ' s และระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคามกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการศึกษา และผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 9 คนโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคามทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่

ในระดับปานกลางและรายด้านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการรับผลประโยชน์ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติด้านการตัดสินใจและด้านการติดตามและประเมินผล 2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพ มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตัดสินใจและด้านการรับผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการปฏิบัติและด้านการติดตามและประเมินผลไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคามมี ดังนี้ 3.1 ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม การเสนอความคิดเห็น การกำหนดเป้าหมายความต้องการของกลุ่ม การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร และ ด้านงบประมาณการจัดหาสื่อการเรียนการสอน 3.2 ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล เข้ามาควบคุม ดูแลในระหว่างการดำเนินโครงการ กิจกรรม และ หลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการ กิจกรรม ในด้านต่างๆ

Title: Participation of the Personnel in the Operation of the Child Development Centers under Tambon Administration Organizations in Maha Sarakham Province

Author: Kaswarinthon Charoenla **Degree:** M.Ed. (Educational Administration)

Advisors: Asst. Prof. Dr. UrasaPromta Chairman
Mr. AnusornTusinkaen Committee Member

Rajabhat Maha Sarakham University, 2015

Abstract

The research had the objectives to: 1) study the levels of participation of the personnel in the operation of the child development centers; 2) compare the levels of participation of the personnel in the operation of the child development centers; 3) study guidelines on development and suggestions on participation of the personnel in the operation of the child development centers under Tambon Administration Organizations in Maha Sarakham Province. The research was divided into 2 phases. Phase 1 dealt with the study of the levels of participation of the personnel in the operation of the child development centers under Tambon Administration Organizations in Maha Sarakham Province. The sample comprised chief executives of Tambon Administration Organizations, academic officers, and child caregivers under Tambon Administration Organizations in Maha Sarakham Province, totally 543 persons, obtained through simple random sampling. The instrument was a 5-level rating scale questionnaire with the discrimination power ranging from 0.27 to 0.87 and the total reliability of 0.96. The analysis of data employed a ready-made computer program. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, and the hypothesis testing employed F-test (one-way ANOVA), and paired test according to Scheffe's method was also used. Phase 2 dealt with the guidelines and suggestions on participation of the personnel in the operation of the child development centers under Tambon Administration

Organizations in Maha Sarakham Province. The target group comprised chief executives of Tambon Administration Organizations, academic officers, and child caregivers under Tambon Administration Organizations in Maha Sarakham Province, totally 9 persons, obtained through purposive sampling. The instrument was an interview form. The data were analyzed with a descriptive analysis.

The results are as follows: 1. the levels of participation of the personnel in the operation of the child development centers under Tambon Administration Organizations in Maha Sarakham Province, on the whole and by aspects, were in the moderate level. However, one aspect was in the high level. That was the aspect of receiving benefits. And 3 aspects were in the moderate level: operation, making decision, and follow-up and evaluation. 2. The comparison of the levels of participation of the personnel in the operation of the child development centers under Tambon Administration Organizations in Maha Sarakham Province, classified by status, on the whole, revealed a difference with statistical significance at the .05 level. When considered by aspect, there was a difference between making decision and receiving benefits with statistical significance at the .05 level. On the other hand, there was no difference between operation and follow-up and evaluation. 3. The guidelines on development and suggestions on participation of the personnel in the operation of the child development centers under Tambon Administration Organizations in Maha Sarakham Province are as follows: 3.1 On the aspect of participation in making decision, personnel concerned with the operation should have their part in meetings, giving opinions, setting goals for the needs of the group, evaluation of personnel's performance, and budget for procurement of instructional media. 3.2 On the aspect of participation in follow-up and evaluation, concerned personnel should have their part in inspection and evaluation, in controlling and overseeing the operation of projects and activities and after the projects and activities terminate.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ผศ.ดร.อุรสา พรหมทา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ อาจารย์อนุสรณ์ ภูสินแก่น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่อนุเคราะห์ให้คำปรึกษา ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.ประภัสสร ปรีเอี่ยม ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัยและดร.ศักดิ์พงศ์ หอมหวาน ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้แนะนำแนวทางที่ดีที่สุดที่ถูกต้องในเนื้อหาให้ครอบคลุมและเกิดความสมบูรณ์อย่างดียิ่งผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณว่าที่ร้อยโท ผศ.ดร.ณัฐชัย จันทชุม นายสมาน สานิพามณี ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหล็กและนางลัดดาวัลย์ ไชยศิริรินทร์ ครูชำนาญการ ที่ได้อนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและตรวจสอบแก้ไขแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้จนมีความถูกต้อง สมบูรณ์สำหรับนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ขอขอบพระคุณนายกององค์การบริหารส่วนตำบลและผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดมหาสารคามทุกท่าน ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบพระคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการ และผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามด้วยดี

ความสำเร็จเกิดขึ้นด้วยการสนับสนุนและการให้กำลังใจจากบิดามารดา สามีและบุตรตลอดทั้งคณะบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหล็กที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์จนประสบผลสำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้เป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ที่ได้เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนและให้ความรัก ความอบอุ่นและขอมอบบูชาบูรพาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยให้มีความรู้ ความตั้งใจ และความวิริยะอุตสาหะทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จด้วยดี

เกษวรินทร์ เจริญลา

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
สารบัญตารางภาคผนวก	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมติฐาน	5
ขอบเขตการวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ความหมาย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	10
ความหมายที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	10
หลักการแนวความคิดการมีส่วนร่วม	16
ความสำคัญของการมีส่วนร่วม	19
ลักษณะและรูปแบบการมีส่วนร่วม	21
ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม	36
การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	38
การบริหารโดยคณะกรรมการหรือองค์คณะบุคคล	41
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม	45

หัวข้อเรื่อง	หน้า
แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2545-2559	48
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย	54
ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย	56
จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย	57
หลักการจัดการการศึกษาปฐมวัย	59
หลักการในการจัดการศึกษา	61
มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ	63
มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติประกอบด้วยเกณฑ์ 3 ด้าน	64
รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	65
การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	65
การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology)	70
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	71
งานวิจัยในประเทศ	71
งานวิจัยต่างประเทศ	76
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	79
ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย	82
วิธีดำเนินการวิจัย	83
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	83
วิธีสร้างเครื่องมือ	84
การเก็บรวบรวมข้อมูล	85
การวิเคราะห์ข้อมูล	85
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	87
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	89
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	89
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	90
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	90

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำแนกความถี่ลักษณะการมีส่วนร่วม	30
2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามสถานภาพ	91
3 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามโดยรวม	92
4 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการตัดสินใจ	93
5 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการปฏิบัติ	95
6 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการติดตามและประเมินผล	97
7 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการรับผลประโยชน์	98
8 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามจำแนกตามสถานภาพ โดยรวม	99
9 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการตัดสินใจจำแนกตามสถานภาพ	100
10 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการปฏิบัติจำแนกตามสถานภาพ	105

ตารางที่	หน้า
11 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการติดตามและประเมินผลจำแนกตามสถานภาพ	109
12 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการรับผลประโยชน์จำแนกตามสถานภาพ	112
13 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพโดยรวม และรายด้าน	114
14 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวม	115
15 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการตัดสินใจ	115
16 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการรับผลประโยชน์ จำแนกตามสถานภาพ	116
17 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการตัดสินใจ	117
18 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการปฏิบัติ	117
19 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการติดตามและประเมินผล	118

ตารางที่	หน้า
20 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการรับผลประโยชน์	119

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
2 ขั้นตอนการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้ง 2 ระยะ	81
3 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	82

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่	หน้า
1 ข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 380 แห่ง	152
2 แสดงผลการประเมินค่าความเที่ยงตรง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ	175
3 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	177

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย นับเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเด็กในช่วงวัยนี้เป็นช่วงอายุที่สามารถพัฒนาความพร้อม ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ สังคมและสติปัญญา การศึกษาระดับปฐมวัยจึงเป็นการศึกษาระดับพื้นฐานของชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 1) การศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยจึงต้องจัดให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต ในวิถีสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งต้องมีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่สนองตอบความต้องการตามวัย ซึ่งการจัดการศึกษาต้องมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณภาพอย่างสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวชุมชน และสังคมได้อย่างมีความสุข เต็มศักยภาพของแต่ละคน และมีความเหมาะสมกับวัย ดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์วัฒนธรรมในสังคมของตนเอง การพัฒนาเด็กปฐมวัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องได้รับการดูแลให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตทางสังคมของเด็ก ในแต่ละท้องถิ่น

จากสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ทุกภาคส่วนในประเทศไทยเป็นการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมที่จะสะท้อนให้เห็นถึงรูปธรรมในการจัดการศึกษาบนฐานปรัชญาและแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน (เกษม วัฒนชัย. 2549 : คำนำ) ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้ให้ความสำคัญแก่บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาประเทศ และกลไกการตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ เพื่อให้อยู่ในกรอบแนวทางของการบริหารประเทศ ตามหลักธรรมาภิบาล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550 : 2)

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ซึ่งออกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาด้วย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักทางการศึกษา ได้บัญญัติให้องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ ฉะนั้นเมื่อเด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญมาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงให้ความสำคัญและสนับสนุนการเตรียมความพร้อม และการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้รับการเตรียมความพร้อมทุกด้าน

จากกระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ผ่านมา พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน ได้เห็นคุณค่าของการศึกษา และเกิดความตระหนักถึงสิทธิของบุตรหลาน ซึ่งจะต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนจำนวนมาก ให้ความสนใจและกระตือรือร้นที่จะอยากเข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาท และเข้ามามีส่วนในการสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานของตน รวมทั้งการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษา การบริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แต่ก็ยังไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งหมด ทั้งนี้อาจเกิดจากปัจจัยหลายประการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด หน่วยงานหนึ่ง จึงต้องดำเนินการเพื่อยกระดับการศึกษาให้ได้มาตรฐานและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ เกิดขึ้นมาจากเหตุผลหลายประการ ประการสำคัญประการหนึ่งมาจาก หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ที่ได้จัดตั้งศูนย์เด็กเล็กขึ้นมา มีบทบาทหน้าที่ ความชำนาญต่างกัน ให้ความสำคัญกับเด็กในแง่มุมที่ต่างกัน กำหนดกรอบมาตรฐานของศูนย์เด็กเล็ก จากความรู้ ความชำนาญที่แตกต่างกัน ทำให้เด็กเล็กของไทยในภูมิภาคต่าง ๆ ที่มีสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมต่าง ๆ ได้รับการดูแลจากมาตรฐานที่หลากหลาย

จากการที่รัฐบาลไทยได้ทำสัญญาสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) มีผลให้ประเทศไทยต้องจัดทำรายงานการดูแลพัฒนาการเด็กของประเทศไทยต่อคณะอนุกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ซึ่งข้อมูลที่รายงานถึงการพัฒนาเด็กเล็กที่มีอยู่ทั่วทุกภูมิภาค เกี่ยวกับมาตรฐานกลาง หรือมาตรฐานของชาติ เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่จะเป็นเครื่องประกันว่าเด็กเล็กของไทยได้รับการดูแลโดยมีมาตรฐานขั้นต่ำ เท่าเทียมกัน จากแง่มุมของอนุสัญญาว่าเด็กจะไม่ถูกแบ่งแยกผิวพรรณ พื้นที่ สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม นับตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2555 สถานศึกษาทุกแห่งรวมทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งถือว่าเป็นสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะต้องรับการประเมินและรับรองคุณภาพตามพ.ร.บ. ดังกล่าว สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) จึงได้เชิญผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษาของเด็กเล็ก ซึ่งแต่ละหน่วยมีจุดเด่น ทั้งด้านองค์ความรู้ และแนวทางปฏิบัติเฉพาะของตนเข้าร่วม

พิจารณาปรับปรุง ได้แก่ กรมอนามัย (กระทรวงสาธารณสุข) กรมส่งเสริมการปกครองส่วน
ท้องถิ่น (กระทรวงมหาดไทย) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (พม.) สำนักพัฒนาสังคม
(กรุงเทพมหานคร) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา
(สมศ. สำนักนายกรัฐมนตรี) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบัน
แห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้านการ
พัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้จุดเด่นที่ปรากฏอยู่ในมาตรฐานของหน่วยงานต่าง ๆ เกิดประโยชน์แก่
เด็ก โดยทั่วถึง เท่าเทียมกันทั่วทุกภูมิภาค โดยไม่จำกัดว่าอยู่ภายใต้สังกัดใด (สายสุรี จุติกุลและ
คณะ. 2554 : 3-4)

การมีส่วนร่วมของประชาชน จะเกิดขึ้นได้นั้นต้องเกิดความสนใจร่วมกัน มีเป้าหมาย
ร่วมกัน และต้องการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน ทั้งเห็นคุณค่าของสิ่งที่จะทำเป็น
เบื้องต้น การมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือในตัวของมันเอง การที่คนจะรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมใด
กิจกรรมหนึ่งเป็นการมีส่วนร่วมเชิงเป้าหมาย การมีส่วนร่วมเองก็เป็นเครื่องมือทำให้บรรลุ
เป้าหมายได้เช่นกัน ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมตั้งแต่การคิดโครงการ กิจกรรม โดยเริ่มค้นหาปัญหา
สาเหตุ วางแผน ตัดสินใจดำเนินงาน ระดมทรัพยากร กำหนดเป้าหมาย สรุบบทเรียน ติดตาม
ประเมินผล รับผลที่เกิดร่วมกัน โดยทั้งนี้ต้องอยู่บนความเป็นธรรม (สัมพันธ์ เศษะอติก และคณะ.
2548 : 113 - 114) ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด
มหาสารคาม เป็นหน่วยงานหนึ่งที่จัดบริการสาธารณะด้านการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย ตามความ
พร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งบริหารการจัดการศึกษายึด
หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในรูปแบบการทำงานของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดย
มีบุคลากรทางการศึกษาทำหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาและเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วน
ร่วมในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดคุณภาพและได้มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจากที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเลย ประสบ
ปัญหา คือ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กมากนัก ไม่เข้าร่วมประชุม ไม่เข้าร่วมในการพิจารณาค้นหาปัญหา แนวทางแก้ไข
ปัญหา การวางแผน การดำเนินงานและขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และเหมาะสม
อีกทั้งไม่มีเวลาเอาใจใส่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่เห็นความสำคัญของศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ ไม่ประชาสัมพันธ์

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่เป็น
บุคลากรทางการศึกษา จึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนา

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคามผู้วิจัยได้ใช้กรอบการมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ

- 2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
- 2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล
- 2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นกรอบหลักในการวิจัย

3. ขอบเขตพื้นที่

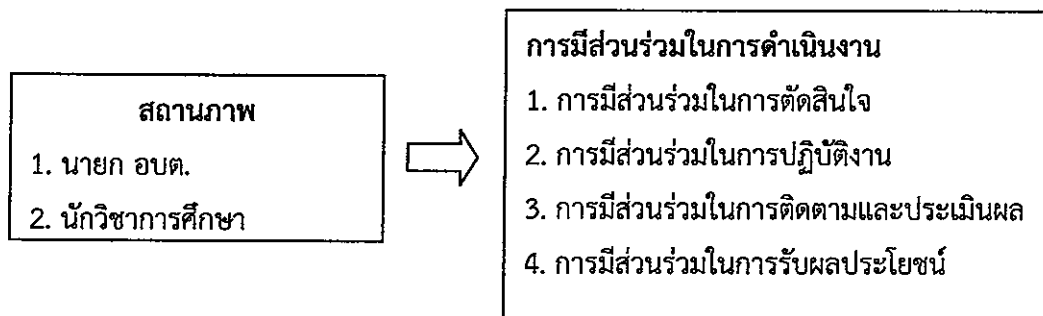
ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือน มีนาคม – เดือน เมษายน 2557

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ที่ผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การที่บุคคล คณะบุคคล หรือผู้ร่วมงานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจร่วมวางแผน ประชุมปรึกษาหารือ เพื่อวางแผนทางปฏิบัติในการดำเนินกิจการงานใด ๆ ด้วยความสมัครใจ และเป็นกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของกลุ่ม และกลุ่มได้รับผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

1. ด้านการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการที่บุคคล คณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมเริ่มตั้งแต่การประชุม การเสนอความคิดเห็นและแนวทาง เพื่อกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ เพื่อใช้ในตัดสินใจเลือกโครงการหรือกิจกรรม และเลือกวิธีการดำเนินการ ในการพัฒนาให้เหมาะสมและคุ้มค่าที่สุด

2. ด้านการปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการที่บุคคล คณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุน ร่วมลงแรง ร่วมออกเงินและวัสดุอุปกรณ์ ร่วมประชุม ร่วมเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ร่วมเป็นผู้ประสานงาน ร่วมดำเนินงานตามแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่วางไว้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และความต้องการของกลุ่ม

3. ด้านการติดตามและประเมินผลหมายถึงกระบวนการที่บุคคล คณะบุคคล จะได้เข้ามาควบคุม ดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานในทุกขั้นตอน รวมถึงการประเมินผลสรุปของโครงการกิจกรรมที่ได้ดำเนินการไปแล้วว่าประสบความสำเร็จและเป็นไปตามวัตถุประสงค์เพียงใด และร่วมหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินการ

4. ด้านการรับผลประโยชน์ หมายถึงการที่บุคคล คณะบุคคล ยอมรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนา ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ ผลประโยชน์เชิงปริมาณและคุณภาพ ผลประโยชน์ภายในกลุ่ม สังคม และบุคคล ทั้งที่เป็นทางบวกและทางลบที่เกิดจากการดำเนินการ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานพัฒนาเด็ก ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์เด็กสถานพัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ และหรือที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่นที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กเล็ก และให้การศึกษาศึกษาเด็กอายุระหว่าง 2.5 - 5 ปี และมีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยบริหารการปกครองท้องถิ่นที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นส่วนราชการท้องถิ่น โดยราษฎรเลือกตั้งตัวแทนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเข้าไปมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารงานของตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและ

องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ในที่นี้หมายถึง
องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

บุคลากร หมายถึง นายกององค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการศึกษา และผู้ดูแลเด็ก ที่
ปฏิบัติงานสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ผลการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวม การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

2. การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีสถานภาพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตัดสินใจและด้านการรับผลประโยชน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการปฏิบัติและด้านการติดตามและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนา จากผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดและหน่วยงานอื่น ๆ ที่สนใจ นำไปประยุกต์ใช้และพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารการจัดการศึกษาศูนย์เด็กเล็กต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. ความหมาย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
 - 1.1. ความหมายที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
 - 1.2. หลักการแนวคิดการมีส่วนร่วม
 - 1.3. ความสำคัญของการมีส่วนร่วม
 - 1.4. ลักษณะและรูปแบบการมีส่วนร่วม
 - 1.5. ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม
 - 1.6. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
 - 1.7. การบริหารโดยคณะกรรมการหรือองค์คณะบุคคล
 - 1.8. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม
2. แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545–2559
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 3.1 ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 3.2 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 3.3 หลักการจัดการการศึกษาปฐมวัย
4. หลักการในการจัดการศึกษา
5. มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ
 - 5.1 มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติประกอบด้วยเกณฑ์ 3 ด้าน
 - 5.2 รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น

- 5.3 การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 6. การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology)
- 7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความหมาย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1. ความหมายที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขปรับปรุง พุทธศักราช 2545 ระบุไว้ว่า ในการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการ ให้สังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 8) และในการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการระดม ทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ และการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน ประกอบการและสถาบันทางสังคมอื่น การดำเนินการในองค์กรใด ๆ ก็ตาม หากดำเนินการโดย เปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วม ปฏิบัติ และร่วมติดตามประเมินผล อย่างเต็มที่ ทำให้เขารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร จึง จำเป็นต้องช่วยพัฒนาให้องค์กรดีขึ้น (สุรศักดิ์ นานากุลและคณะ . 2541 : 21)

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531 : 10) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในทุกขั้นตอนของ โครงการหรืองานพัฒนาชนบทโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมในอำนาจ การตัดสินใจและ หน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมจะเป็นเครื่องประกันว่าสิ่งที่ผู้มีส่วนร่วมได้เสียต้องการที่สุด นั้น จักได้รับการตอบสนองและทำให้มีความเป็นไปได้มากขึ้นว่าสิ่งที่ทำไปนั้น จะตรงกับ ความ ต้องการที่แท้จริงและมั่นใจมากขึ้นว่าผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอหน้ากัน

จิต นิลพานิช และกุลธนา ธนาพงสธร (2532 : 350) ได้ระบุว่า การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาชนบท หมายถึง การที่ประชาชนทั้งในเมืองและชนบท เข้ามามีส่วนร่วม

หรือเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาชนบทขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอนแล้วแต่ เหตุการณ์จะเอื้ออำนวย

อภิชัย พันธเสน (2539 : 164) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการสร้างความรู้สึก การมีส่วนร่วม โดยการลดช่องว่างของการสื่อสารระหว่างภาครัฐกับประชาชน ทั้งที่ในความจริง อิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจของรัฐบาลได้แทรกเข้าไปในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ การกระจายอำนาจในการตัดสินใจที่เน้นเรื่องอำนาจ และการควบคุม โดยมีกิจกรรมร่วมของประชาชน

เจริญ ภัสระ (2540 : 1) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ความพร้อมของ ประชาชนในการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ด้วยการร่วมคิด การร่วมตัดสินใจ อีกทั้งใช้ ความคิดสร้างสรรค์ และความชำนาญของประชาชนร่วมกับวิทยากรที่เหมาะสมในการจัดการ และกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคมตาม ความจำเป็นโดยอาศัยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

ธรรมรส โชติกุลชกร (2540 : 223 - 224) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมชาติของการมีส่วนร่วมในการบริหาร หรือการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วม คืออะไรนั้นเป็นเรื่อง ยากที่จะให้คำอธิบายที่ชัดเจนทุกแง่มุม โดยจำกัดความไว้ 3 ประการ คือ การเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนช่วย และการมีส่วนรับผิดชอบ

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : 23) ได้สรุปการมีส่วนร่วม ว่า การเปิดโอกาสให้ ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือ ทางอ้อม ในลักษณะการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ในกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน

สัมพันธ์ อุปลา (2541 : 6) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นแนวความคิด ของนักบริหารงานที่มุ่งจูงใจให้ผู้ร่วมงาน ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบในองค์กรที่ ตนปฏิบัติงานอยู่ด้วยความจริงใจ

ภาคภูมิ โภชนกุล (2541 : 19) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมที่สอดคล้องกันว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยแท้จริงนั้น คือ การที่ประชาชนมีโอกาสอย่างอิสระ ปราศจาก การแทรกแซง ครอบงำ บังคับ ให้ได้พัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุม ระดม ทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ประโยชน์ เพื่อการดำรงชีพตามความจำเป็น

อย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะของสมาชิกของสังคม เป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปแบบของการตัดสินใจ ที่จะกำหนดวิถีชีวิตของตนเองอย่างเชื่อมั่นเพื่อเป้าหมาย แห่งการพึ่งตนเอง

วรรณชนก จันทชุม และคณะ (2541 : 6) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นกระบวนการบุคคลรอบคอบรั้ว ที่มีปฏิริยาต่อกันในการดูแลสุขภาพให้เกิดความผาสุก และ เป็นการพัฒนาความสามารถของชุมชน ให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยรวมถึงการสนับสนุน การจัดการและใช้อำนาจ

กำพล แสนบุญเรือง (2542 : 18) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของประชาชนว่า เป็นความร่วมมือของประชาชนที่มีความเห็นพ้องต้องกัน เข้ามาร่วมรับผิดชอบในการวางแผน การตัดสินใจ การสนับสนุน การลงมือปฏิบัติตามแผนและการประเมินผล โดยการกระทำผ่าน กลุ่มหรือองค์กรเพื่อให้บรรลุความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการได้

เพิ่มศักดิ์ มกราภิรมณ์ (2543 : 11) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ ประชาชนซึ่งประกอบด้วยบุคคล กลุ่ม และองค์กรมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการ การรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น ซึ่งประเด็นปัญหา การตัดสินใจ กำหนดนโยบาย การ วางแผน และแก้ไขปัญหาอุปสรรค ดังนั้น การทำงานแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับบุคคลและ องค์กรหลายประเภท เพื่อให้เกิดความสมานไมตรี

พรรณิภา โสถธิพันธ์ (2543 : 21) ได้กล่าวว่าถึงการมีส่วนร่วม ว่าเป็นความร่วมมือ ของประชาชนทั้งปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกัน ร่วมกันรับผิดชอบ หรือเข้าร่วม กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อการพัฒนาและแลกเปลี่ยนให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำของกลุ่มหรือองค์กร

ชวิทย์ พิทักษ์พรพลลภ (2544 : 29) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม ว่า เป็นการ ทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ตามที่ตั้งไว้ โดยการทำงานดังกล่าวในห้วงเวลา และลำดับ การที่ทรงประสิทธิภาพนั้น หมายถึง จะต้องถูกจังหวะ เหมาะสมกับเวลากับการทำงานดังกล่าว ด้วยความรู้สึกร่วมกันให้ประจักษ์เชื่อถือไว้วางใจ การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังใน การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork)

ยุพาพร รูปงาม (2545 : 5) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลง และความเห็นพ้องต้องกันจะต้องมีมากจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติ เหตุผลเบื้องต้นของการที่คนมารวมกันได้ควรจะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมด หรือการกระทำทั้งหมดที่ทำได้โดยกลุ่มหรือในนามกลุ่มนั้นกระทำผ่านองค์การ ดังนั้นองค์การจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงได้

นรินทร์ ชัยพัฒนพงศ์ (2547 : 3) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปรับได้รับอำนาจที่จะคิดจะทำมากขึ้นไม่ว่าในเรื่องการเมืองหรืออำนาจในการตัดสินใจที่จะทำการใด ๆ

การมีส่วนร่วม หมายถึง ต้องร่วมกันอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค เท่าเทียมกัน และควรมีส่วนร่วมด้วยอย่างแท้จริง เข้มแข็ง (Active) มิใช่ร่วมอย่างผิวเผิน เฉื่อยชา (Passive)

การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่ผู้ด้อยโอกาสขอแบ่งอำนาจ จากผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า เพื่อปรับปรุงวิถีชีวิตตนให้ดีขึ้น

บงกช อาษา (2548 : 12) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลให้ร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ การร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกันกำหนดวิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนด มีความรู้สึกผูกพัน และสิทธิเท่าเทียมกันในฐานะเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 35) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าการที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องร่วมมือร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ โดยมีกลุ่มหรือองค์กรรองรับบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนาภูมิปัญญาการรับรู้สามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง

ภาณุรัฐศรี หนูมาก (2549 : 18-19) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การให้บุคคลหรือกลุ่มต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรม โดยจะเป็นไปตามความสมัครใจ มิใช่เข้ามาร่วมเพราะหวังรางวัลตอบแทนเป็นลักษณะที่แต่ละฝ่าย

เข้ามาร่วมกันโดยเป็นไปอย่างอิสระภาพและเสมอภาค และมีการกระทำที่บรรลุเป้าหมายของกลุ่มและทำให้เกิดความร่วมมือรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย

ประพันธ์ พงศ์พิมพงษ์ (2551 : 94) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้อการและทิศทางการเปลี่ยนแปลงความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการกล่าวคือต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมการปฏิบัติการ กล่าวคือต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้นและเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติการได้จะต้องตระหนักว่าการปฏิบัติการทั้งหมดโดยกลุ่มหรือในนามของกลุ่มหรือกระทำการผ่านองค์กรตั้งนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ

สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์ (2551 : 76) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรว่าหมายถึงการเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มตัดสินใจในการปฏิบัติงานและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวของบุคลากรเองการที่จะสามารถทำให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของบุคลากรให้ดีขึ้นนั้นผู้นำจะต้องยอมรับในปรัชญาการพัฒนาว่ามนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของส่วนรวมในองค์กร

ประพันธ์ วรรณบวร (2543 : 7) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วม คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในกระบวนการนี้ ตั้งแต่แรกจนกระทั่งถึงการติดตาม และประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและรับการเรียนรู้การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่โดยทั่วไป สามารถสรุปได้เป็น 5 รูปแบบ คือ

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public information) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ ประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึง

รายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการรวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ (Public Consultant) การปรึกษาหารือเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบสิ่งแวดล้อมนอกจากนี้การปรึกษาหารือหรือประกอบการจัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การปรึกษาหารือเป็นอีกช่องทางหนึ่ง ในการกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนทั่วไปและเพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น และเพื่อให้มีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบทางเลือกในการตัดสินใจ

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้มีอำนาจตัดสินใจการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจและค้นหาเหตุผลที่จะดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้นหรือไม่ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายรูปแบบ รูปแบบที่พบเห็นกันบ่อย ได้แก่

3.1 การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) การประชุมลักษณะนี้จะจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วมเพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึงลักษณะโครงการและกระทบ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และตอบข้อซักถาม การประชุมในระดับนี้อาจจะจัดในระดับที่กว้างขึ้นได้เพื่อรวมหลาย ๆ ชุมชนในคราวเดียวกันในกรณีที่มีหลายชุมชนได้รับผลกระทบ

3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการ จำเป็นจะต้องมีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา จากภายนอกมาช่วยอธิบายข้อซักถามและให้ความเห็นต่อโครงการ การประชุมอาจจะจัดในที่สาธารณะทั่วไป ผลการประชุมจะต้องนำเสนอต่อสาธารณะและผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย

3.3 การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนมากขึ้น เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบัง ทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้เสียจากโครงการ การประชุมและคณะกรรมการการจัดการประชุม

จะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับมีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจนและแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน ซึ่งอาจมาจากร่วมกันกำหนดขึ้น ทั้งนี้รูปแบบการประชุมไม่ควรจะเป็นทางการมากนักและไม่เกี่ยวข้องกับนัยของกฎหมายที่จะต้องมีพิธีขาดเหมือนการตัดสินในกฎหมาย การจัดประชุมจึงอาจจัดในหลายวันและไม่จำเป็นว่าจะต้องจัดเพียงครั้งเดียวหรือสถานที่เดียวตลอดไป

3.4 ร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งในทางปฏิบัติจะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจประเด็นปัญหานั้น ๆ ไม่สามารถดำเนินให้เกิดขึ้นได้ง่าย ๆ อาจจะต้องดำเนินการให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบเลือกตัวแทนของตนเข้าไปนั่งในคณะกรรมการการใดคณะกรรมการหนึ่ง ที่มีอำนาจตัดสินใจ รวมทั้งได้รับเลือกในฐานะที่เป็นตัวแทนองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นผู้แทนประชาชน ในพื้นที่ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทชี้้นำการตัดสินใจได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการพิเศษนั้น ๆ ว่าจะมีการวางน้ำหนักของประชาชนไว้เพียงใด

จากที่นักวิชาการได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชนผู้ร่วมงานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมในทุกขั้นตอน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในลักษณะของการมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผลประโยชน์ของการปฏิบัตินั้น ไม่ว่าจะเป็นการร่วมรับประโยชน์ทั้งทางบวกและทางลบ และร่วมติดตามประเมินผล เพื่อหาจุดอ่อนจุดแข็งของกิจกรรมหรือโครงการในการจะแก้ไขปัญหา ขอบกพร่อง เพื่อร่วมพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป

2. หลักการแนวความคิดการมีส่วนร่วม

แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของบุคลากรที่นำมาใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นทฤษฎีที่มีส่วนเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการมีส่วนร่วม (อดินันท์ บัวภักดี. 2552 : 32) ทฤษฎีสองปัจจัยของ เฮอร์เบิร์ต (Herzberg) เป็นทฤษฎีการจูงใจที่เกี่ยวข้องและสามารถโยงไปสู่กระบวนการมีส่วนร่วมได้เป็นแนวคิดเกี่ยวกับ การจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจ ทฤษฎีนี้เชื่อว่าปฏิบัติงานจะปฏิบัติงาน ได้ผลดีมีประสิทธิภาพย่อมขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน เพราะเขาจะเพิ่ม ความสนใจในงานและมีความรับผิดชอบ กระตือรือร้นที่จะทำงาน

ซึ่งเป็นการเพิ่มผลผลิตของงานให้มากขึ้นในทางตรงกันข้ามหากผู้ปฏิบัติงานไม่พึงพอใจในการทำงานก็จะเกิดความท้อถอยในการทำงานและทำให้ผลงานออกมาไม่มีประสิทธิภาพ ทฤษฎีดังกล่าวสอดคล้องกับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของบุคลากรในองค์กร กล่าวคือ ถ้าบุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้ร่วมคิดตัดสินใจจะส่งผลให้บุคลากร ในองค์กร เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในกิจกรรมมากขึ้น ทำให้ประสบผลสำเร็จในการ พัฒนาได้ นอกจากนี้ ทฤษฎีการสร้างผู้นำก็มีความสำคัญ คือ ผู้มีอำนาจที่ดี (Positive Leader) มักจะนำการ เคลื่อนไหวในการทำงานอยู่เสมอ ในขณะที่ผู้มีอำนาจที่ไม่ดี (Negative Leader) จะไม่มีผลงานที่ สร้างสรรค์เลย การสร้างผู้มีอำนาจหรือผู้นำจะช่วย จูงใจให้บุคลากรเต็มใจที่จะทำงานเพื่อให้งาน บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน เนื่องจากผู้นำ เป็นผู้ที่มีความสำคัญในการจูงใจและรวมกลุ่มคน ดังนั้น ทฤษฎีสองปัจจัยนี้จึงมีส่วน เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร เพราะทำให้เกิด การมีส่วนร่วมในการ ช่วยเหลือร่วมมือร่วมแรงกันในการทำงานอย่างมีคุณภาพ แสดงให้เห็นถึง การมีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคลากรและผู้นำร่วมกัน ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมจะต้องมี ผู้นำที่ดีอันจะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรได้

ธรรมรส โชติกุลขร (2540 : 220) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วมไว้ว่า

1. การมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบการบริหารที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลใช้ ยุทธศาสตร์ระดมความคิด จิตใจ ให้เกิดพลังทางการบริหาร โดยพฤติกรรมกรรมการบริหารที่เอื้อต่อ รูปแบบการบริหาร
2. การมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่องค์การจะได้ทั้ง มือ หัวใจ และความคิด เป็น การบริหารที่มีประสิทธิภาพตามความคาดหวังทางการบริหาร โดยได้รับการพิสูจน์จากการวิจัยตาม เจเนอไซต่าง ๆ แล้ว
3. การมีส่วนร่วมเป็นการจัดกิจกรรมและให้ผู้ปฏิบัติงานรวมกันคิด ร่วมกันทำ ตั้งแต่ระดับกลุ่มเล็ก ๆ จนกระทั่งกิจกรรมที่เป็นความรับผิดชอบมากขึ้น และมีความหลากหลาย
4. การนำการมีส่วนร่วมไปใช้ ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ ตัวนายกองค์การ บริหารส่วนตำบล บรรยากาศขององค์การ นิสัยและความคิดเห็นของผู้ร่วมงานในองค์การ

ชินรัตน์ สมสืบ (2540 : 25 - 27) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมเป็นสิทธิ (Right) และเป็นเอกสิทธิ (Privilege) ในฐานะสิทธิ จะต้องได้รับการเคารพและให้เกียรติ ในฐานะเอกสิทธิจะต้องไม่ถูกบังคับ (Enforce) และครอบงำ (Manipulate) ทั้งสองประการนี้ต้องเกิดจากบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย มากที่สุดไม่มีใครจะเป็นหุ่นเชิด ในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

2. การมีส่วนร่วมเป็นการทำงานกลุ่ม เป็นผลรวมของข้อผูกมัดจากคนแต่ละคนบนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่าโครงการเป็นของพวกเขา เพื่อพวกเขาและโดยพวกเขา ที่แสดงออกมาในรูปพฤติกรรมร่วม เป็นการแสดงพฤติกรรมของผลประโยชน์ร่วม ดังนั้นการเรียนรู้จะเกิดขึ้น ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ ถูกสอนและถูกแนะนำ แต่ก็ไม่ได้ทำเพื่อผลประโยชน์ของคนอื่น

3. การมีส่วนร่วม คือ กระบวนการของการบริหารการพัฒนาชนบทประการที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมจะถูกดำเนินการใน 2 บริบท คือ นักบริหารการพัฒนาจะต้องรู้ในสิ่งที่ประชาชนมุ่งหวัง (Aspiration) และต้องให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น (Articulation) ประการที่สอง โครงการพัฒนาต้องให้ประชาชนรับรู้ ประชาชนต้องเข้าใจในโครงการ รู้ถึงทรัพยากรที่จำเป็นและประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการมีส่วนร่วม คือ เครื่องชี้วัดการพัฒนาชนบทการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับพื้นฐานในการพัฒนาชนบทยิ่งมากและเข้มข้นเท่าใดแสดงว่าผลประโยชน์ของการพัฒนาจะตกแก่ประชาชนมากขึ้นเท่านั้น

4. การมีส่วนร่วมจำเป็นสำหรับความสำเร็จของการพัฒนาชนบท ซึ่งจะต้องเป็นการมีส่วนร่วมจริงไม่ใช่เพียงหยาบ ๆ หรืออย่างตื้น ๆ เป็นเรื่องของการอาสาสมัครเป็นผลของทางเลือกที่ประชาชนจะทำการต่าง ๆ เพื่อตัวพวกเขาเอง

สมยศ นาวิการ (2540 : 80) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับมีส่วนร่วมว่า ทุกคนสามารถปรับปรุงงานของเขาได้ ถ้าหากเขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และเนื่องจากการมีส่วนร่วมให้ความสำคัญกับบุคคลและกลุ่มงาน การมีส่วนร่วมจึงได้รับการยอมรับในการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบันนี้มากขึ้น

จันทราณี สงวนนาม (2545 : 67) ได้อธิบายทฤษฎี y (Theory Y) ของแมกเกรเกอร์ (McGregor) โดยมีแนวความคิดว่า คนจะให้ความร่วมมือสนับสนุนและมีความรับผิดชอบ ถ้าสภาวะการทำงานทำให้พอใจ คนไม่เกียจคร้าน ขยันและไว้วางใจได้ โดยจะควบคุมตนเองให้เกิดผลดีต่อองค์กร มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถ้าได้รับการจูงใจที่ถูกต้องจากกลุ่มเพื่อน มากกว่าการ

จูงใจด้วยเงิน แมกเกรเกอร์ ได้เสนอเทคนิคในการบริหารว่าควรขยายงานให้กว้างขึ้น เพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้รับความสนใจแลความก้าวหน้า เช่นเดียวกับทฤษฎีหมวดเชื่อมโยงของลิเคอร์ท ที่มีข้อสมมติฐานว่า การทำงานเป็นกลุ่มจะทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีสิ่งที่จูงใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น ทฤษฎีนี้ใช้หลัก Span of Control ที่ว่า การควบคุมการบริหารงานควรมีผู้ได้บังคับบัญชาไม่เกิน 3 – 6 คน การทำงานจึงจะมีประสิทธิภาพ

อุทัย บุญประเสริฐ (2542 : ค) ได้สรุป หลักการมีส่วนร่วม (participation or collaboration) ไว้ว่า คือ การเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่มีส่วนได้เสีย ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการศึกษามากขึ้น การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชนในอดีต

จากที่นักวิชาการได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ รูปแบบการบริหารที่ใช้อยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของผู้ร่วมงาน โดยยอมให้ผู้ปฏิบัติงานร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ด้วยความสมัครใจ และกิจกรรมนั้นจะต้องสอดคล้อง และเกี่ยวข้องกับความต้องการของกลุ่มบุคคล และชุมชนนั้นด้วยความสมัครใจและชุมชนได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน

3. ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

การพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นั้น จำเป็นจะต้องคำนึงถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม ซึ่งได้มีนักวิชาการแสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้

สมยศ ทุงหว่า (2534 : 219) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน สรุปได้ว่า เป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนพึ่งพาตนเอง ช่วยให้มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาของเขา จะทำให้ทันคน มีอำนาจต่อรองมากขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง ร่วมทั้งช่วยพัฒนาประชาธิปไตยโดยสร้างสังคม การเมือง และเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด

มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด (2538 : 3) ได้กล่าวว่า ในระบอบประชาธิปไตยที่ก้าวหน้าและสมบูรณ์นั้นกลไกที่สำคัญ คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายของประชาชน

ได้แก่ การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เข้าไปสร้างกฎหมายและบริหารราชการแผ่นดิน หากกลไกนี้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องมีกลไกนอกระบบเข้ามา แต่ถ้าหากมีการเรียกร้องเกิดขึ้นแสดงว่า ระบบไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน และกลไกในระบบเป็นกลไกที่รวมอำนาจเบื้องต้นหรือรวมศูนย์และอยู่ห่างจากปัญหา ทำให้กลไกระบบไม่สามารถเข้าถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง การเรียกร้องก็อาจรุนแรงขึ้นตามลำดับ

ทะนงศักดิ์ คุ่มไชนะ (2540 : 93) ได้ให้ความหมายของคำว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนการติดตามปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
2. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสและได้ใช้โอกาสที่ได้รับ แสดงออกซึ่งความรู้สึกรู้สึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามี แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ แสดงออกซึ่งปัญหาที่เขากำลังเผชิญ และแสดงออกซึ่งวิธีแก้ไข ปัญหา และลงมือปฏิบัติโดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด
3. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน

ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2543 : 55-56) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน และเป็นสิทธิมนุษยชนดังนั้นการดำเนินการพัฒนาจึงควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ

2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชน ช่วยให้รัฐบาลสามารถระดมทรัพยากรในท้องถิ่น เช่น ความรู้ ทักษะ บุคคล และแม้แต่ที่ดินและทุนที่ต้องใช้ในโครงการพัฒนา

2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยปรับปรุงการกระจายสินค้าและบริการ ตลอดจนการกระจายรายได้ให้ดีขึ้นและการมีวิถีชีวิตสาธารณะที่มีสุขภาพดี

2.3 การมีส่วนร่วมของประชาชน ช่วยสนองความต้องการทางจิตวิทยาของประชาชนจากการที่ได้มีอิทธิพลในการตัดสินใจดำเนินงานที่มีผลกระทบต่อชีวิตและการงาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอย่างจริงจังทุกขั้นตอน จะช่วยให้ประชาชนมีพลังในการต่อรอกับกลุ่มผลประโยชน์อื่น ๆ ในสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นถึง

2.3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา แสดงนัยถึงการช่วยเหลือตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

2.3.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา เป็นเครื่องมือส่งเสริมให้เกิดการยอมรับการใช้ความคิดใหม่ วิธีการใหม่ หรือนวัตกรรมบางอย่าง ซึ่งการยอมรับและการใช้หรือสร้างนวัตกรรมนี้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในกระบวนการพัฒนา

2.3.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา จะทำให้ประชาชนสามารถแสดงศักยภาพที่มีอยู่ และช่วยให้ได้หนทางมีการแก้ปัญหาเชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมกับปัญหาของชุมชนได้มากกว่าการให้บุคคลภายนอกเข้ามาช่วยแก้ปัญหา

4. ลักษณะและรูปแบบการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันในลักษณะต่าง ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจในการศึกษาด้านใด กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนานั้นประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นมีหลายระดับ ตั้งแต่การถกเถียงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการค้นหาปัญหา การวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน การวางแผนร่วมกัน โดยชาวบ้านเพื่อชาวบ้าน การปฏิบัติตามแผนมีการทำงานร่วมกันและประเมินผลร่วมกัน มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงรูปแบบกระบวนการในการมีส่วนร่วมและประเมินผลไว้ ดังนี้

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen; & Uphoff. 1980 : 213 – 218) ได้แบ่งชนิดของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ชนิด

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ตัดสินใจช่วงของกิจกรรมและตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตาม (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหารและการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็ผลประโยชน์ทางวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งนับเป็นการควบคุม และตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

ทศนา แสงศักดิ์ (2539 : 25-26) ได้กล่าวถึงรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ว่า มี 8 รูปแบบ คือ

1. การวางแผนแบบสแกนลอน (The Scanlon Plan) เป็นแนวทางที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุดแนวทางหนึ่ง เป็นการทำงานแบบที่ระหว่างคนงานและนายองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต ค่าจ้างและผลกำไร
2. เจเคกรุป (JishuKanri - JK) เป็นการจัดตั้งกลุ่มอิสระเล็ก ๆ ที่มีอำนาจเด็ดขาด กลุ่มเหล่านี้จะพิจารณาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน แล้วพยายามที่จะหาข้อยุติอย่างสร้างสรรค์ ผู้นำกลุ่มอาจได้รับเลือกตั้งหรือสับเปลี่ยนกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม กลุ่มจะต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียว
3. การปรึกษาตามสายการบังคับบัญชา (Consultative Hierarchy) เป็นวิธีการที่ให้ลูกจ้างมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยเครือข่ายคณะกรรมการต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มในบริษัท
4. ทีกรุป (T – group Approach or Sensitivity) วิธีการนี้ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม และการพัฒนามนุษย์สัมพันธ์ของฝ่ายบริหารเทคนิค เพื่อทำความเข้าใจคนอื่น และทำงานร่วมกับคนอื่น รู้ถึงค่านิยม แรงจูงใจ จุดอ่อนและจุดแข็งของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยที่แต่ละคนจะต้องเข้าใจตนเองเสียก่อน

5. การบริหารที่มีส่วนเกี่ยวกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลระดับต่าง ๆ ในองค์การ (Multiple Management) เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยมีความตั้งใจแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดจากการตัดสินใจเพียงคนเดียว จึงต้องการให้บุคคลในระดับต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการบริหาร

6. คิวซีซี (Quality Control Circle) ระบบคิวซีซีเป็นการทำงานของกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งมีบุคลากรตั้งแต่ 3 – 15 คน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยวิเคราะห์ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานจากนั้นก็หาแนวทางในการแก้ไข

7. แนวทางในการใช้คณะกรรมการในการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Committee approach for participation) คณะกรรมการเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำแนวความคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมไปใช้ปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับที่สูง คณะกรรมการเป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นชั่วคราวเพื่อปรึกษาปัญหาเฉพาะหน้า

8. การมีส่วนร่วมและการสร้างทีม (Participation and Team Building) กิจกรรมการมีส่วนร่วมและการสร้างทีมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เมื่อการมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรในองค์การมีความมั่นคง สมาชิกของกลุ่มจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างมีความริเริ่ม

บัญชากร แก้วส่อง (2539 : 28) ได้กล่าวถึงทฤษฎีของโคเฮน (Cohen) และ อัฟฮอฟฟ์ (Up off) จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Discussion making) กระบวนการตัดสินใจประการแรกที่จะทำคือ การกำหนดความต้องการและการลำดับความสำคัญ จากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจเป็นกระบวนการที่ต้องทำเรื่อย ๆ ตั้งแต่เริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงการดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจัดทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและทางลบ ซึ่งเป็นประโยชน์และโทษต่อบุคคลและสังคม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่ต้องสังเกตก็คือ ความเห็น ความชอบและความหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

ปรัชญา ศรีภา (2540 : 33) ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ลักษณะคือ

1. รูปแบบที่ให้ความสำคัญเชิงเนื้อหา กล่าวคือ รูปแบบนี้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดแผนเข้าร่วมในการกระทำ และรับผลประโยชน์ตลอดจนเข้าร่วมในการประเมินผลการกระทำ
2. รูปแบบที่ให้ความสำคัญในการจัดรูปความสัมพันธ์ หรือรูปขององค์ ซึ่งการมีส่วนร่วมอาจเกิดจากความสมัครใจหรืออาจเกิดจากการถูกชักจูงหรือเกิดจากการบังคับ ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปได้ทั้งในรูปแบบมีตัวแทนหรือไม่มีตัวแทนก็ได้
3. รูปแบบที่ให้ความสำคัญในรูปของกิจกรรม ในรูปแบบนี้จะเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะแบบแข่งขัน แบบไม่แข่งขันหรือแบบเฉื่อยชาก็ได้

สกล สกลเดช (2542: 7) ได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ในวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ : การศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม (Attendance Meeting)
2. การมีส่วนร่วมในการออกเงิน (Financial Contribution)
3. การมีส่วนร่วมในกรรมการ (Membership on Committees)
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (Position of Leadership)
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ (Interviewer)
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน (Solicitor)
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค (Customer)
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่มหรือผู้เริ่มการ (Entrepreneur)

9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้งาน (Employees)
10. การเป็นผู้มีส่วนร่วมเป็นผู้ก่อวัสดุอุปกรณ์ (Material Contribution)

ธนาภรณ์ เมทธิสุดดี (2543: 10) ได้กล่าวถึงลักษณะแนวทางของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การร่วมคิด หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือในการวางโครงการวิธีการติดตามผล การตรวจสอบและการดูแลรักษา เพื่อให้กิจกรรม โครงการสำเร็จผลตามวัตถุประสงค์
 2. การร่วมตัดสินใจ หมายถึง เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือเรียบร้อยแล้ว ต่อมาจะต้องร่วมกันตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด
 3. การร่วมปฏิบัติตามโครงการ หมายถึง การเข้าร่วมในการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เช่น ร่วมออกแรง ร่วมบริจาคทรัพย์ เป็นต้น
 4. การร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ หมายถึง เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้ว ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแล รักษาและประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ
- ประพันธ์ วรรณบวร (2543 : 7) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วม คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในกระบวนการนี้ ตั้งแต่แรกจนกระทั่งถึงการติดตาม และประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและรับการเรียนรู้การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่โดยทั่วไป สามารถสรุปได้เป็น 5 รูปแบบ คือ

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public information) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ ประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการรวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ
2. การปรึกษาหารือ (Public Consultant) การปรึกษาหารือเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบสิ่งแวดล้อมนอกจากนี้การปรึกษาหารือหรือประกอบการจัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การปรึกษาหารือเป็นอีกช่องทางหนึ่ง ในการกระจายข้อมูล

ข่าวสารไปยังประชาชนทั่วไปและเพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น และเพื่อให้มีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบทางเลือกในการตัดสินใจ

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้มีอำนาจตัดสินใจการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจและค้นหาเหตุผลที่จะดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้นหรือไม่ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายรูปแบบ รูปแบบที่พบเห็นกันบ่อย ได้แก่

3.1 การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) การประชุมลักษณะนี้จะจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วมเพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึงลักษณะโครงการและกระทบ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และตอบข้อซักถาม การประชุมในระดับนี้อาจจะจัดในระดับที่กว้างขึ้นได้เพื่อรวมหลาย ๆ ชุมชนในคราวเดียวกันในกรณีที่มีหลายชุมชนได้รับผลกระทบ

3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการ จำเป็นจะต้องมีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา จากภายนอกมาช่วยอธิบายข้อซักถามและให้ความเห็นต่อโครงการ การประชุมอาจจะจัดในที่สาธารณะทั่วไป ผลการประชุมจะต้องนำเสนอต่อสาธารณะและผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย

3.3 การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนมากขึ้น เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบัง ทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้เสียจากโครงการ การประชุมและคณะกรรมการการจัดการประชุมจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับมีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจนและแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน ซึ่งอาจมาจากร่วมกันกำหนดขึ้น ทั้งนี้รูปแบบการประชุมไม่ควรจะเป็นทางการมากนักและไม่เกี่ยวข้องกับนัยของกฎหมายที่จะต้องมีการชี้ขาดเหมือนการตัดสินใจในกฎหมาย การจัดประชุมจึงอาจจัดในหลายวันและไม่จำเป็นว่าจะต้องจัดเพียงครั้งเดียวหรือสถานที่เดียวตลอดไป

3.4 ร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งในทางปฏิบัติที่จะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจประเด็นปัญหานั้น ๆ ไม่สามารถดำเนินการให้เกิดขึ้นได้ง่าย ๆ อาจจะดำเนินการให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบเลือกตัวแทนของตนเข้าไปนั่งในคณะกรรมการการใดคณะกรรมการหนึ่ง ที่มีอำนาจตัดสินใจ รวมทั้ง

ได้รับเลือกในฐานะที่เป็นตัวแทนองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นผู้แทนประชาชน ในพื้นที่ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทชี้้นำการตัดสินใจได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการพิเศษนั้น ๆ ว่าจะมีการวางน้ำหนักของประชาชนไว้เพียงใด

แนว โสทธิพันธ์ (2543 : 13 - 14) ได้ลำดับขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน คือ

1. การมีส่วนร่วมคิด หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา เสนอโครงการ เสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์หรือสามารถแก้ไข้ปัญหาของชุมชนได้ ร่วมคิดวิธีการบริหารจัดการโครงการร่วมประชุมปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางการแก้ไข้ปัญหา วางแผนการดำเนินงาน และวิธีติดตามและประเมินผลโครงการ ร่วมคิดวิธีการเผยแพร่ความรู้และแนะนำเพื่อนบ้าน เกี่ยวกับโครงการพัฒนาตำบล

2. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมพิจารณาตัดสินใจ ในการวางแผนโครงการพัฒนาตำบล ร่วมตัดสินใจเลือกโครงการ เลือกวิธีการดำเนินงาน วิธีการเผยแพร่ความรู้ วิธีการติดตามและประเมินผล และร่วมตัดสินใจการจัดทำสาธารณประโยชน์ในชุมชน

3. การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามโครงการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโครงการพัฒนาตำบล ร่วมประชุมชี้แจง ฝึกอบรมการปฏิบัติงาน ร่วมประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมปฏิบัติงานตามโครงการ มีส่วนร่วมด้วยการใช้แรงงาน เงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ สนับสนุนสมาชิกในครัวเรือนและเพื่อนบ้านให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล

4. การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผนติดตามและประเมินผล สังเกตการณ์ทำงานของผู้รับจ้างและเจ้าหน้าที่เผยแพร่ การประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานตามโครงการ ดูแลรักษาสาธารณสมบัติของชุมชน ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ

สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2548 : 22) กล่าวถึงหลักการและกระบวนการของ “การมีส่วนร่วม” มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การระดมความคิด คือ การคิดค้นและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันในลักษณะของการร่วมคิด มิใช่จากฝ่ายเดียว บนพื้นฐานความศรัทธาว่าทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นมีศักยภาพ

2. การวางแผนคือ สิ่งที่ร่วมกันคิดมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการร่วมกัน ด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย (คน สิ่งของ งบประมาณ เวลา ฯลฯ)

3. การลงมือทำ คือ การนำแผนงานที่ได้ไปร่วมกันทำหรือแบ่งงานกันรับผิดชอบ เพื่อให้เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่วางไว้

4. การติดตามประเมินผล คือ ร่วมติดตามผลงานที่ทำและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ร่วมกันคิดพัฒนาปรับปรุงให้งานดีขึ้น

5. การรับประโยชน์ร่วมกัน มีทั้งผลประโยชน์ทางรูปธรรมที่จ้องการให้เกิดตามกิจกรรมที่ทำนั้น และผลประโยชน์โดยอ้อม แต่มีความสำคัญมาก คือ การเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำ และความสัมพันธ์ระหว่างภาคีที่พัฒนาไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้ออาทรกันมากขึ้นเป็นลำดับ

มณฑล จันท์แจ่มใส (2551 : 3) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมของบุคคลจะต้องมีและเกิดขึ้นมาโดยตลอด ทั้งนี้เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ การบริหารจัดการดำเนินงานตามแผน การเสียสละกำลัง แรงงานของบุคคล ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ กำลังเงินหรือทรัพยากรที่มีอยู่

ประชุม สุวดีดี (2551 : 8) ได้กล่าวถึงลักษณะเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของบุคคล เกิดจากพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. เป็นบุคคลที่จะต้องมีความสามารถที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้มีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อาทิเช่น จะต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการ วางแผนการบริหารจัดการ การบริการองค์กรตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
2. เป็นบุคคลที่มีความพร้อมที่เข้ามามีส่วนร่วม กล่าวคือ ผู้นั้นจะต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจวัฒนธรรม และ ภายภาพที่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมได้

3. เป็นบุคคลที่มีความประสงค์จะเข้าร่วม กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความเต็มใจสมัครใจที่จะเข้าร่วมเล็งเห็นผลประโยชน์ของการเข้าร่วม จะต้องไม่เป็นการบังคับหรือผลักดันให้เข้าร่วม โดยที่ตนเองไม่ประสงค์จะเข้าร่วม

4. เป็นบุคคลที่ต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ เป็นผู้มีโอกาสที่จะเข้าร่วมซึ่งถือว่าเป็นการกระจายอำนาจให้กับบุคคลในการตัดสินใจ และกำหนดกิจกรรมที่ตนเองต้องการในระดับที่เหมาะสม บุคคลจะต้องมีโอกาสและมีความเป็นไปได้ที่จะจัดการด้วยตนเอง

ธีรพงษ์ เพียงภูเขียว (2552 : 8 ; อ้างอิงจาก อคิน รพีพัฒน์. 2527 : 101-102) ได้จำแนกขั้นตอนของการมีส่วนร่วม มี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ

ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำ ประโยชน์โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและการประสานงาน และการให้ความช่วยเหลือด้านแรงงานและข้อมูล เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือ ความเห็น (View) ความชอบ (Preference) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

จากการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของนักวิชาการหลายท่านที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมและจำแนกความถี่ลักษณะการมีส่วนร่วมออกมาในรูปตาราง ดังนี้

ลักษณะการมีส่วนร่วม	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1
นักศึกษาวิชาครู	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
ผู้ดูแลชุมชน	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	✓	✓
ครูผู้สอน	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	✓	■
ผู้ช่วยครู	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	✓	■
นาย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	■	■
นาง	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
นาย	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
นาง	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
นาย	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
นาง	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
นาย	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
นาง	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
นาย	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

จากตารางจำแนกความถี่ลักษณะการมีส่วนร่วมของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และเรียงลำดับลักษณะการมีส่วนร่วมตามค่าความถี่จากมากไปหาน้อย โดยใช้ค่าความถี่ตั้งแต่ 4 ขึ้นไปมาใช้เป็นกรอบในการวิจัยครั้งนี้ ได้ลักษณะการมีส่วนร่วมจำแนกได้ 4 ด้าน คือ

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

จากรูปแบบลักษณะการมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ด้านข้างต้น ผู้วิจัยได้หาลักษณะการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านของนักวิชาการมาสนับสนุนแนวความคิดของผู้วิจัยดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen; & Uphoff. 1980 : 213 – 218) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ตัดสินใจช่วงของกิจกรรม และตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม

ทัศนาศาสตร์ (2539 : 25 - 26) กล่าวว่า การบริหารที่มีส่วนเกี่ยวกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลระดับต่าง ๆ ในองค์การ (Multiple Management) เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยมีความตั้งใจในการแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดจากการตัดสินใจเพียงคนเดียว

บุญชู แก้วส่อง (2539 : 28) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Discussion making) กระบวนการตัดสินใจประการแรกที่จะทำคือ การกำหนดความต้องการ และการลำดับความสำคัญ จากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจเป็นกระบวนการที่ต้องทำเรื่อย ๆ ตั้งแต่เริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ธนาภรณ์ เมทธิรสดี (2543 : 10) ได้กล่าวถึงลักษณะแนวทางของการมีส่วนร่วมตัดสินใจ หมายถึง เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือเรียบร้อยแล้ว ต่อมาจะต้องร่วมกันตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด

แนว โสทธิพันธ์ (2543 : 13 - 14) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมพิจารณาตัดสินใจในการวางแผนโครงการพัฒนาตำบล ร่วมตัดสินใจเลือกโครงการ เลือกวิธีการดำเนินงาน วิธีการ

เผยแพร่ความรู้ วิธีการติดตามและประเมินผล และร่วมตัดสินใจการจัดทำสาธารณประโยชน์ในชุมชน

พาลาก สิงห์เสถณี และคณะ (2545 : 79 - 82) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Discussion making) เป็นการตัดสินใจตั้งแต่ระดับเริ่มต้น และตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ และตัดสินใจในที่สุด

ธีรพงษ์ เพียงภูเขียว (2552 : 8 ; อ้างอิงจาก อคิน รพีพัฒน์. 2527 : 101-102) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นกระบวนการที่บุคคล คณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมเริ่มตั้งแต่การประชุม การเสนอความคิดเห็นและแนวทาง เพื่อกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ เพื่อใช้ในการตัดสินใจเลือกโครงการหรือกิจกรรม และเลือกวิธีการดำเนินการในการพัฒนาให้เหมาะสมและคุ้มค่าที่สุด

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen; &Uphoff. 1980 : 213 – 218) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตาม(Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารและการประสานขอความร่วมมือ

บัญญัติ แก้วส่อง (2539 : 28) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจัดทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ชนาภรณ์ เมฆนิสสุตติ (2543 : 10) กล่าวถึง การร่วมปฏิบัติตามโครงการ หมายถึง การเข้าร่วมในการดำเนินงานตาม โครงการต่าง ๆ เช่น ร่วมออกแรง ร่วมบริจาคทรัพย์ เป็นต้น

แนว โสทธิพันธ์ (2543 : 13 - 14) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามโครงการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโครงการพัฒนาตำบล ร่วมประชุมชี้แจง ฝึกอบรมการปฏิบัติงาน ร่วมประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมปฏิบัติงานตามโครงการ มีส่วน

ร่วมด้วยการใช้แรงงาน เงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ สนับสนุนสมาชิกในครัวเรือนและเพื่อนบ้านให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล

พาลาภ สิงหเสนี และคณะ (2545 : 79 - 82) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Implementation) เป็นการเข้าร่วมโดยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การร่วมมือร่วมแรงบริหาร กล่าวคือ หลังกระบวนการเลือกตัดสินใจและเลือกวิธีการดำเนินการจัดการกับความเสี่ยงแล้ว การลงมือปฏิบัติเป็นขั้นตอนหนึ่งที่ต้องอาศัยความร่วมมือของหลายฝ่ายด้วยกัน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2548 : 22) กล่าวถึงหลักการและกระบวนการของ “การมีส่วนร่วม” ข้อ 3 การลงมือทำ คือ การนำแผนงานที่ได้ไปร่วมกันทำหรือแบ่งงานกันรับผิดชอบ เพื่อให้เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่วางไว้

ธีรพงษ์ เพียงภูเขียว (2552 : 8 ; อ้างอิงจาก อคิน รพีพัฒน์. 2527 : 101-102) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและการประสานงาน และการให้ความช่วยเหลือด้านแรงงานและข้อมูล เป็นต้น

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เป็นกระบวนการที่บุคคล คณะบุคคลเข้ามาร่วมในการส่งเสริมสนับสนุน ร่วมลงแรง ร่วมออกเงิน และวัสดุอุปกรณ์ ร่วมประชุม ร่วมเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสาร ร่วมดำเนินงานตามแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่วางไว้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และความต้องการของกลุ่ม

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen; & Uphoff. 1980 : 213 - 218) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล(Evaluation) ซึ่งนับเป็นการควบคุม และตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

ทัศนาศาสตร์ (2539 : 25 - 26) กล่าวว่า แนวทางในการใช้คณะกรรมการในการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Committee approach for participation) คณะกรรมการเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำแนวความคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมไปใช้ปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับที่สูง คณะกรรมการเป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นชั่วคราวเพื่อปรึกษาปัญหาเฉพาะหน้า

บุญชู แก้วส่อง (2539 : 28) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่ต้องสังเกตก็คือ ความเห็น ความชอบและความหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

ธนาภรณ์ เมทนีสุดดี (2543 : 10) กล่าวถึงการร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ หมายถึง เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแล รักษาและประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

แนว โสทธิพันธ์ (2543 : 13 - 14) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผนติดตามและประเมินผล สังเกตการณ์ทำงานของผู้รับจ้างและเจ้าหน้าที่เผยแพร่ การประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานตามโครงการ ดูแลรักษาสาธารณสมบัติของชุมชน ติดตามและประเมินผลการทำงานโครงการ

พาลาภ สิงหเสนี และคณะ (2545 : 79 - 82) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการประเมิน (Evaluation) เป็นรูปแบบในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานทั้งหมด และเป็นการแสดงออกถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2548 : 22) กล่าวว่า การติดตามประเมินผล คือ ร่วมติดตามผลงานที่ทำและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ร่วมกันคิดพัฒนาปรับปรุงให้งานดีขึ้น

ธีรพงษ์ เพียงภูเขียว (2552 : 8 ; อ้างอิงจาก อकिन รพีพัฒน์. 2527 : 101-102) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือ ความเห็น (View) ความชอบ (Preference) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (Evaluation) เป็นกระบวนการที่บุคคล คณะบุคคล จะได้เข้ามาควบคุม ดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานในทุกขั้นตอนรวมถึงการประเมินผลสรุปของโครงการกิจกรรมที่ได้ดำเนินการไปแล้วว่าประสบความสำเร็จและเป็นไปตามวัตถุประสงค์เพียงใด และร่วมหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen; &Uphoff. 1980 : 213 - 218) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์(Benefits) ไม่ว่าจะเป็ผลประโยชน์ทางวัตถุผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

บัญญัติ แก้วส่อง (2539 : 28) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและทางลบ ซึ่งเป็นประโยชน์และโทษต่อบุคคลและสังคม

พาลาภ สิงหเสนี และคณะ (2545 : 79) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ซึ่งเป็นผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล ที่ชุมชน

ได้รับ ผลประโยชน์ที่ได้รับได้แก่ ความเสี่ยงอันตรายลดลง ประชาชนมีสุขภาพดี การได้รับเลือกเป็นชุมชนดีเด่น ชุมชนนำอยู่เป็นต้น

สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2548 : 22) กล่าวว่า การรับประโยชน์ร่วมกัน มีทั้งผลประโยชน์ทางรูปธรรมที่จ้องการให้เกิดตามกิจกรรมที่ทำนั้น และผลประโยชน์โดยอ้อม แต่มีความสำคัญมาก คือ การเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำ และความสัมพันธ์ระหว่างภาคีที่พัฒนาไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์เสมอภาค และเอื้ออาทรกันมากขึ้นเป็นลำดับ

ธีรพงษ์ เพียงภูเขียว (2552 : 8 ; อ้างอิงจาก อคิน รพีพัฒน์. 2527 : 101-102) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคม

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) คือ ผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนา หรือยอมรับประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ ผลประโยชน์ ผลประโยชน์เชิงปริมาณและคุณภาพ ผลประโยชน์ภายในกลุ่ม สังคม และบุคคล ทั้งที่เป็นทางบวกและทางลบที่เกิดจากโครงการ ผู้วิจัยได้แบ่งการมีส่วนร่วม ออกเป็น 4 ด้าน คือ 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

5. ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

ทองใบ สุตชาติ (2543 : 170 – 171) ได้กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีประโยชน์หลายประการ คือ

1. เป็นประโยชน์ในแง่ของการพัฒนาบุคลากร ทั้งนี้เพราะว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะทำให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ในการทำงานและนำไปสู่การปรับปรุงทักษะในการทำงานนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในภาระหน้าที่เฉพาะคน
2. ส่งเสริมให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้น เพราะการปฏิบัติภารกิจที่มีความซับซ้อนมาก ๆ และยากที่จะได้ข้อมูลข่าวสารประกอบการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพหากสามารถเชิญชวนให้บุคลากรเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจได้มากเท่าไรยิ่งจะเป็นประโยชน์และทำให้การตัดสินใจมีคุณภาพยิ่งขึ้น
3. เป็นการเพิ่มศักยภาพในการจูงใจและการสร้างความผูกพันในการตัดสินใจ เพราะการตัดสินใจใด ๆ ในองค์การถ้าหากบุคลากร ได้มีส่วนร่วมตั้งแต่แรกจะเป็นการจูงใจให้

พวกเขาผูกติดและมีความผูกพันที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เป็นประโยชน์ต่อผู้ได้บังคับบัญชาในด้านการแบ่งปันอำนาจและสร้างพลังอำนาจให้กับผู้ได้บังคับบัญชา เพราะเป็นที่ยอมรับในเบื้องต้นแล้วว่า การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมเป็นขั้นตอนสำคัญประการแรกที่จะทำให้เกิดพลังอำนาจแก่ผู้ได้บังคับบัญชา

อนันตชัย อุทัยพัฒนา (2544 : 37) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมควรมีลักษณะดังนี้

1. การมีส่วนร่วมทำให้เกิดความคิดได้มากกว่าเพราะเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ระดมความคิด และอภิปรายร่วมกัน
2. การมีส่วนร่วมในการบริหารมีผลในเชิงจิตวิทยา
3. เปิดโอกาสให้มีสื่อสารที่ดีกว่า สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
4. ผู้ร่วมงานจะมีโอกาสได้ใช้ความสามารถและทักษะในการทำงานร่วมกันเกิดความมีน้ำใจและความจงรักภักดีต่อองค์กรมากขึ้น
5. ช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงานและทำให้สุขภาพจิตของคนในองค์กรดีขึ้น
6. ช่วยเพิ่มผลผลิตในองค์กร
7. สร้างสรรค์หลักการประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในองค์กร
8. ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและทะนุ

ถนอม

จากที่นักวิชาการได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดการสื่อสารที่ดีในองค์กร มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานใช้ความสามารถและทักษะในการทำงาน ก่อให้เกิดความรักสามัคคีและความสัมพันธ์ที่ดี อันจะนำมาซึ่งการเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพของหน่วยงาน

จากการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของนักวิชาการหลายท่าน สรุปได้ว่า ลักษณะและรูปแบบการมีส่วนร่วมจากตารางข้างต้นได้ 5 รูปแบบดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการคิดและวางแผน หมายถึง การที่บุคคล คณะบุคคลได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมวางแผนประชุมปรึกษาหารือ เพื่อวางแผนทางปฏิบัติกิจกรรม โครงการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ หมายถึงบุคคล คณะบุคคล ต้องร่วมกันตัดสินใจ เลือก แผนงาน โครงการที่กำหนดไว้ และช่วยกันหาแนวทางที่ดีที่สุดในการนำไปสู่การปฏิบัติให้ บรรลุผล

3. การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ หมายถึง การที่บุคคล คณะบุคคล เข้าไปมี ส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โครงการ ตามแผนที่วางไว้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ไม่ว่าจะทางตรง หรือทางอ้อม เช่น ร่วมลงแรง ร่วมลงทุนทรัพย์ ร่วมเป็นผู้ประสานงาน หรือประชาสัมพันธ์

4. การติดตามและประเมินผล หมายถึง บุคคล คณะบุคคล ต้องร่วมกันติดตาม ตรวจสอบหาข้อบกพร่อง จุดอ่อน จุดแข็ง ของกิจกรรม โครงการ เพื่อจะได้ร่วมกันแก้ไขปัญหา ทั้งระหว่างดำเนินการ และเมื่อโครงการเสร็จสิ้น

5. การร่วมรับผิดชอบหรือร่วมรับประโยชน์ หมายถึง การที่บุคคล คณะบุคคลที่ ร่วมกันปฏิบัติงานนั้น ๆ เสร็จสิ้นแล้ว หรือระหว่างการทำงาน และผลของงานมีทั้งที่เป็นด้าน ดี และด้านไม่ดี กลุ่มบุคคล คณะบุคคล ต้องร่วมกันรับผิดชอบในส่วนที่เป็นผลเสียจากการ ดำเนินการ ที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มและต่อสังคม และรับทั้งประโยชน์จากการดำเนินงานที่ได้

6. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น ถือว่าเป็นกระบวนการทางการบริหารมิติ ใหม่ ซึ่งเป็นกลยุทธ์ของการบริหารอีกรูปแบบหนึ่ง โดยมุ่งเป้าไปที่การตอบสนองผู้เรียนและผู้มี ส่วนได้เสียอันเนื่องมาจากการจัดการศึกษา เพราะการมีส่วนร่วมโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของ ประชาชน เป็นกระแสที่ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีในปัจจุบันและเชื่อว่าเป็นทางออกสำหรับ การจัดการศึกษาในอนาคต (เอกราช ฉัตรใจคำ, 2541 : 12)

นอกจากนี้แล้ว กระบวนการของการมีส่วนร่วมยังเป็นกระบวนการที่ได้ถูกหยิบยก ให้เข้าไปเกี่ยวข้อง หรือถูกกำหนดให้เป็นหลักสำคัญในนวัตกรรมการบริหารการศึกษา หรือ นวัตกรรมทางการบริหารอื่น ๆ มากมาย เช่น การบริการแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ซึ่ง David กล่าวว่า (อุทัย บุญประเสริฐ, 2542 : 10-11) ว่าการบริหาร โรงเรียนเป็นฐาน จะมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ

1. โรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญสำหรับการตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจสั่งการที่ดีควร อยู่ที่หน่วยปฏิบัติ ดังนั้นจึงควรเพิ่มอำนาจในการบริหารและจัดการให้แก่โรงเรียนมากขึ้น แล้วลด การควบคุมจากส่วนกลาง

2. การมีส่วนร่วมและการมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการ ปฏิรูป ความสำเร็จของการปฏิรูปไม่ใช่เกิดจากการควบคุมจากภายนอก หากแต่เกิดจากสมาชิก ให้ความร่วมมือในการตัดสินใจ

ปัจจุบันยังได้มีการยอมรับว่าในกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การอย่างกว้างขวางทั้งภาครัฐและเอกชน อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก็เปิดโอกาสแห่งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน จนเกิดคำพูดที่ว่า “Education for All and All for Education” โดยเฉพาะในมาตรา 8 บัญญัติว่าการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. การพัฒนาสาระและกระบวนการการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 1-3) ได้กล่าวถึงกลยุทธ์ในการบริหารโรงเรียน อันเป็นแนวทางการนำไปสู่ความเป็นโรงเรียนในอุดมคติ เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนี้

โรงเรียนจะพัฒนาได้ดี เกิดผลต่อการพัฒนาได้อย่างแท้จริง ถ้าทุกฝ่ายทุกคนในชุมชน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน เข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมจัดการ ศึกษาและพัฒนาโรงเรียน รวมทั้งช่วยสนับสนุนทรัพยากรทั้งบุคคลและงบประมาณ

1. เจือใจและปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.1 โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้นำเอาศักยภาพของคนในชุมชนมามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

1.2 โรงเรียนเข้าใจว่าภารกิจจัดการศึกษาเป็นของโรงเรียนเท่านั้น

1.3 โรงเรียนบริหารงาน โดยมีทรัพยากรการบริหารอย่างจำกัด

1.4 โรงเรียน องค์กรท้องถิ่น และชุมชนยังไม่ได้ร่วมมือกันในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง

1.5 องค์กรท้องถิ่นและชุมชนเข้าใจว่าภารกิจจัดการศึกษาเป็นของโรงเรียนเท่านั้น

1.6 องค์กรท้องถิ่นและชุมชนยังไม่เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน

2. สภาพความสำเร็จการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.1 มีองค์คณะบุคคลประกอบด้วย นายองค์การบริหารส่วนตำบล โรงเรียน ครู ประชาชน และบุคลากรในองค์กรในชุมชน ร่วมเป็นกรรมการโรงเรียน

2.2 คณะกรรมการโรงเรียนร่วมกันดำเนินการวางแผนบริหารและพัฒนาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมพัฒนาโรงเรียน การจัดกิจกรรม

สนับสนุนการพัฒนานักเรียนในทุกด้านทั้งใน และนอกโรงเรียน

2.4 ประชาชนในท้องถิ่นรับทราบความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าในการพัฒนาโรงเรียนอยู่เสมอ

2.5 ผู้นำท้องถิ่น / ผู้ปกครอง และชุมชนยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน

3. แนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.1 จัดทำข้อมูล องค์กรท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนแหล่งความรู้ต่าง ๆ ในท้องถิ่น

3.2 ศึกษาบทบาท อำนาจหน้าที่ขององค์กรท้องถิ่นต่าง ๆ ในชุมชน

3.3 ผู้บริหารโรงเรียนและครู เข้าไปร่วมกิจกรรมขององค์กรท้องถิ่นและชุมชนอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ ความคุ้นเคยและความรู้สึกที่ดีต่อกัน

3.4 ประชาสัมพันธ์โรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทและการให้บริการด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน

3.5 ประสานงานกับองค์กรท้องถิ่นและนำชุมชนร่วมกันในการคัดเลือกกรรมการโรงเรียน

3.6 แต่งตั้งกรรมการโรงเรียนและชี้แจงบทบาทรับผิดชอบในคณะกรรมการเข้าใจอย่างชัดเจน

3.7 จัดกิจกรรม “ยกโรงเรียนให้ชุมชน” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สร้างความเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน

3.8 จัดกิจกรรมเพื่อให้คณะกรรมการโรงเรียนมีความรู้สึกต้องการพัฒนาโรงเรียน เช่น กิจกรรมศึกษาดูงาน เป็นต้น

3.9 คณะกรรมการร่วมกันคิด ร่วมกันพัฒนาโรงเรียน เช่น

3.9.1 จัดทำแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียน

3.9.2 ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

3.9.3 ให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหาร

เงินและงบประมาณโรงเรียน การแสวงหาและให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์ภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดกิจกรรมเสริมสร้างการพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งในและนอกโรงเรียน

จากการศึกษาแนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สรุปได้ว่าแนวทางในการนำโรงเรียนไปสู่โรงเรียนในอุดมคตินั้น ต้องเปิดโอกาสให้องค์กรท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษา และทุกคนทุกฝ่ายมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วม

พัฒนา ร่วมจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน รวมทั้งช่วยสนับสนุนทรัพยากรทั้งบุคคลและงบประมาณ

7. การบริหารโดยคณะกรรมการหรือองค์คณะบุคคล

จากการศึกษาการบริหารโดยคณะกรรมการหรือองค์คณะบุคคล มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ธงชัย สันติวงษ์ (2541 : 330-331) กล่าวว่า การบริหารโดยคณะกรรมการ หมายถึง การบริหารงานที่เกิดขึ้น เนื่องจากความจำเป็นในขณะที่ยังคงการมีขนาดใหญ่ขึ้น หรือมีปัญหาค่อนข้างซับซ้อน จึงต้องจัดตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อให้เป็นที่รวมของนายกองค้การบริหาร ส่วนตำบลที่จะคอยแก้ปัญหาต่าง ๆ คณะกรรมการจะเป็นศูนย์รวมของเจ้าหน้าที่มีทั้งระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ

กำธร กิตติภูมิชัย (2542 : 67 - 68) มีความเห็นว่า คณะกรรมการเป็นระบบทำงานแบบหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารในปัจจุบัน เหตุด้วยการบริหารงานจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถ และเทคโนโลยีมากขึ้น การทำงานโดยใช้บุคลากรหลายคนหลายฝ่าย ย่อมจะทำให้ได้ผลงานที่ดี เป็นหลักการที่ดีอันหนึ่ง แต่ถ้าจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาง่ายเกินไป เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้บริหารไม่สามารถตัดสินใจได้ ย่อมจะทำให้บทบาทของคณะกรรมการด้อยคุณค่าลงไป และได้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีของการใช้คณะกรรมการไว้ ดังนี้

1. คณะกรรมการจะเป็นเครื่องมือที่ดีในการประสานงาน เพราะคณะกรรมการประกอบด้วย เจ้าหน้าที่หรือบุคคลฝ่ายที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่จะดำเนินการหรือตัดสินใจ ทำให้การพิจารณาวินิจฉัยได้ผลดีกว่าบุคคลเพียงคนเดียว
2. คณะกรรมการจะเป็นเครื่องมือที่เป็นหลักประกันในความยุติธรรม เพราะในการพิจารณาแก้ไขปัญหาใด จะต้องมีการอภิปรายให้เหตุผลลงมติ
3. เป็นการร่วมกันวินิจฉัยด้วยความรอบรู้ ซึ่งจะทำให้ได้ข้อสรุปตรงตามจุดมุ่งหมายและประสิทธิภาพ
4. เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชา เพราะคณะกรรมการจะต้องวินิจฉัยและกลั่นกรองอย่างดี และมีเหตุผลมากที่สุด ทำให้การตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาถูกต้องละยุติธรรม
5. เป็นการนำความรู้ความสามารถของคนมาใช้ประโยชน์ เพราะคนมีความรู้ความสามารถจำนวนมากไม่มีโอกาสแสดงออก ถ้าหากได้ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ก็จะเป็นประโยชน์อย่างมาก

รุ่ง แก้วแดง (2542 : 16-23) กล่าวว่า การจะปรับหรือระบบบริหารการศึกษาใหม่ เพื่อให้สังคมไทยก้าวสู่สังคมแห่งปัญญา และการเรียนรู้นั้น จะต้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญใน 3 องค์ประกอบใหญ่ ๆ คือ

1. ให้ทุกส่วนของสังคมตั้งแต่ประชาชน ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางสังคม องค์กรธุรกิจเอกชน องค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ และสื่อมวลชนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการจัดการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ

2. ปรับระบบการจัดการศึกษาที่มีรัฐและหน่วยงานของรัฐในส่วนกลางเท่านั้น ที่เป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องใหญ่ ๆ ให้เป็นการจัดการศึกษาที่มีการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ ตามภารกิจและความรับผิดชอบ

3. ให้มีการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพของการเรียนรู้ โดยมีข้อเสนอที่สำคัญ 5 เรื่อง ดังนี้

- 3.1 การบริหารโดยกลุ่มสถานศึกษาและชุมชน
- 3.2 ระดมความร่วมมือจากภาคเอกชนเพื่อการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพ
- 3.3 ปรับรื้อระบบอุดมศึกษา
- 3.4 การตรวจสอบและการประกันคุณภาพการศึกษา
- 3.5 การระดมทรัพยากรและสรรพกำลัง

ลักษณะสำคัญของคณะกรรมการ คณะกรรมการที่ดี ควรมีลักษณะที่สำคัญ ตามองค์ประกอบ 10 ประการ ดังนี้

1. คณะกรรมการจะต้องมีการแต่งตั้งเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบ
2. การแต่งตั้งคณะกรรมการจะต้องมีการกำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ
3. การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการควรมีการกำหนดช่วงระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่
4. ไม่ควรให้การแต่งตั้งคณะกรรมการต่างระดับกันมากเกินไป เพราะจะเป็นอุปสรรคในการแสดงความคิดเห็น
5. การแต่งตั้งคณะกรรมการควรคำนึงถึงประโยชน์อย่างแท้จริง และพิจารณาแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง
6. คณะกรรมการที่ถูกแต่งตั้ง ควรพิจารณาว่า บุคคลนั้นมีเวลาพอในการปฏิบัติหน้าที่เพียงใด
7. งานสำคัญของคณะกรรมการคือ การประชุม ต้องมีการพูดการอภิปราย

8. มีการแต่งตั้งบุคคลสำคัญในคณะกรรมการ เช่น ประธานกรรมการ รองประธาน เลขานุการ เพื่อให้เกิดการควบคุมการดำเนินการประชุมให้สัมฤทธิ์ผลที่มีประสิทธิภาพ

9. ในการประชุมแต่ละครั้ง คณะกรรมการควรมีโอกาสได้พูด อภิปราย

10. การพูด การอภิปรายในการประชุม ควรตระหนักถึงมารยาท

จากการศึกษาการบริหารโดยคณะกรรมการหรือองค์คณะบุคคลของนักวิชาการสรุปได้ว่า การบริหารโดยคณะกรรมการ คือ การร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานของบุคคล เป็นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ ส่งเสริมให้รู้จักยอมรับความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ ฝึกรการทำงานแบบประชาธิปไตย ทุกคนทำงานเพื่อประโยชน์อย่างแท้จริง

1. ข้อดีข้อเสียของการใช้ระบบคณะกรรมการบริหารงาน

ประพันธ์ วรรณบวร (2541 : 26) กล่าวว่า ข้อดีของการบริหารของคณะกรรมการเป็นการตัดสินใจที่ดีโดยอาศัยความคิดเห็นของกลุ่ม ลดความเสี่ยง และความผิดพลาด ก่อให้เกิดแรงจูงใจเพิ่มขึ้น สมาชิกในกลุ่มให้การยอมรับและสนับสนุนในเรื่องที่เขาตัดสินใจ ทำให้การแก้ปัญหาและการริเริ่มสร้างสรรค์ แนวทางการแก้ปัญหาของแต่ละคนจะช่วยในการดำเนินงานได้ดี ได้พัฒนานักบริหาร

ประยูร อาษานาม (2541 : 19) กล่าวว่า ข้อเสียของการบริหารของคณะกรรมการ คือ ความสิ้นเปลืองเวลา ความสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ความจำกัดของประสิทธิผลการไม่ยอมรับผิดชอบอย่างเต็มที่ การประนีประนอมข้อเสนอแนะไม่เป็นเอกฉันท์ ความตึงเครียดของความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างกรรมการ

จากการศึกษาสรุปข้อดีและข้อเสียของนักวิชาการได้ว่า ข้อดีของการบริหารแบบคณะกรรมการคือ ลดความเสี่ยง ลดความผิดพลาดในการดำเนินงาน ช่วยให้การตัดสินใจรอบคอบ ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน ข้อเสีย คือ ความสิ้นเปลืองเวลา ความสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ความจำกัดของประสิทธิผล การไม่ยอมรับผิดชอบอย่างเต็มที่ การประนีประนอมข้อเสนอแนะไม่เป็นเอกฉันท์ ความตึงเครียดของความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างกรรมการ

2. ประสิทธิภาพของคณะกรรมการ

ประยูร อาษานาม (2541 : 19) กล่าวว่า การบริหารในรูปแบบคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพ ตามแนวคิดของไฮแมน (Haimann), สก็อต (Scott) ,และคอนเนอร์ (Connor) ไว้ว่า ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังนี้

1. การกำหนดอำนาจที่ได้รับมอบหมาย (The mandate)

คณะกรรมการต้องเข้าใจตรงกันในอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ต้องชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง

2. การเลือกกรรมการหรือสมาชิก (Member selection) ถ้าเป็นเรื่องอุดมคติกรรมการควรเป็นผู้มีตำแหน่งในระดับเดียวกันขององค์การ สิ่งสำคัญยิ่งคือความสามารถของคณะกรรมการแต่ละคนมีความเป็นดั่งของตัวเอง เข้าใจละเอียดมั่นในวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

3. จำนวนกรรมการ (Size) คณะกรรมการประกอบด้วยตัวแทนของฝ่ายต่าง ๆ มีจำนวนมากพอ ที่สำคัญคือสามารถร่วมมือกันและประสานงานกันได้

4. การเตรียมการ (Preparation) การปฏิบัติงานของคณะกรรมการต้องมีการเตรียมการเกี่ยวกับระเบียบวาระการประชุม ปฏิทินการปฏิบัติงาน ข้อมูลข่าวสารในการดำเนินงาน

5. วิธีปฏิบัติงาน (Procedures) การประชุมของคณะกรรมการ จะมีประสิทธิภาพ ถ้ามีวิธีที่ดี กำหนดการต่าง ๆ จึงมีความชัดเจนและพร้อมที่จะปฏิบัติ

6. ประธานกรรมการ (The chairperson) เป็นบุคคลสำคัญของคณะกรรมการ เป็นผู้ที่จะนำคณะกรรมการประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว บทบาทของประธานกรรมการ มี 2 ประการ คือ การควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ และรักษาปฏิสัมพันธ์อันดีของกรรมการ

7. การควบคุมงาน (Task control) ประธานกรรมการจะเป็นผู้เตรียมการประชุม เตรียมระเบียบวาระการประชุม เตรียมข้อมูลข่าวสารเพื่อประกอบการประชุม เป็นผู้นำ อภิปราย แสดงความคิดเห็น สรุปและประมวลข้อเสนอแนะที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหา หรือวิธีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

8. ปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม (Group Interaction) ปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มจะบอกการปฏิบัติงานของกลุ่ม ประธานต้องเข้าใจพฤติกรรมและเจตคติของแต่ละคน และสามารถประสานงานให้บุคคลเหล่านั้นเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มได้

9. การติดตามผล (Follow - up) ในการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาหรือตัดสินใจของคณะกรรมการ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลควรมีการติดตามผลว่าหน่วยงานสามารถปฏิบัติได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้ควรชี้แจงและปรับปรุง

10. ประเมินผล (Evaluation) ต้องมีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ ว่าการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด

จากการศึกษาของนักวิชาการ สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของการบริหารแบบคณะกรรมการขึ้นอยู่กับกำหนัดอำนาจที่ได้รับมอบหมาย การเลือกกรรมการหรือสมาชิก จำนวนกรรมการ การเตรียมการ วิธีปฏิบัติงาน ประธานกรรมการ การควบคุมงาน ปฏิสัมพันธ์

ของกลุ่ม การติดตามและประเมินผล สมาชิกต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ร่วมมือ
ร่วมใจกันทำงานอย่างเต็มที่ เคารพนับถือและมีความจริงต่อการบริหารงาน และมีความเป็น
ประชาธิปไตย

8. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

8.1 ทฤษฎีความต้องการ

ไพบลูย์ ยอดยิ่ง (2536 : 33) กล่าวว่า ตามทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow) ที่
เกี่ยวข้องกับความต้องการของมนุษย์ไว้ 5 ระดับ ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. ความต้องการด้านสรีรวิทยา (Physiological Needs) ความพื้นฐานของ
มนุษย์ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย และความต้องการทางเพศ
2. ความต้องการความมั่นคงและความปลอดภัยของชีวิต (Safety and
Security Needs) ความต้องการปลอดภัยในร่างกานและทรัพย์สิน
3. ความต้องการด้านสังคม (Social Needs) ต้องการความรัก และการเป็น
ที่ยอมรับในสังคม
4. ความต้องการมีเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs)
5. ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (Self – Actualization Needs)

8.2 ทฤษฎีการบริหารโดยยึดมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation)

จากการศึกษาทฤษฎีการบริหารโดยยึดมนุษยสัมพันธ์ ของนักวิชาการหลายท่าน
ได้สรุปไว้ดังนี้ ทฤษฎีการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของเดวิส (Davis) ได้เสนอแนะการสร้างเงื่อนไขสู่
การมีส่วนร่วมดังนี้

1. จะต้องมีเวลาเพียงพอเพื่อสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมก่อนดำเนินการ
การมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นยากในสถานการณ์ฉุกเฉิน
2. การมีส่วนร่วมต้องไม่ฝ่าฝืนค่านิยมเศรษฐกิจของมวลสมาชิก ผู้ร่วมงานไม่
อาจมีส่วนร่วมในทุกเรื่องได้
3. หัวข้อการมีส่วนร่วมควรอยู่ในเรื่องที่สมาชิกสนใจ และไม่ยุ่งยากเกินไปใน
การปฏิบัติ
4. ผู้มีส่วนร่วมควรมีความรู้ในเรื่องนั้น และขยันหมั่นเพียร

8.3 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของวีรูม (Vroom) และยัสตัล (Yetton)

กล่าวว่าแนวทางว่าเมื่อไหร่จึงจะมีการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และควรมีส่วน
ร่วมมากน้อยเพียงใด และได้เสนอว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจขึ้นอยู่กับธรรมชาติของปัญหา
และสถานการณ์ในการกำหนดรูปแบบและปริมาณของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทางเลือกใน

การตัดสินใจ มี 5 วิธีตั้งแต่ผู้บริหารตัดสินใจคนเดียว (Unilateral) ไปจนถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ (Shared) ทางเลือกในการตัดสินใจทั้ง 5 วิธี มีดังนี้

1. ผู้บริหารใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วตัดสินใจเองตามลำดับ
2. ผู้บริหารแสวงหาข้อมูลจากผู้อื่น แล้วตัดสินใจเอง
3. ผู้บริหารหารือกับผู้เกี่ยวข้องเป็นรายคน แสวงหาความคิดและ

ข้อเสนอแนะแล้วตัดสินใจเอง

4. ผู้บริหารปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องเป็นกลุ่ม แสวงหาความคิดเห็นร่วมกันและ

โดยอภิปรายแล้วตัดสินใจ

5. ผู้บริหารร่วมคิดกับกลุ่มเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหา แล้วให้กลุ่ม

ตัดสินใจ

8.4 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 1-3) ได้กล่าวถึงกลยุทธในการบริหารโรงเรียน อันเป็นแนวทางการนำไปสู่ความเป็นโรงเรียนในอุดมคติ เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนี้

โรงเรียนจะพัฒนาได้ดี เกิดผลต่อการพัฒนาได้อย่างแท้จริง ถ้าทุกฝ่ายทุกคนในชุมชน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน เข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมจัดการ ศึกษาและพัฒนาโรงเรียน รวมทั้งช่วยสนับสนุนทรัพยากรทั้งบุคคลและงบประมาณ

1. เงื่อนไขและปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.1 โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้นำเอาศักยภาพของคนในชุมชนมามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

- 1.2 โรงเรียนเข้าใจว่าภารกิจจัดการศึกษาเป็นของโรงเรียนเท่านั้น

- 1.3 โรงเรียนบริหารงาน โดยมีทรัพยากรการบริหารอย่างจำกัด

- 1.4 โรงเรียน องค์กรท้องถิ่น และชุมชนยังไม่ได้ร่วมมือกันในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง

การศึกษาอย่างจริงจัง

- 1.5 องค์กรท้องถิ่นและชุมชนเข้าใจว่าภารกิจจัดการศึกษาเป็นของ

โรงเรียนเท่านั้น

- 1.6 องค์กรท้องถิ่นและชุมชนยังไม่เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน

2. สภาพความสำเร็จการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

- 2.1 มีองค์คณะบุคคลประกอบด้วย นายกองคการบริหารส่วนตำบล

โรงเรียน ครู ประชาชน และบุคลากรในองค์กรในชุมชน ร่วมเป็นกรรมการโรงเรียน

2.2 คณะกรรมการโรงเรียนร่วมกันดำเนินการวางแผนบริหารและพัฒนา
โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมพัฒนาโรงเรียน การจัดกิจกรรม
สนับสนุนการพัฒนานักเรียนในทุกด้านทั้งใน และนอกโรงเรียน

2.4 ประชาชนในท้องถิ่นรับทราบความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าใน
การพัฒนาโรงเรียนอยู่เสมอ

2.5 ผู้นำท้องถิ่น / ผู้ปกครอง และชุมชนยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่มี
คุณภาพและได้มาตรฐาน

3. แนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.1 จัดทำข้อมูล องค์กรท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น
ตลอดจนแหล่งความรู้ต่าง ๆ ในท้องถิ่น

3.2 ศึกษาบทบาท อำนาจหน้าที่ขององค์กรท้องถิ่นต่าง ๆ ในชุมชน

3.3 ผู้บริหารโรงเรียนและครู เข้าไปร่วมกิจกรรมขององค์กรท้องถิ่นและ
ชุมชนอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ ความคุ้นเคยและความรู้สึกที่ดีต่อกัน

3.4 ประชาสัมพันธ์โรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทและการให้บริการด้านต่าง ๆ
ของโรงเรียน

3.5 ประสานงานกับองค์กรท้องถิ่นและนำชุมชนร่วมกันในการคัดเลือก
กรรมการโรงเรียน

3.6 แต่งตั้งกรรมการโรงเรียนและชี้แจงบทบาทรับผิดชอบใน
คณะกรรมการเข้าใจอย่างชัดเจน

3.7 จัดกิจกรรม “ยกโรงเรียนให้ชุมชน” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สร้างความเป็น
เจ้าของโรงเรียนร่วมกัน

3.8 จัดกิจกรรมเพื่อให้คณะกรรมการโรงเรียนมีความรู้สึกต้องการพัฒนา
โรงเรียน เช่น กิจกรรมศึกษาดูงาน เป็นต้น

3.9 คณะกรรมการร่วมกันคิด ร่วมกันพัฒนาโรงเรียน เช่น

3.9.1 จัดทำแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียน

3.9.2 ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

3.9.3 ให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหาร

เงินและงบประมาณโรงเรียน การแสวงหาและให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์

ภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดกิจกรรมเสริมสร้างการพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งในและนอกโรงเรียน

จากการศึกษาแนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สรุปได้ว่า แนวทางในการนำโรงเรียนไปสู่โรงเรียนในอุดมคตินั้น ต้องเปิดโอกาสให้องค์กรท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษา และทุกคนทุกฝ่ายมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา ร่วมจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน รวมทั้งช่วยสนับสนุนทรัพยากรทั้งบุคคลและงบประมาณ

แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545 – 2559

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2544 : 2-13) ได้กำหนดแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545 – 2559 เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละแห่งใช้เป็นแนวทางดำเนินงานด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. นโยบายด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เร่งรัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการเข้ารับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ให้ได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่น มีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. นโยบายด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

จัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยได้เข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่นมีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดจัดการศึกษา

3. นโยบายด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

พัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษา

4. นโยบายด้านระบบบริหารและการจัดการศึกษา

จัดระบบบริหารและการจัดการทางการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการจัดการศึกษาแห่งชาติ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีเอกภาพเชิงนโยบาย มีความ

หลากหลายทางการปฏิบัติ อีกทั้งมีความพร้อมในการดำเนินการจัดการศึกษา และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น การกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาให้คำนึงถึงผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของเอกชน และรับฟังความคิดเห็นของเอกชนและประชาชนผู้ประกอบการพิจารณาด้วย

5. นโยบายด้านครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

วางแผนงานบุคคล เพื่อใช้ในการประสานข้อมูลและเป็นข้อมูลในการนำเสนอพิจารณาสรรหาบุคคล พร้อมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง

6. นโยบายด้านหลักสูตร

ให้สถานศึกษาจัดทำรายละเอียด สาระหลักสูตรแกนกลาง และสาระหลักสูตรท้องถิ่นที่เน้นความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของสังคมและชาติ โดยคำนึงถึงความเป็นมาทางประวัติศาสตร์

7. นโยบายด้านกระบวนการเรียนรู้

จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีจิตสำนึกในความเป็นไทยและสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มตามศักยภาพ ให้เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

8. นโยบายด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

ระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งด้านงบประมาณการเงิน ทรัพย์สินในประเทศจากรัฐ บุคคล องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และต่างประเทศ มาใช้จัดการศึกษาและจัดสรรงบประมาณให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

9. นโยบายด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียนเอกสารทางวิชาการสื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีแรงจูงใจในการผลิตรวมถึงการพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตลอดจนการสื่อสารทุกรูปแบบ สื่อตัวนำและโครงสร้าง

พื้นฐานอื่น ที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสาร
ในรูปแบบอื่น

10. นโยบายการส่งเสริมกีฬา นันทนาการและกิจกรรมเด็กเยาวชน

ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็ก เยาวชน
รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ บริการเด็ก เยาวชน ประชาชน อย่างหลากหลาย
พอเพียงและมีประสิทธิภาพ

11. นโยบายด้านการส่งเสริมอาชีพ สนับสนุน ส่งเสริม

ช่วยเหลือ ให้มีการประกอบอาชีพอิสระที่ถูกต้องตามกฎหมายจัดให้มีการ
รวมกลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนการระดมและการจัดการ นำวิทยากรต่าง ๆ มา
ประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงการประกอบอาชีพ การจัดการด้านการตลาดให้ได้มาตรฐาน และ
ความเหมาะสมตามสภาพท้องถิ่น

12. นโยบายด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

บำรุงรักษา ส่งเสริม และอนุรักษ์ สถาบันศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีต
ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดสังคมภูมิปัญญาแห่งการเรียนรู้ และสังคมที่เอื้ออาทร
ต่อกัน สืบทอดวัฒนธรรม และภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทยและท้องถิ่น

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับ
ใด ระดับหนึ่ง หรือทุกระดับความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นซึ่งในการ
จัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาจากดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 22)

1. ความต้องการและข้อคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น
2. ความคิดเห็นสภาพท้องถิ่น
3. ข้อมูล ข้อเท็จจริง (จำนวนโรงเรียน จำนวนเด็กสภาพที่ตั้ง ฯลฯ)
4. ข้อคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่จะโอน (ย้าย)
5. ศักยภาพของท้องถิ่น (คน เงิน วัสดุ การจัดการ)

สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาท้องถิ่นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง
กับท้องถิ่นและการจัดการศึกษาดังนี้

มาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งไม่
น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎหมายบัญญัติ

มาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง

มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

มาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและ การฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้นและเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐแต่ต้องไม่ขัดต่อ มาตรา 43 และมาตรา 81 ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาท้องถิ่นดังนี้

มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น

มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงินและทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ มาใช้จัดการศึกษาดังนี้ คือให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสมทั้งนี้เป็นไปตามที่กำหนด

3. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตนเองดังนี้ (6) การส่งเสริม การฝึกและการประกอบอาชีพ (9) การจัดการศึกษา (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส (11) การบำรุงรักษา

ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (14) การส่งเสริมกีฬา และ (19) การสาธารณสุขการอนามัยครอบครัวและการรักษาพยาบาล

มาตรา 17 ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้ (1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและประสานแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่ คณะรัฐมนตรีกำหนด (6) การจัดการศึกษา (18) การส่งเสริมการกีฬาจารีตประเพณีและ วัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น (20) การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุ (27) การสังคม สงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรีคนชราและผู้ด้อยโอกาส

มาตรา 23 เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายได้ จากภาษีอากรค่าธรรมเนียม และเงินรายได้ ดังนี้ (9) ภาษีเพื่อการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วย การศึกษาแห่งชาติ

มาตรา 28 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมีรายรับดังนี้ (6) เงินอุดหนุน จากรัฐบาล ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

มาตรา 30 แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ ดำเนินการดังนี้ (1) ให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจทำให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ใน วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในระยะเวลาที่กำหนดดังนี้ ภารกิจที่เป็นการดำเนินการเข้าซ้อนระหว่างรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภารกิจที่รัฐจัด ให้บริการในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปีดังนี้ (4) กำหนดการจัดสรรภาษีและอากรเงินอุดหนุนและรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นอย่างเหมาะสม (ตามระยะเวลาที่กำหนด) และ (5) การ จัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริการสาธารณะในเขตองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นให้รัฐจัดสรรอุดหนุนให้เป็นไปตามความจำเป็นและความต้องการของท้องถิ่น

4. พระราชบัญญัติเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพระราชบัญญัติ เทศบาลใน

มาตรา 50 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขต เทศบาลดังนี้ (6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม

มาตรา 51 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาลดังนี้ (5) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร

มาตรา 53 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขต เทศบาลดังนี้ (1) กิจการตามี่ระบุในมาตรา 50

มาตรา 54 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองอาจทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาลดังนี้ (3) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร (8) จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา และ (9) ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา

มาตรา 56 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลดังนี้ (1) กิจการตามที่ระบุในมาตรา 53 และมาตรา 54 สำหรับพระราชบัญญัติเมืองพัทยา ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2534

มาตรา 67 เมืองพัทยามีหน้าที่ส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และตามหน้าที่ของเทศบาลนครและพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ได้บัญญัติไว้ใน

มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้

(5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

(6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ

(8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้

(4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬาการพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ

(7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

มาตรา 82 องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายได้ดังนี้

(6) รายได้อื่นตามที่รัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้

(7) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

5. มติคณะรัฐมนตรี 4 กันยายน พ.ศ. 2533 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบการขยายการศึกษาในโรงเรียนเทศบาลและเมืองพัทยาดังนี้

(1) ขยายการศึกษาภาคบังคับเพิ่ม 3 ปี ในโรงเรียนเทศบาลและเมืองพัทยาดังแต่ปี 2534 เป็นโครงการนำร่อง

(2) ให้กระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนเทศบาลและเมืองพัทยาขยายบริการให้ความรู้สายอาชีพพระยาสัน รวมทั้งการศึกษานอกระบบและกิจกรรมเยาวชนรูปแบบต่าง ๆ

(3) ให้กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการขยายการศึกษาในเขตเทศบาลและเมืองพัทยา

6. มติคณะรัฐมนตรี 16 มีนาคม พ.ศ. 2542 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบสาระสำคัญนโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเสนอในมาตราที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นดังนี้

มาตรการที่ 3 รัฐสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามที่กำหนดไว้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรา 43 และมาตรา 289

มาตรการที่ 4 กำหนดบทบาทของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

ทั้งนี้สำนักงานประมาณมีความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี โดยให้กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องจัดทำยุทธศาสตร์ย่อยการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร และเอกชน

ดังนั้นสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมุ่งเน้นในการจัดการศึกษาที่ตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นให้เกิดความสมดุลทั้งทางด้านปัญญา จิตใจ ร่างกายสังคม ระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรมซึ่งเน้นวิชาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายดำเนินการตามความต้องการและคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกส่วนเพื่อให้ระบบการจัดการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยเริ่มต้นมาเป็นเวลานานแล้วนับแต่สมัยกรีกและโรมันโดยพลาโต (Plato) อริสโตเติล (Aristotle) และนักปรัชญาอีกหลายท่านในสมัยนั้นได้เล็งเห็นความสำคัญของเด็กในช่วง 6 ปีแรกของชีวิต จากแนวความคิดของนักปรัชญาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญต่อการจัดการศึกษา สำหรับปฐมวัยในสมัยต่อมา ได้รวบรวมแนวความคิดที่สำคัญของนักปรัชญาในสมัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยเอาไว้ว่า สมัยกรีก และโรมันแนวความคิดของพลาโตได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของเด็กปฐมวัยว่าเป็นการเตรียมคนเพื่อรักษาประเทศชาติมีความเชื่อว่ารัฐควรเตรียมเด็กตั้งแต่ทารกเพื่อให้พร้อมที่จะสนองความต้องการของประเทศ ส่วน อริสโตเติล (Aristotle) แสดงทัศนคติต่อการศึกษว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่ควรได้รับแนวความคิดของเขาเชื่อว่าควรให้บ้าน และโรงเรียนมีส่วนเลี้ยงดูบุตร เขาเชื่อว่าเด็กอายุก่อน 7 ปี ควรได้รับการดูแลที่บ้าน โดยแม่และพยาบาล ทั้งนี้

ในสังคมปัจจุบันความต้องการในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเพิ่มมากขึ้นทั้งนี้เพราะภาวะทางเศรษฐกิจ และสภาพทางสังคมซึ่งพ่อแม่จะต้องออกไปทำงานนอกบ้านทำให้พ่อแม่ต้องส่งลูกเข้าโรงเรียนอนุบาลหรือสถานรับเลี้ยงเด็กเร็วขึ้นกว่าเดิม การจัดสถานรับเลี้ยงเด็กหรือโรงเรียนอนุบาลที่มีประสิทธิภาพจะช่วยในการแก้ปัญหาของสังคมเป็นการแบ่งเบาภาระพ่อแม่และยังมีส่วนในการช่วยพัฒนาเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสมอีกด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : บทนำ) กล่าวว่าได้มีการตื่นตัวเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในต่างประเทศมาเป็นเวลานานแล้วโดยจากผลงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในรอบยี่สิบปีที่ผ่านมาชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของเด็กในช่วงห้าปีแรกของชีวิตว่าเป็นระยะที่สำคัญมากต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพของชีวิตมนุษย์ซึ่งจากข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นประจักษ์ว่าเราควรหันมาพิจารณาถึงการจัดการศึกษาในระดับนี้กันอย่างจริงจัง และหาวิธีการในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้ได้อย่างเหมาะสม

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยสิ่งที่ พ่อ แม่ ครู นักการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัยคือ เด็กที่อยู่ในศูนย์โภชนาการเด็กหรือสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือที่เรียกว่าศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน หรือเด็กที่เรียนในชั้นอนุบาล 1 และ 2 ในโรงเรียนอนุบาลของรัฐบาลและเอกชนรวมทั้งเด็กที่เรียนในชั้นอนุบาล 1 และ 2 ในโรงเรียนอื่นใดที่เปิดชั้นอนุบาล 1 และ 2 หรือชั้นเด็กเล็กเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ซึ่งโดยทั่วไปเด็กจะมีอายุประมาณ 3 - 6 ปี (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542 : 2)

ทั้งนี้ ได้มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาทั้งในและต่างประเทศได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 2) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่าการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ขวบซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่น ๆ เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพ และการพัฒนาทางสมอง

นิยากร ศรีมิ่งคละ (2548 : 14-15) ได้กล่าวว่าจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การบริการ การดูแลและการให้การศึกษาแก่เด็กแรกเกิดถึงอายุ 8 ปี โดยจัดเป็นระบบเรียกว่า Edu care ทำให้การศึกษาเด็กจากเดิมขยายขอบเขตครอบคลุมการดูแลเด็กทารก การดูแลเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ก่อนเข้าเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาการศึกษาในระดับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดและส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตามศักยภาพโดยพัฒนาให้มีความสมดุลในทุกด้านทั้งในระดับความคิด ค่านิยม พฤติกรรม และกระบวนการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2545 : 1) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ผ่านมามีชื่อเรียกหลากหลาย เช่น การอนุบาลศึกษาศึกษาก่อนวัยเรียน การศึกษาก่อนประถมศึกษา และการศึกษาปฐมวัยแต่ไม่ว่าจะเรียกอย่างไร ความหมายที่เป็นสากล จะหมายถึงการจัดการศึกษาในลักษณะการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษเพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กแรกเกิด - 5 ปี ก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม และวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรักความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

1. ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย

ความสำคัญของการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยโดยให้เห็นความสำคัญของเด็กปฐมวัยไว้ดีกว่าวัยของเด็กที่เรียนในระดับปฐมวัยอายุ 3 - 6 ขวบนั้น เป็นช่วงระยะที่สำคัญของชีวิต ทั้งนี้เพราะ 70 - 80 เปอร์เซ็นต์ของเซลล์สมองของมนุษย์จะเจริญเติบโตและพัฒนาในวัยนี้ ฉะนั้นการได้รับการศึกษาที่ถูกต้องจึงนับได้ว่าเป็นการกระตุ้นอันจะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กได้เจริญเติบโตเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยควรให้ความสำคัญในการพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านจิตใจ - อารมณ์และ ด้านสติปัญญา รวมถึงควรมีการปลูกฝังให้เด็กมีคุณธรรมและจริยธรรมสามารถที่จะดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ยุพิน จันทรสฤษิต. 2545 : 5-6) กล่าวว่า พลาโตและอริสโตเติล (Plato-Aristotle) เชื่อว่า มนุษย์มีพื้นฐานของการเป็นคนดี การศึกษาควรพัฒนาทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ส่วนจอร์นอมอส คอมมรอุส (John ArmosComeus) เห็นว่า เด็กทุกคนควรมีสิทธิได้รับการศึกษาในโรงเรียน เพราะทุกคนเป็นมนุษย์เท่ากัน และควรให้การศึกษตั้งแต่แรกเกิด ดำเนินต่อไปตลอดชีวิต จอห์นล๊อค (John Lock) เปรียบเด็กเหมือนผ้าขาว ส่วนเฟรอเบล (Friedrich Froebel) เชื่อว่า การศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 1 - 2) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยก่อน 6 ปี จะมีผลไปตลอดชีวิต หากเด็กได้รับการดูแลที่ดี ได้รับความรักความอบอุ่น จะทำให้เด็กเป็นคนสดชื่น แจ่มใส มองโลกในแง่ดี รักผู้อื่น ดังนั้นเด็กจะมี

ความสุขทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จึงขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม การดูแลเอาใจใส่และการจัดการศึกษาอย่างถูกต้อง เหมาะสมของโรงเรียน

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของนักวิชาการหลายท่านสรุป ได้ว่า การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หรือการศึกษาปฐมวัย มีความสำคัญต่อการพัฒนาคนอัน เป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ การพัฒนาคนให้เป็นคนฉลาด สามารถเรียนรู้ คิดเป็น ทำ เป็น และตั้งอยู่ในความดีได้นั้น ตั้งเริ่มจากแรกเกิดไปตลอดชีวิต ดังนั้นการจัดการศึกษาก่อน ประถมศึกษาจึงเป็นการจัดการศึกษาที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ต้องร่วมมือกันเพื่อเตรียมความพร้อม ให้กับเด็กในการเข้าเรียนในระดับต่อไป

2. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาระดับปฐมวัยไม่ใช่เพียงแต่เป็นการเตรียมให้เด็กพร้อมที่จะเข้าเรียน ต่อระดับประถมศึกษาเท่านั้นแต่เป็นการศึกษาที่ช่วยให้มีชีวิตที่สมบูรณ์แบบตามที่ได้กปฐมวัยพึง จะมีเพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่พร้อมจะเรียนรู้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีวิธีสอนที่เหมาะสมเพื่อให้ ดำรงชีวิตในวัยเริ่มต้นด้วยความสุขและมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ไปได้อย่างเต็มที่

สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย คือการมุ่งที่จะพัฒนาและ ส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กเน้นถึงคุณค่าชีวิตของเด็กแต่ละคนให้เด็กมีเสรีที่จะเรียนรู้จาก ประสบการณ์สร้างและส่งเสริมให้เด็กได้มีทักษะต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มี คุณค่าต่อสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 1-2) ได้กำหนด จุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้แก่เด็กแต่ละคนได้พัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา ดังนี้

1. มีร่างกายเจริญเติบโต แข็งแรงสมบูรณ์ มีความสามารถในการใช้ส่วน ต่าง ๆ ของร่างกายได้คล่องแคล่วและมีสุขนิสัยที่ดี
2. มีความสามารถช่วยเหลือตนเองได้ตามวัย
3. มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
4. มีคุณธรรมจริยธรรม
5. มีความรัก ชื่นชม และภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่ดั่งามของชาติ
6. เห็นคุณค่า สามารถอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
7. เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

8. มีความสามารถในการใช้กระบวนการเรียนรู้ มีประสาทสัมผัสที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้อย่างคล่องแคล่ว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (ม.ป.พ. : 3) กล่าวถึง การศึกษาปฐมวัยว่า ยึดหลักพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กในแต่ละวัยเป็นสิ่งสำคัญ การจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยจะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปการบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสม การกระบวนการเรียนรู้เริ่มจากง่ายไปหายาก สิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปหาสิ่งที่อยู่ไกลตัว กิจกรรมมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน

3. หลักการจัดการการศึกษาปฐมวัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535 : 28-29) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. มุ่งมั่นพัฒนาเด็กทุกด้าน การพัฒนาเด็กทุกด้าน หมายความว่า เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา หรือมีการกล่าวอีกสำนวนหนึ่งว่า “พัฒนาเด็กทั้งตัว”

2. ยึดมั่นปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ปรัชญาการศึกษาที่เป็นที่ยอมรับและมีการนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ดังนี้

2.1 เปสตาลอซซี (Pestalozzi) นักการศึกษาชาวสวิส เป็นผู้ริเริ่มเรื่องการเตรียมความพร้อม เขาเชื่อว่าความรักเป็นพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นในการำพัฒนาเด็กด้านร่างกายและสติปัญญา และเชื่อในความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ไม่ว่าจะในด้านความสนใจ ความต้องการ หรือระดับความสามารถของการเรียนรู้ เปสตาลอซซีมีความเห็นว่าเด็กไม่ควรถูกบังคับให้เรียนรู้ด้วยการท่องจำ แต่ต้องใช้เวลาและประสบการณ์แก่เด็กในการทำความเข้าใจ

2.2 เฟรอเบล (Froebel) ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการอนุบาลศึกษา แนวคิดของเขาเป็นที่ยอมรับมากจนถึงปัจจุบัน เฟรอเบล มีความเชื่อว่า ครูควรส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กให้เจริญขึ้น ด้วยการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างเสรี โดยการให้การเล่นและกิจกรรมเป็นเครื่องมือ เพราะการเล่นเป็นการทำงานและเรียนรู้ของเด็ก

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กอนุบาลหรือระดับปฐมวัย มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากช่วง 5 ปีแรกของชีวิตจำเป็นสำคัญที่สุดในการพัฒนาสมอง ถ้าการพัฒนาเด็กวัยนี้ปัญหา

ก็อาจจะส่งผลต่อการเรียนรู้ การศึกษาและพัฒนาในระดับต่อไป การจัดประสบการณ์ให้เด็ก ในช่วงนี้เป็นการสร้างพื้นฐานความพร้อมทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยจัดให้สอดคล้องตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก เพื่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้ถูกต้องตาม จิตวิทยาพัฒนาการ และเป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กก่อนเข้าเรียนในภาคบังคับระดับ ประถมศึกษาซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่ รับผิดชอบโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนระดับอนุบาล ได้วางนโยบายการจัดการศึกษา โดยกำหนด จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาอนุบาลสำหรับโรงเรียนเอกชน ไว้ดังนี้ (พรรณิภา โสทธิพันธ์. 2541 : 13 -16)

1. เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมนักเรียน อายุ 3-5 ปี
2. เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมจัดแบบบูรณาการเหมาะสมกับวัยของ นักเรียน นักเรียนมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญา
3. เพื่อให้การพัฒนาการเตรียมความพร้อมของนักเรียนได้รับการดูแลจาก บุคลากรที่มีความรู้ ประสบการณ์ และผ่านการอบรมทางด้านการอนุบาล
4. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดประสบการณ์ แผนการจัดประสบการณ์ คู่มือ ครู สื่อการสอนให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียนในการจัดการศึกษาระดับอนุบาลเอกชนก่อนข้าง จะมีอิสระเพราะยังไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ แต่ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการได้มีหลักสูตรก่อน ประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ขึ้นมาเพื่อให้เป็นแนวทางในการศึกษาระดับปฐมวัย ให้มี ประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ซึ่งในปัจจุบันกระทรวง ศึกษาธิการได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ขึ้นมาใช้แทนหลักสูตรก่อน ประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 เพื่อให้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัด นำหลักสูตรนี้ไปใช้โดยปรับปรุงให้เหมาะสมกับเด็กและสภาพท้องถิ่น ได้กล่าวถึงหลักการ จัด การศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้
5. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและ ประสบการณ์การของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่และ ประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายกับเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติเด็ก ด้อยโอกาส และเด็กพิเศษได้พัฒนา รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้ รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น
6. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอก

ห้องเรียน ผู้สอนจะต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ได้อยู่ในที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลายไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้ง พัฒนาการอยู่ร่วมกันกับคนอื่นในสังคม ดังนั้นสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึง เป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคน จะเรียนรู้และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลใน สังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

7. การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความ หรือสั่งให้เด็กทำมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ในการจัดสภาพแวดล้อมประสบการณ์และกิจกรรม ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอนและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย โดยผู้สอนจะเป็น ผู้สนับสนุนชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ เรียนรู้ และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้นผู้สอนจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จัก และเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบ ก่อน เพื่อจะได้วางแผน สร้างสภาพแวดล้อม และจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการ เรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงใช้เทคนิคการ จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเด็ก

8. การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยยึดหลัก การบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถ เรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้นเป็นหน้าที่ของผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวัน ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรมหลากหลาย ทักษะหลากหลายประสบการณ์สำคัญอย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการเพื่อให้บรรลุจุดหมาย ของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้

9. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินระดับปฐมวัย ยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการ การสังเกตพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กกว่าได้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการ จากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงาน การแสดงออก ในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนงานที่เด็กประเมินพัฒนาการจะ ช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรม ชี้ให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคนใช้เป็น ข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก ลักษณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

10.ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งนี้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอน พ่อ แม่ และผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันดังนั้น ผู้สอนจึงมีใช้จะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อ แม่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้นแต่จะต้องให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาการ โดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดการที่เหมาะสมกับเด็ก

หลักการในการจัดการศึกษา

หลักสำคัญในการจัดการศึกษา (ตามมาตรา 8) กำหนดไว้ 3 ประการ คือ การศึกษาตลอดชีวิต การมีส่วนร่วม และการพัฒนาต่อเนื่อง ดังนี้

1. การศึกษาตลอดชีวิตถือว่าการจัดการศึกษานั้นเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนหลักการคือคนทุกคนต้องได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตการศึกษานี้ต้องครอบคลุมทุกด้าน มิใช่เฉพาะชีวิตการทำงานเท่านั้นเพราะไม่เพียงบุคคลต้องพัฒนาตนเองและความสามารถในการประกอบอาชีพของตนคนแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนและประเทศโดยส่วนรวมทั้งด้านเศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และวัฒนธรรมด้วยทั้งนี้เพราะสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมและพัฒนาการทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นต้องศึกษาความเป็นไปรอบตัวเพื่อที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม
2. การมีส่วนร่วม สังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาการมีส่วนร่วมนั้นแสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมติดตามประเมิน ส่งเสริมให้กำลังใจ และปกป้องผู้ปฏิบัติงานที่มุ่งประโยชน์ต่อส่วนรวม หลักการนี้ถือว่าอนาคตของประเทศและความเจริญรุ่งเรืองของสังคมไทยเป็นความรับผิดชอบของคนไทยทุกคนมิใช่ถูกจำกัดโดยตรงในการจัดการศึกษา ดังนั้นจึงเป็นทั้งสิทธิและหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเข้ามามีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคของการจัดการศึกษา ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและช่วยดูแลการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม
3. การพัฒนาต่อเนื่องการศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้ทันกับความรู้ที่ก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้งดังนั้นการจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสาระและ

กระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องการพัฒนาที่มีทั้งการค้นคิดสาระและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ ๆ การประยุกต์ปรับปรุงเนื้อหาสาระที่มีอยู่และการติดตามเรียนรู้เนื้อหาสาระที่มีผู้ประดิษฐ์คิดค้นมาแล้ว ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่า ครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาต้องถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญในการปรับปรุงตนเองให้ทันโลกและทันสมัยแต่ขณะเดียวกันก็ต้องทำความเข้าใจสภาพแวดล้อม เพื่อประยุกต์ความรู้ได้เหมาะสมทั้งนี้ การรับความรู้มาถ่ายทอดโดยปราศจากดุลยพินิจอาจก่อความเสียหายโดยไม่คาดคิดจึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะช่วยกันดูแลให้ความรู้ใหม่ ๆ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ กฎหมายยังได้ระบุหลักในการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาไว้ด้วย (มาตรา 9) ได้แก่

1. หลักเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติหมายความว่า การจัดการศึกษาจะเน้นนโยบาย หลักการ และเป้าประสงค์ร่วมกันแต่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้ใช้ดุลยพินิจเลือกเส้นทางและวิธีการปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในการทำงานของตน
2. หลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการบริหารที่ให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้เอง (School - Based Management) ตามหลักการนี้จำเป็นต้องแยกภาระงานด้านนโยบาย เกณฑ์ และมาตรฐานออกจากงานด้านปฏิบัติหรืองานบริการ ทั้งนี้หน่วยงานส่วนกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบาย เกณฑ์ และมาตรฐาน ส่วนเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติจึงจำเป็นต้องกระจายอำนาจให้หน่วยปฏิบัติดูแลและรับผิดชอบการตัดสินใจด้วยตนเองโดยหน่วยงานส่วนกลางทำหน้าที่ติดตาม ประเมิน ตรวจสอบ ส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยปฏิบัติที่ได้รับมอบหมายอำนาจสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา ตามหลักการนี้ในเมื่อหน่วยปฏิบัติได้รับมอบอำนาจให้ดำเนินการได้อย่างคล่องตัวพอควรแล้วก็จำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้หน่วยปฏิบัติรับผิดชอบเพราะการมอบอำนาจโดยไม่มีกติกาที่กำกับมอบให้ทำงานโดยไม่มีเป้าหมายซึ่งไม่สามารถประเมินได้ในเมื่อรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ทรัพยากรสนับสนุนแก่สถานศึกษาและหน่วยงานการศึกษา ซึ่งอาจเปรียบเสมือนการซื้อสินค้าหรือบริการก็ต้องมีสิทธิกำหนดคุณค่าและลักษณะของสิ่งที่ต้องการซื้อโดยยึดเป้าหมายผลการจัดการศึกษาเป็นหลัก ได้แก่ มาตรฐานการศึกษารวมทั้งหน่วยปฏิบัติเองก็ต้องวางระบบประกันคุณภาพเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ซื้อสินค้าและบริการของตน จากนั้นจำเป็นต้องมีการประเมินผลการจัดการศึกษาโดยพิจารณาจากมาตรฐานและระบบประกัน

คุณภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายอย่างน้อยผลการประเมิน จะส่งเสริมให้ผู้จัดการศึกษาแต่ละระดับได้ตระหนักว่าผลการดำเนินการของตนเป็นอย่างไรเมื่อเทียบกับมาตรฐานการศึกษาและเกณฑ์ชี้วัดของระบบประกันคุณภาพและต้องหาทางปรับปรุงผลการจัดการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานและรักษาระดับประกันคุณภาพของตนให้จึงได้รวมทั้งยกระดับการจัดการศึกษาให้สูงขึ้นด้วย

4. การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาต่อเนื่อง โดยกำหนดมาตรการต่าง ๆ เช่นการกำหนดให้มีใบอนุญาตประกอบอาชีพ การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพการส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามหลักสูตรการอบรมมาตรฐานต่าง ๆ ทั้งนี้โดยมีเจตนาเพื่อรักษาคุณภาพของผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้อยู่ในระดับที่พึงประสงค์และกระตุ้นส่งเสริมให้พัฒนาปรับปรุงตลอดเวลาอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ได้รับการศึกษาโดยตรง

5. การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้เพื่อการจัดการศึกษา ทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา ได้แก่ ทรัพยากรการเงิน วัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ล้วนเป็นทรัพยากรจำเป็นแต่รัฐไม่สามารถจัดหามาสนับสนุนได้อย่างเพียงพอจึงถือเป็นภาระหน้าที่ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนในการจัดการศึกษาจะเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานการศึกษาในแต่ละท้องถิ่น ตัวอย่างเช่นครูอาจเชิญผู้เฒ่าในหมู่บ้านที่มีความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านมาช่วยสาธิตหรือสอนวิชาที่เกี่ยวข้องได้

6. การมีส่วนร่วมการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษา โดยบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ จะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมเสนอแนะ กำกับติดตามและสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม

มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ

มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ จะเป็นเครื่องมือพื้นฐานในระบบประกันคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกันคุณภาพภายในที่หน่วยปฏิบัติหรือศูนย์เด็กเล็กจะได้ใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของศูนย์ โดยนำไปใช้ในการประเมินการดำเนินงานของหน่วยงานเอง (Self Assessment) กำหนดแนวทางปรับปรุงการดำเนินการของตนเอง (Self Improvement) และดำเนินการด้วยความร่วมมือของบุคลากรในศูนย์เด็กเล็ก เพื่อให้ศูนย์เด็ก

เล็กพร้อมรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่จะต้องดำเนินการให้ทั่วถึง ภายในปี 2559

มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติประกอบด้วยเกณฑ์ 3 ด้าน

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็กหมายถึง ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการและดำเนินการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกันของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ เช่น นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาพิเศษ นักวิชาการศึกษา กรรมการศูนย์ฯ เช่นการวางแผน การปฏิบัติตามแผนและการควบคุมประเมินผล เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้รับบริการ มั่นใจได้ว่าศูนย์เด็กเล็กมีการดำเนินงานที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ 5 ด้าน

- 1.1 การบริหารงานอย่างเป็นระบบ
- 1.2 การบริหารจัดการบุคลากร
- 1.3 การจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์เด็กเล็ก
- 1.4 มาตรการด้านความปลอดภัยของศูนย์เด็กเล็ก
- 1.5 การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

2. ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก โดยให้ครบ 4 สาระตามหลักสูตร คือ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก และให้สอดคล้องกับบริบทของศูนย์เด็กเล็ก เพื่อพัฒนาความสามารถตามวัยของเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ – อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ 5 ด้าน

- 2.1 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 2.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย
- 2.3 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจ – อารมณ์
- 2.4 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม
- 2.5 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

3. ด้านคุณภาพเด็ก หมายถึง เด็กมีความพร้อมทั้ง 4 ด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเหมาะสมกับวัย ตามศักยภาพของแต่ละคน ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ 4 ด้าน

- 3.1 เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกายและสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพของตน
- 3.2 เด็กมีพัฒนาการด้านจิตใจ – อารมณ์สังคม
- 3.3 เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา

3.4 เด็กได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแหล่งที่มา มาจาก 4 แหล่งคือ

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรบริหารส่วนตำบลจัดตั้งขึ้นเอง
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถ่ายโอนมาจากกรมการพัฒนาชุมชน
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถ่ายโอนมาจากกรมการศาสนา
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถ่ายโอนมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

รูปแบบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จะเป็นผู้มอบนโยบายต่อปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและนักวิชาการศึกษาดำเนินการด้านการศึกษา โดยนักวิชาการศึกษามีหน้าที่ดูแลให้กระบวนการเรียนการสอนขับเคลื่อนไปได้คอยให้คำปรึกษาดูแลทั้งในส่วนของคณะกรรมการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กและติดตามประเมินส่วน้องค์การบริหารส่วนตำบลใดที่ยังไม่มีนักวิชาการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ จะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งที่อยู่ในอบต. เป็นผู้รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นมาแทนตำแหน่งนักวิชาการศึกษาครูผู้ดูแลเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็ก (ผดต.) ทำหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติการสอนอบรมเลี้ยงดูเด็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. ความหมายของการบริหาร

เยาเวพา เดชะคุปต์ (2542 : 11) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหารนั้น หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลปะ เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับคน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ การจัดการ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การบริหารเป็นการประสานงาน การอำนวยความสะดวกและการให้บริการแก่ผู้เกี่ยวข้อง

ทัศนาศาสตร (2540 : 4) กล่าวว่าปัจจัยที่สำคัญของการบริหารงานงานมี 4 ประการ (4M) คือ เงิน วัสดุ สิ่งของ และการจัดการ แล้วปัจจัยทั้ง 4 นี้ อาจจะถือว่าคนเป็นปัจจัยที่สำคัญมากเพราะถ้าองค์กรใดก็ตามได้คนปฏิบัติงานไม่ดี ไม่มีประสิทธิภาพในการทำงาน ไม่ว่าจะมีคนหรือวัสดุประสงค์ของมากมายหรือมีการจัดการที่ดีก็ตามก็ยากที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรได้หรือไม่ก็อาจจะล้มเหลวไปเลย แต่ตรงกันข้ามถ้าไม่มีประสิทธิภาพมาทำงานแล้วปัจจัยอื่น ๆ อาจมีน้อยก็อาจจะสามารถทำให้งานในองค์กรนั้น เจริญก้าวหน้าและบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพได้

สุพันธ์ สวัสดิผล (2548 : 22) ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ คน เงิน วัสดุ สิ่งของ และวิธีการปฏิบัติงานเป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน

บงกช อาษา (2548 :342) กล่าวว่า สำหรับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเมื่อนำมาพิจารณาถึงลักษณะการบริหารงานแล้ว ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นลักษณะการบริการงานที่เกิดขึ้นจากชุมชนเป็นผู้จัดตั้ง มีคณะบุคคลเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในรูปแบบของกรรมการ ลักษณะของการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะเป็นไปตามความเห็นชอบของคณะกรรมการแต่ละศูนย์ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าแนวทางการบริหารงานสามารถนำมาใช้ได้เกือบทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับด้านรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547 : 7 - 8) ดังนี้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งได้แก่ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้แต่งตั้งโดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสม โดยจะต้องประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาคม ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้ดูแลเด็ก อย่างละไม่น้อยกว่า 1 คน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการโดยตำแหน่ง

2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบริหารจัดการ โดยคณะกรรมการบริหารศูนย์ มีนายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ที่มีนายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย เป็นประธาน ยกเว้นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิดที่รับถ่ายโอนจากกรมการศาสนาให้เจ้าอาวาส/โต๊ะอิหม่าม หรือ มอบหมายเป็นประธาน

3. การบริหารงบประมาณและการบริหารงานบุคคล เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย และมาตรฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์ที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ประเมินผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหารและผู้ทำความสะอาด ในด้านความรู้ความสามารถให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดและเสนอผลการประเมินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบการพิจารณาต่อสัญญาต่อไป

2. ทรัพยากรบริหาร

ทรัพยากรบริหารมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารและปัจจัยที่สำคัญมีอยู่ 4 ประการ คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และบริหารจัดการหรือเรียกว่า 4Ms การที่จัดว่าปัจจัยทั้ง 4 เป็นปัจจัยพื้นฐานในการบริหาร (สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์. 2551 : 7 – 9) อธิบายไว้ดังนี้

2.1 ด้านบุคลากร คนหรือบุคลากรเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งในการบริหาร หน่วยงานจึงจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีคุณภาพ คือ บุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญและมีประสบการณ์ที่เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ ดังนั้น จึงถือได้ว่าเป็นภารกิจของผู้บริหารที่จะต้องใช้ความรู้ความสามารถที่จะได้มาซึ่งบุคลากรที่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ

2.2 ด้านงบประมาณ งบประมาณ หมายถึง แผนเบ็ดเสร็จที่แสดงออกในรูปของตัวเงินที่ต้องใช้จ่ายในการดำเนินงานในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งด้านงบประมาณมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานเพราะงบประมาณเป็นแผนสำหรับอนาคต โดยหลักการแล้วในการบริหารงบประมาณนั้น รวมถึงการจัดทำงบประมาณประจำปี การจัดทำงบประมาณเพิ่มเติม การจัดทำแผนการใช้งบประมาณ การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ การของบประมาณฉุกเฉิน และการประเมินผลการใช้งบประมาณ

2.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์ การบริหารงานด้านวัสดุอุปกรณ์ เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ ตลอดจนเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการดำเนินการที่ครอบคลุมถึงการศึกษางานที่ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ การสำรวจ การรับรู้ความจำเป็นในการใช้วัสดุอุปกรณ์ขององค์การ กระบวนการจัดซื้อ กระบวนการการใช้งาน การให้บริการ รวมถึงการเก็บรักษา

2.4 ด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการมีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นกิจกรรมที่เป็นของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีการร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจกันในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การบริหารเป็นกิจกรรมที่เริ่มตั้งแต่การวางแผนการ จัดองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการการประสานงาน รวมถึงการควบคุม ซึ่งในแต่ละหน้าที่ดังกล่าวอาจมีรายละเอียดปลีกย่อยแตกต่างกันไป ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะและประสิทธิภาพ ถ้าเป็นองค์การเอกชนจะมีเรื่องของกำไรเข้ามาเป็นส่วนสำคัญอีกด้วย

3. การบริหารจัดการ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ซึ่งออกตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท รับผิดชอบการบริหารจัดการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาด้วย

และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาก็ได้บัญญัติไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อมความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ประกอบกับแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนผู้ปกครองได้รับบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2544 : 8 -11)

3.1 นโยบาย จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (อายุ 3-5 ปี) ด้วยความร่วมมือของชุมชน เพื่อกระจายโอกาสเตรียมความพร้อม และพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย และเต็มตามศักยภาพ ตลอดจนเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และเป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

3.2 เป้าหมาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการบริหารและจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามหลักวิชาการ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และด้วยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

3.3 วัตถุประสงค์

3.3.1 เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกสุขลักษณะ และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัยและเต็มตามศักยภาพ

3.3.2 เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กในทุก ๆ ด้านแบบองค์รวม ตามจิตวิทยาพัฒนาการและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

3.3.3 เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด และพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กได้อย่างถูกวิธี

3.3.4 เพื่อส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชน ให้สามารถร่วมกันวางแผน และดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย

3.3.5 เพื่อแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก และเป็นการกระจายโอกาสในการพัฒนาความพร้อมสำหรับเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง

3.3.6 เพื่อจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ

3.4 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีสถานที่ อาคารและดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 สํารวจความต้องการของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ดำเนินการสํารวจความต้องการของชุมชนในประเทศดังต่อไปนี้

1) ความต้องการของชุมชน
2) ความต้องการในการส่งเด็กเข้าเรียน ควรมีเด็กที่รับบริการ
อายุ 3-5 ปี ไม่น้อยกว่า 20 คน ขึ้นไป

3) ความต้องการให้ศูนย์จัดบริการ

3.4.2 รูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
พิจารณามอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีคุณสมบัติ
เพื่อแต่งตั้งเป็นหัวหน้าศูนย์และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยมีหัวหน้าศูนย์
รับผิดชอบการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.4.3 จัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและญาติขอความ
เห็นชอบจากสภาท้องถิ่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดทำสถิติเพื่อขอรับความเห็นชอบ
จากสภาท้องถิ่นต่อไป

3.4.4 จัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเสนอขอรับงบประมาณในการดำเนินการจากผู้มี
อำนาจอนุมัติ

3.4.5 จัดทำระเบียบ/ข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วย
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำระเบียบ หรือข้อบังคับขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติในการบริหารจัดการ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.4.6 จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นจัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกาศ ให้สาธารณชนทราบ

3.4.7 การยุบ/เลิก หรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเมื่อจำนวนเด็กเล็กที่รับ
บริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ การจัดชั้นเรียนและกิจกรรมการเรียน
หรือกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสงค์จะรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไปเป็น
แห่งเดียวกัน ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นผู้พิจารณาเสนอต่อองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ให้พิจารณายุบเลิกหรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น ตามความจำเป็นและเหมาะสม
โดยผ่านความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น และเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำประกาศยุบเลิก
หรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้วให้รายงานจังหวัดและกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ

คณะกรรมการการสถานศึกษาที่วุฒิต่างกัน มีประสบการณ์ต่างกัน มีสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ชูศักดิ์ มาตยภูธร (2546 : 97) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยการมีส่วนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตชนบท จังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการบริหารโดยการมีส่วนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน เรียงลำดับจากค่ามากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคลและงบประมาณอยู่ในระดับ ปานกลางปัญหาการบริหารโดยการมีส่วนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการรวบรวมอยู่ในระดับปัญหาปานกลาง เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไปด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านงบประมาณ

พวงทอง ลักษณะภิรักษ์ (2546 : 85) ได้ทำการศึกษารูปแบบหรือกิจกรรมความร่วมมือและความคิดเห็นของผู้ปกครองในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนของโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า

1. รูปแบบหรือกิจกรรมความร่วมมือและความคิดเห็นของผู้ปกครองในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนของโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านกิจการนักเรียน ด้านบุคลากร ด้านธุรการ-การเงิน ด้านอาคารสถานที่ และด้านสัมพันธ์ชุมชน

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาหลักสูตรและการสอนของโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน

3. สำหรับข้อเสนอแนะ ผู้ปกครองได้ให้ข้อเสนอแนะ เช่น โรงเรียนควรจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ เนื่องจากเครื่องคอมพิวเตอร์ ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน และควรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดหาครูช่วยฝึกทักษะภาษาอังกฤษให้นักเรียน

วรณรัตน์ ธงชัย (2546 : 79) ได้ศึกษาเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนระดับอนุบาล อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านหลักสูตรโรงเรียนอนุบาลของเอกชน ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทำให้โรงเรียนมีโครงสร้างหลักสูตรที่ยืดหยุ่นตามเนื้อหาเวลาและการจัดประสบการณ์ผู้เรียนสอดคล้องเหมาะสม ตามสภาพความต้องการของนักเรียน และชุมชน ด้านการเรียนการสอนตามนโยบายปฏิรูปการเรียนรู้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทำให้นักเรียนได้พัฒนา ด้านสุนทรียภาพ ด้านศิลปะ ดนตรี การออกกำลังกาย ที่สนองความต้องการความถนัดและความสนใจของนักเรียน นอกจากนี้ยังได้มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีพื้นฐานระบบประชาธิปไตย

และด้านสภาพแวดล้อม ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบที่มั่นคงแข็งแรง ปลอดภัย มีการจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด ร่มรื่นสวยงามและเป็นระเบียบ ตลอดจนจัดสภาพห้องเรียนให้ผู้เรียนอยู่อย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546 : 1 - 2) ได้รายงานผลการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขต (โรงเรียนอนุบาลประจำอำเภอ) ปีงบประมาณ 2545 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อศึกษาผลการจัดการระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขต ปัญหาด้านการพัฒนาวิชาการ พบว่า ครูผู้สอนไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ขาดแคลนบุคลากร หรือครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิการศึกษาปฐมวัย ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขาดความสนใจจากหน่วยงานระดับสูงขาดการนิเทศจากบุคลากรภายในและภายนอกโรงเรียน ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดเครื่องเล่นสนาม ขาดแหล่งเรียนรู้ ผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญ ไม่เข้าใจหลักการจัดการระดับก่อนประถมศึกษา ต้องการให้เด็กอ่าน เขียนหนังสือ และไม่ให้ความร่วมมือ นักเรียนมีจำนวนมากเกินไป และมีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันนักเรียนขาดเรียนบ่อย ด้านการจัดทำหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูขาดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการจัดการ การบูรณาการ การเตรียมความพร้อม ทักษะการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการกับหลักสูตร และขาดแคลนครูผู้สอน

วัลลภ สุดาเดช (2547 : 86) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ได้แก่ ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.506 ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 25.60 การดำเนินงานของศูนย์อบรมก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติย่อย ๆ ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำดังนี้ ด้านงบประมาณ ด้านการเรียนการสอน ด้านการประสานงานระหว่างศูนย์กับหน่วยงานอื่น ด้านบุคลากร และด้านอาคารสถานที่

สุพจน์ สุขสบาย (2547 : 100-122) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานของครูผู้สอนกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 2 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูผู้สอน 323 คนซึ่งผลการศึกษาพบว่าทุกด้านมีประสิทธิผลอยู่ในระดับมากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านอุทิศเวลาให้กับงานในหน้าที่รองลงมาคือด้านความ

คาดหวังของโรงเรียนที่มีต่อนักเรียนและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านเอาใจใส่ต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนความพึงพอใจในงานของครูผู้สอนโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความพึงพอใจในงานครูผู้สอนทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01

อุดม ศรีหาล้าและคณะ (2547 : 101) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 7 ผลการศึกษาพบว่า 1) ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้นำชุมชน ได้แก่ อาชีพ และสถานภาพ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้นำชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและภูมิสำเนา

นิยากร ศรีมังคละ (2548 : 88) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตหนองคายเขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและบริบทของสถานศึกษา ด้านปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม พบว่า สถานศึกษาดำเนินการได้ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและบริบทของสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ ที่ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ พบว่าผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้หลักการบูรณาการที่สอดคล้องกับแนวทางการบูรณาการการเรียนรู้ ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครอบครัว พบว่า สถานศึกษาดำเนินการตามแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สุพันธ์ สวัสดิผล (2548 : 86) ได้ศึกษาสภาพและความคาดหวังต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนความคาดหวังต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง 2) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งต่างกัน มีสภาพและความคาดหวังต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) สมาชิก

องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีสภาพและความคาดหวังต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .054) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับต่างกันมีสภาพและความคาดหวังต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กัญญาภัค พรหมศิริ (2550 : 89) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารในสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1. ระดับปัญหาการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยรวมทุกด้านและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดการ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากรเป็นลำดับสุดท้าย 2. การเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ตามความคิดเห็นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมทุกด้าน ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 การเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยรวมทุกด้าน ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ แตกต่างจากกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนด้านการจัดการ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกับกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับงบประมาณไม่มีความแตกต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะการวิจัย ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ จัดให้มีการอบรมบุคลากรอยู่อย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน บริหารงบประมาณให้มีความโปร่งใส จัดอุปกรณ์ให้เพียงพอทุกช่วงชั้น เตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมแก่การใช้งาน อำนวยความสะดวกแก่ผู้มารับบริการและบริหารจัดการให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

พิทยา ภาโนมัย (2550 : 83-84) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนออยู่ ตำบลโพธิ์ศรีสำราญ อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมแบบสร้างสรรค์ (AIC) และกลยุทธ์ที่ใช้ ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศติดตาม ผลการศึกษา พบว่า ก่อนดำเนินการปรับปรุง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3 แห่ง ผ่านเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนออยู่ ของกรมอนามัย จำนวน 27 ข้อ ผ่าน 19 ข้อ หลังจากดำเนินกิจกรรมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมแบบสร้างสรรค์ (AIC) และกลยุทธ์ที่ใช้ ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศติดตาม ซึ่งคณะกรรมการศูนย์ฯ ประกอบด้วย พระสงฆ์ ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ดูแลเด็ก และ ผู้ปกครอง ซึ่งทุก

ฝ่ายต่างให้ความร่วมมือในการพัฒนา ปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายในชุมชนของตน ทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จและยั่งยืน

เพลินพิศ มนตรีบุตร (2551 : 74) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า

1. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลหนองกุงศรี อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านกิจการนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านวิชาการ และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านธุรการ การเงินละพัสดุ ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะความคิดเห็นของประชาชน ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เช่น กำหนดงบประมาณให้เพียงพอแก่การศึกษาระดับปฐมวัย

2. งานวิจัยต่างประเทศ

การ์เซีย (Garcia. 1986 : 539 - 9) ได้ศึกษาการเสนอความคิดเห็นในการวางแผนการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กอนุบาลเปอร์โตริกัน ผลการศึกษามีข้อเสนอแนะ คือ

1. ด้านหลักสูตร ควรสอนให้เด็กรู้ถึงวัฒนธรรม ภูมิใจในความเป็นพลเมืองของประเทศและควรจัดให้เด็กมีกิจกรรมและประสบการณ์

2. ด้านการเรียนการสอน ครูเป็นผู้แนะนำวิธีปฏิบัติในการเรียนรู้ และควรมีอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับความเข้าใจของเด็ก ครูควรเป็นผู้มีวุฒิทางการสอนอนุบาล โดยเฉพาะ

3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ควรมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด

การ์เซีย (Garcia. 200 : 122) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของครอบครัวภายในสิ่งแวดล้อมโรงเรียนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเชื้อสายแม็กซิกัน-อเมริกันด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครองส่วนใหญ่ใช้ภาษาสเปน ขณะที่โรงเรียนและครูสอนภาษาอังกฤษทำให้ผู้ปกครองไม่เข้าใจและเบื่อก่อนวัยวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระยะทางระหว่างบ้านกับโรงเรียน ความคิดเห็น

ผู้ปกครองซึ่งคิดว่าการศึกษาเป็นหน้าที่รับผิดชอบของโรงเรียน จึงไม่ต้องการจะแทรกแซงการทำงานของครู ความไม่เข้าใจในระบบการศึกษา ขาดคนดูแลเด็กเล็กที่บ้าน เวลาทำงานไม่ตรงกัน ปัญหาครอบครัว และประโยชน์ของกิจกรรม ความคิดเห็นที่มีต่อครูคือ รู้สึกด้อยค่าและเหมือนถูกออกคำสั่งมากกว่าคำแนะนำ ส่วนผู้บริหารก็มีภาระงานมาก พฤติกรรมที่แสดงออกไม่จริงใจ และขาดการยอมรับในตัวผู้บริหาร ขณะที่ผู้บริหารและครูเห็นว่ามีการะหน้าที่เพิ่มขึ้นหากผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากขึ้น

ลาร์ติน (Lartin. 1992 : 357-A) ได้ศึกษาเรื่องนายกองค้การบริหารส่วนตำบล โรงเรียนก่อนประถมศึกษาตามมุมมองเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ผลพบว่า นายกองค้การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทหน้าที่หลายอย่างและมีความรับผิดชอบมากมาย ตั้งแต่การดูแลรักษาความสะอาด การสื่อสารกับครู ผู้ปกครอง การบริหารบุคคลงบประมาณ การแสวงหาสนับสนุนและการพัฒนาบุคลากร นายกองค้การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มาจากรองผู้อำนวยการโรงเรียนมาก่อน จึงมีลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และนายกองค้การบริหารส่วนตำบลที่เป็นสตรีมักเป็นมีปัญหาเกี่ยวกับการการใช้อำนาจและการตอบสนองของเพื่อนร่วมงาน นอกจากนี้ปัญหาการบริหารอีกอย่างหนึ่ง คือนายกองค้การบริหารส่วนตำบลขาดเพื่อนร่วมงานในองค์กร

คาสโต (Casto. 1995 : 1608) ได้ศึกษาและวิเคราะห์สาระและรูปแบบที่ใช้ในการตัดสินใจของคณะกรรมการสภา จำนวน 44 คน จากโรงเรียน 3 แห่ง โดยใช้การสัมภาษณ์แบบวัดการตัดสินใจโดยเน้น 3 เรื่อง คือ บทบาทหน้าที่ของกรรมการสภาโรงเรียน การฝึกอบรม และรูปแบบของการกำหนดการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการสภาโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ในเรื่องการกำหนดเป้าหมายและการกำกับดูแลการบริหารงานของโรงเรียนมากที่สุด ส่วนมากไม่มั่นใจในการบริหารงบประมาณ หลักสูตร และการบรรจุแต่งตั้งบุคลากร กรรมการบริหารโรงเรียน นอกจากนี้ยังพบว่าครูใหญ่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของสภาการอภิปรายประเด็นปัญหาต่าง ๆ และการรับรู้บทบาทหน้าที่ เป็นต้น

เลอร์คิน อัลซิเบิร์ต (Larkin Alizabeth. 1992 : 137) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะของพ่อแม่เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานในการจัดการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน ผลการวิจัยพบว่า พ่อแม่เด็กส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในเรื่องต่อไปนี้ คือ เรื่องสุขภาพความปลอดภัย การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนของเด็ก การมีการสื่อสารกับพ่อแม่ อาหารและโภชนาการ พ่อแม่ได้จัดความสำคัญจาก 42 องค์ประกอบย่อยของมาตรฐานหลัก 10 ข้อ ของสมาคมจัดการศึกษาของเด็ก (NAEYC) ได้ดังนี้

1. เด็กควรได้รับการดูแลตลอดเวลา
2. เด็กควรได้รับอาหารที่มีประโยชน์และคุณค่าทางโภชนาการ
3. เด็กควรมีความคิดสร้างสรรค์ และทำทนาย

ทั้ง 3 ประเด็น พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจาก

1. ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานทางการศึกษามีระดับการศึกษาแตกต่างกัน
2. การศึกษาของพ่อแม่ที่มีระดับรายได้แตกต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของ

คณะกรรมการมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการส่วนมากมีระดับการปฏิบัติงานอยู่ระดับปานกลาง คณะกรรมการที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากคณะกรรมการไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ประกอบกับมีภารกิจด้านอื่น ๆ ทำให้ไม่มีเวลาให้กับหน้าที่ของตนเองได้อย่างเต็มที่

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

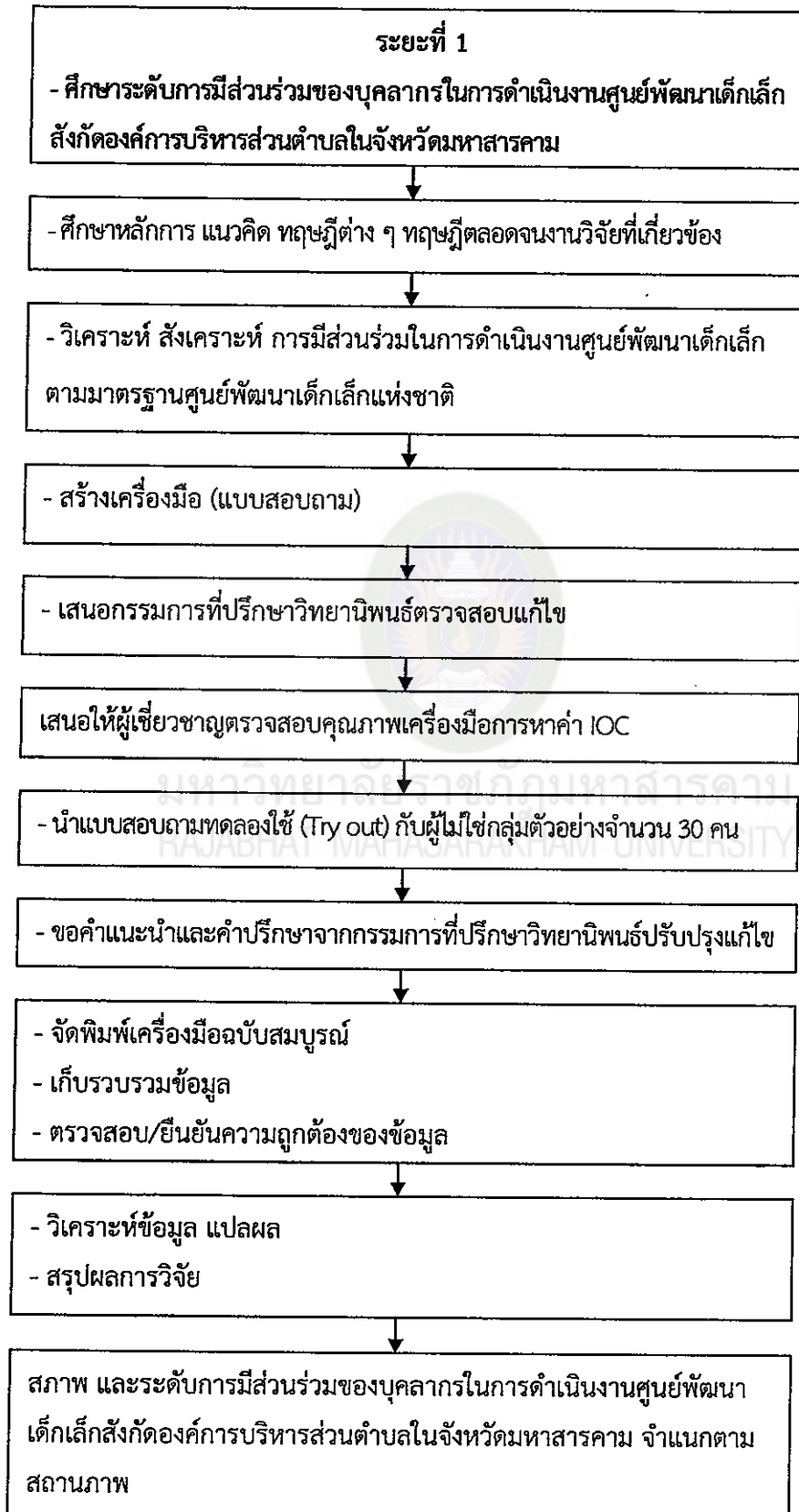
การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคามครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม ใน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีแบบผสม (Mixed Methodology) แบ่งเป็น 2 ระยะ และเก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม และกำหนดแนวทางในการดำเนินการเก็บข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

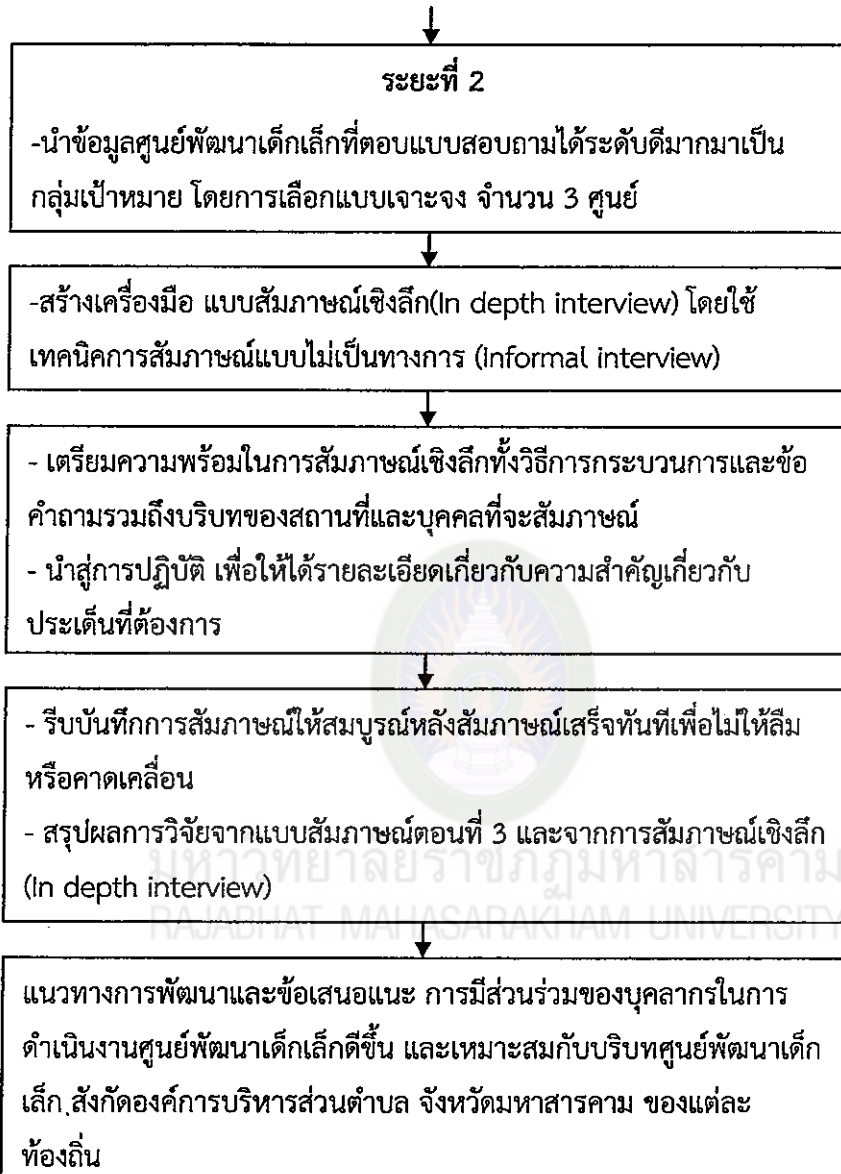
1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิธีสร้างเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการและข้อเสนอแนะมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

โดยผู้วิจัยขอนำเสนอรายละเอียดขั้นตอนการวิจัยในรูปแบบ วิธีการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ระยะตาม แผนภูมิภาพด้านล่างดังนี้

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้ง 2 ระยะ

ระยะที่ 1 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด
องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคามจำนวน 349ศูนย์ประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการศึกษา และผู้ดูแลเด็ก จำนวนทั้งสิ้น1,047คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วย
สุ่ม โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcieและ Morgan (บุญชม
ศรีสะอาด. 2545 : 39-40) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 181 ศูนย์ประกอบด้วย นายกององค์
การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการศึกษา และผู้ดูแลเด็ก จำนวนทั้งสิ้น 543 คนดังนี้

ภาพที่ 3 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการและข้อเสนอแนะมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

กลุ่มเป้าหมาย เลือกแบบเจาะจงจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 181 ศูนย์ ที่ตอบแบบสอบถามได้ระดับดีมาก จำนวน 3 ศูนย์ โดยผู้ให้ข้อมูลคือนายกองคการบริหารส่วนตำบล นักวิชาการศึกษา และ ผู้ดูแลเด็ก ตำแหน่งละ 1 คน ของแต่ละศูนย์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้สร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา และแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถาม แบ่งคำถามเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์ในตำแหน่ง ระดับการศึกษา และตำแหน่งที่ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามลักษณะสำรวจ (Check - list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยแบ่งระดับการมีส่วนร่วมเป็นมาตราส่วนตามวิธีการลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และแนวทางการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

ระยะที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

ตอนที่ 2 แนวทางการและข้อเสนอแนะมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมกับแบบสอบถามระยะที่ 1 ตอนที่ 3

การสร้างและการหาประสิทธิภาพเครื่องมือ

1. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) โดยมีวิธีสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

- 1.1 ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา
- 1.2 สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดขอบข่ายของข้อความ ให้สอดคล้องกับ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา ระดับของการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคามด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 1.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
- 1.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล
- 1.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

1.3 รวบรวมข้อความในแต่ละด้านจัดทำเป็นร่างแบบสอบถาม

1.4 นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจแก้ไขเนื้อหา และสำนวนภาษาที่ใช้ ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมตามจุดประสงค์ของการศึกษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

2. การหาประสิทธิภาพเครื่องมือ

2.1 นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผ่านการแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อ

พิจารณาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ให้ตรงตามเนื้อหา ความตรงทางโครงสร้าง การใช้ถ้อยคำสำนวน ความชัดเจนในข้อความแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) สมณีภัก ภัททิยธนี (2546 : 220) โดยกำหนดค่าต่าง ๆ ดังนี้

ไม่สอดคล้อง = 1

ไม่แน่ใจ = 0

สอดคล้อง = -1

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

2.1.1 ว่าที่ร้อยโท ผศ.ดร.ณัฐชัย จันทขุม วุฒิการศึกษา ปร.ด. (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร) ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ การวัดผลและประเมินผล

2.1.2 นายสมาน สานิพามณี วุฒิการศึกษา รป.ม. (การเมืองการปกครอง ท้องถิ่น) ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหล็ก ผู้เชี่ยวชาญด้านโครงสร้างและเนื้อหาภาษาการวิจัย

2.1.3 นางลัดดาวัลย์ ไชยศิริพันธ์ วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง ครูชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ภาษา สถิติ การวัดผลและประเมินผล

2.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ โดยนำข้อที่มีค่าเฉลี่ย IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป ทาคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) นำไปใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับและค่าอำนาจจำแนกได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.27 – 0.87 โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของเพียร์สัน และค่าความเชื่อมั่นของคอนบาร์ค

2.3 นำแบบสอบถามที่ได้จัดพิมพ์เป็นชุดสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคามตามแบบสอบถาม จำนวน 181 ศูนย์

2. นำหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พร้อมด้วยแบบสอบถามส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ของการออกแบบสอบถามนี้ เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

3. รวบรวมแบบสอบถามได้รับกลับคืนทั้งหมด ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ระยะที่ 1 เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ตอนที่ 1 เป็นการสำรวจสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การพรรณนาวิเคราะห์ ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ได้แก่ ร้อยละ (Percentages) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 104)

ระดับการมีส่วนร่วม มากที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วม มาก	กำหนดให้	4	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วม ปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วม น้อย	กำหนดให้	2	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วม น้อยที่สุด	กำหนดให้	1	คะแนน

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ยแต่ละข้อ แล้วเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2550 : 104)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ใช้การพรรณนาวิเคราะห์ และ ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ได้แก่ ร้อยละ (Percentages) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าความแปรปรวนทางเดียว ค่า F – test (One - way Anova) ทดสอบรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟแล้วทำการแปลผลเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดและโปรแกรมสำเร็จรูป

ตอนที่ 3 ใช้การพรรณนาวิเคราะห์ และ ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่(Frequency)

ระยะที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการเลือกสัมภาษณ์แบบเจาะจง จากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 ศูนย์ โดยผู้ให้ข้อมูลคือ นายกองดีการบริหารส่วนตำบล นักวิชาการศึกษา และ ผู้ดูแลเด็ก ตำแหน่งละ 1 คน ของแต่ละศูนย์จากศูนย์

พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 9 คน
การวิเคราะห์ใช้การพรรณนาวิเคราะห์ และ ใช้แนวคิดทฤษฎีเป็นกรอบในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ และวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยหาจากการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง
(บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 221)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นแบบวัดโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ตามวิธี
ของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum s_1^2}{s^2} \right)$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
 k แทน จำนวนข้อของเครื่องมือที่วัด
 $\sum s_1^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนแต่ละข้อ
 s^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ค่าเฉลี่ย(Mean)ใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 102-10)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 N แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) มีสูตร ดังนี้
(บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 104)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	$S.D.$	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม
	\sum	แทน	ผลรวม

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
จำแนกตามสถานภาพ โดยใช้ค่า F-test (One - way ANOVA) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 150)

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F-Distribution)
	MS_B	แทน	ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_W	แทน	ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เมื่อพบความแตกต่างทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ (Post Hoc Comparison) ด้วยวิธีของ Scheff ' s มีสูตรคำนวณ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 152)

$$F = \frac{(\bar{x}_1 - \bar{x}_2)^2}{MS_w \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right) (k - 1)}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติทดสอบของเซฟเฟ้
	\bar{x}_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
	\bar{x}_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2
	n_1	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มที่ 1
	n_2	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มที่ 2
	MS_w	แทน	ค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนภายในกลุ่ม
	k	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
$S.D.$	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
SS	หมายถึง	ผลรวมยกกำลังสอง (Sum Squares)
MS	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยผลรวมยกกำลังสองคะแนน (Mean Squares)
p	หมายถึง	ค่าความน่าจะเป็นของสถิติที่ใช้ทดสอบที่คำนวณได้
df	หมายถึง	ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
*	หมายถึง	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ระยะที่ 1 ศึกษาและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามจากแบบสอบถามโดยเปรียบเทียบเกณฑ์การแปลความหมาย จำนวน 39 ข้อ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 39 ข้อ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามจากคำถามแบบปลายเปิด โดยการสรุปเนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบบรรยาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนักวิชาการศึกษา และผู้ดูแลเด็กจำนวน 543 คน โดยส่งแบบสอบถาม 543 คน ได้รับคืน 462 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.08 แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามสถานภาพ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	288	62.33
1.2 หญิง	174	37.67
รวม	462	100
2. ประสบการณ์การทำงาน		
2.1 1 -5 ปี	212	45.89
2.2 6-10 ปี	163	35.28
2.3 มากกว่า 10 ปี	87	18.83
รวม	462	100
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	142	30.73
3.2 ปริญญาตรี	243	52.60
3.3 สูงกว่าปริญญาตรี	77	16.67
รวม	462	100.00
4. ตำแหน่ง		
4.1 นายกองค้การบริหารส่วนตำบล	154	33.33
4.2 นักวิชาการศึกษา	154	33.33
4.3 ผู้ดูแลเด็ก	154	33.33
รวม	462	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนายกองค้การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการศึกษา และผู้ดูแลเด็กจำนวน 462 คน ได้แก่ เพศชายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 62.33 ประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 45.89 ระดับการศึกษา ปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 52.60 และตำแหน่งนายกองค้การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการศึกษา และผู้ดูแลเด็ก มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 33.33

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังปรากฏในตารางที่ 3 – 12

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามโดยรวม

ด้านที่	การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	$S.D.$	แปลผล
1	ด้านการตัดสินใจ	3.30	0.82	ปานกลาง
2	ด้านการปฏิบัติ	3.37	0.81	ปานกลาง
3	ด้านการติดตามและประเมินผล	3.27	0.81	ปานกลาง
4	ด้านการรับผลประโยชน์	3.81	0.80	มาก
	โดยรวม	3.44	0.81	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามโดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.44$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุดดังนี้คือ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านที่ 4 การรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.81$) รองลงมาคือ ด้านที่ 2 การปฏิบัติ ($\bar{X}=3.37$) ด้านที่ 1 การตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.30$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านที่ 3 การติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.27$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการตัดสินใจ

ด้านการตัดสินใจ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	$S.D.$	แปลผล
1. ท่านร่วมประชุมเพื่อวางแผนงานให้มีระบบระเบียบ มีแบบแผนตามโครงสร้างการบริหารอย่างเป็นรูปธรรม	3.44	0.84	ปานกลาง
2. ท่านร่วมตัดสินใจในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และ เป้าหมาย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.39	0.77	ปานกลาง
3. ท่านร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงาน พนักงานในหน่วยงานของท่าน	3.24	0.84	ปานกลาง
4. ท่านร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งภายในและภายนอก	3.23	0.77	ปานกลาง
5. ท่านร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.37	0.83	ปานกลาง
6. ท่านร่วมตัดสินใจวางมาตรการป้องกันความปลอดภัยและดูแลสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอย่างทั่วถึง	3.34	0.77	ปานกลาง
7. ท่านร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามปี แผนปฏิบัติการประจำปีและปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี	3.28	0.79	ปานกลาง
8. ท่านร่วมตัดสินใจในการจัดทำหรือเลือกโครงการ กิจกรรมต่างๆภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.42	0.79	ปานกลาง
9. ท่านร่วมตัดสินใจในการเลือกวิธีการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมต่างๆภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.41	0.78	ปานกลาง
10. ท่านร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกด้าน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา และแนวทางในการแก้ไขการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา อย่างน้อยปีละ 2-3 ครั้ง	3.37	0.81	ปานกลาง

ด้านการตัดสินใจ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
11. ท่านร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรเช่น การสรรหาบุคลากร การฝึกอบรม เป็นต้น	3.23	0.74	ปานกลาง
12. ท่านร่วมตัดสินใจในด้านงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.98	0.80	ปานกลาง
13. ท่านร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับตารางกิจกรรมประจำวัน	3.17	0.82	ปานกลาง
14. ท่านร่วมตัดสินใจในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน	3.34	0.90	ปานกลาง
15. ท่านร่วมตัดสินใจด้านโภชนาการของเด็กเล็ก	3.36	0.83	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.30	0.82	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่าการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการตัดสินใจโดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ข้อ 1 ท่านร่วมประชุมเพื่อวางแผนงานให้มีระบบระเบียบ มีแบบแผนตามโครงสร้างการบริหาร อย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 3.44$) รองลงมาคือ ข้อ 8 ท่านร่วมตัดสินใจในการจัดทำหรือเลือกโครงการ กิจกรรมต่างๆภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.42$) และข้อ 9 ท่านร่วมตัดสินใจในการเลือกวิธีการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมต่างๆภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.41$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือข้อ 12 ท่านร่วมตัดสินใจในด้านงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 2.98$)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการปฏิบัติ

ด้านการปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	$S.D.$	แปลผล
1. ท่านร่วมสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนหรือกิจกรรมต่างๆ	3.40	0.84	ปานกลาง
2. ท่านร่วมเป็นผู้ประสานงานในการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนและการสร้างเครือข่าย	3.41	0.91	ปานกลาง
3. ท่านร่วมจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งภายในและภายนอก	3.45	0.89	ปานกลาง
4. ท่านร่วมสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้นอกห้องเรียน หรือจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.45	0.81	ปานกลาง
5. ท่านร่วมดำเนินงานโครงการต่างๆตามแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.49	0.82	ปานกลาง
6. ท่านร่วมเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร หรือกิจกรรมต่างๆของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.07	0.92	ปานกลาง
7. ท่านร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานพนักงานในหน่วยงานของท่าน	3.44	0.94	ปานกลาง
8. ท่านร่วมสนับสนุนและดำเนินการเฝ้าระวังพฤติกรรมของเด็กตามแบบ สังเกตพฤติกรรม แบบคัดกรอง และแบบประเมินต่างๆ อย่างใกล้ชิด	3.23	0.86	ปานกลาง
9. ท่านร่วมสนับสนุนและส่งเสริมด้านสุขนิสัยและสุขภาพกายของเด็กเล็ก	3.46	0.83	ปานกลาง

ด้านการปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
10. ท่านร่วมสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย ปฏิบัติตามระเบียบ กฎกติกา	3.40	0.83	ปานกลาง
11. ท่านร่วมสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กมีลักษณะเป็นผู้นำผู้ตาม และทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข	3.22	0.92	ปานกลาง
12. ท่านร่วมสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กเป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม	3.47	0.84	ปานกลาง
13. ท่านร่วมส่งเสริมสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้าประกวดศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่	3.31	0.93	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.37	0.81	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการปฏิบัติโดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.37$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ข้อ 5 ท่านร่วมดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.49$) รองลงมาคือ ข้อ 12 ท่านร่วมสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กเป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 3.47$) และข้อ 9 ท่านร่วมสนับสนุนและส่งเสริมด้านสุขนิสัยและสุขภาพกายของเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.46$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือข้อ 6 ท่านร่วมเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร หรือ กิจกรรมต่างๆของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.07$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการติดตามและประเมินผล

ด้านการติดตามและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	$S.D.$	แปลผล
1. ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผล หลังเสร็จสิ้นโครงการ กิจกรรมต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.17	0.81	ปานกลาง
2. ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผล ภาวะโภชนาการของเด็ก ทุก 3 เดือน	3.38	0.84	ปานกลาง
3. ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดซื้อจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องเล่นสนาม	3.33	0.77	ปานกลาง
4. ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดทำแผนการเรียนการสอนของผู้ดูแลเด็ก	3.25	0.80	ปานกลาง
5. ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ ประเมินผล การเฝ้าระวังพฤติกรรมของเด็กตามแบบสังเกตพฤติกรรมแบบคัดกรอง และแบบประเมินต่างๆ อย่างใกล้ชิด	3.24	0.81	ปานกลาง
6. ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผลพัฒนาการเด็กด้านสุขนิสัยและสุขภาพกายของเด็ก และผู้ประกอบอาหารสม่ำเสมอ	3.26	0.85	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.27	0.81	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการติดตามและประเมินผลโดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ข้อ 2 ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผล ภาวะโภชนาการของเด็ก ทุก 3 เดือน ($\bar{X} = 3.38$) รองลงมาคือ ข้อ 3 ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผล

การจัดซื้อ จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องเล่นสนาม ($\bar{X} = 3.33$) และข้อ 6 ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผลพัฒนาการเด็ก ด้านสุขนิสัยและสุขภาพกายของเด็ก และผู้ประกอบการอาหารสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.26$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือข้อ 1 ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผล หลังเสร็จสิ้นโครงการ กิจกรรมต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.17$)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการรับผลประโยชน์

ด้านการรับผลประโยชน์	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	$S.D.$	แปลความ
1. ท่านรู้สึกภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในโครงการ กิจกรรมต่างๆ	3.62	0.85	มาก
2. ท่านยอมรับผลหลังการดำเนินโครงการเสร็จสิ้น	4.07	0.76	มาก
3. ท่านยินดีและเต็มใจรับผลที่เกิดจากการกระทำร่วมกันของกลุ่มต่อสังคมและชุมชน	3.64	0.81	มาก
4. ท่านเต็มใจที่จะเสียสละเวลาและรับผลของการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดความเสียหายภายในกลุ่ม	3.63	0.84	มาก
5. ท่านมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง ผลที่เกิดจากการดำเนินงานทั้งด้านดีและด้านลบ	4.06	0.76	มาก
รวมเฉลี่ย	3.81	0.80	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการรับผลประโยชน์โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ข้อ 2 ท่านยอมรับผลหลังการดำเนินโครงการเสร็จสิ้น ($\bar{X} = 4.07$) รองลงมาคือ ข้อ 5 ท่านมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง ผลที่เกิดจากการดำเนินงานทั้งด้านดีและด้านลบ ($\bar{X} = 4.06$) และข้อ 3 ท่านยินดีและเต็มใจรับผลที่เกิดจากการกระทำร่วมกันของกลุ่มต่อสังคมและชุมชน ($\bar{X} = 3.64$)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพ โดยรวม

ด้าน	การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สถานภาพ									
		นายกองค์การบริหารส่วนตำบล			นักวิชาการ			ผู้ดูแลเด็กเล็ก			
		\bar{X}	$S.D.$	แปลผล	\bar{X}	$S.D.$	แปลผล	\bar{X}	$S.D.$	แปลผล	
1	ด้านการตัดสินใจ	3.27	0.81	ปานกลาง	3.20	0.87	ปานกลาง	3.46	0.73	ปานกลาง	
2	ด้านการปฏิบัติ	3.39	0.83	ปานกลาง	3.31	0.86	ปานกลาง	3.41	0.89	ปานกลาง	
3	ด้านการติดตามและประเมินผล	3.29	0.73	ปานกลาง	3.28	0.83	ปานกลาง	3.25	0.87	ปานกลาง	
4	ด้านการรับผลประโยชน์	3.88	0.79	มาก	3.84	0.81	มาก	3.70	0.82	มาก	
	โดยรวม	3.45	0.79	ปานกลาง	3.41	0.84	ปานกลาง	3.46	0.83	ปานกลาง	

จากตารางที่ 8 พบว่า นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามโดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุดดังนี้ คือ การรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.88$) การปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.39$) การติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.29$) และการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.27$)

นักวิชาการ เห็นว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามโดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุดดังนี้ คือ การรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.84$) การปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.31$) การติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.28$) และการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.20$)

ผู้ดูแลเด็กเล็กเห็นว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามโดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุดดังนี้ คือ การรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.70$) การตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.46$) การปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.41$) และการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.25$)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการตัดสินใจจำแนกตามสถานภาพ

ข้อที่	ด้านการตัดสินใจ	สถานภาพ									
		นายองค์การบริหารส่วนตำบล				นักวิชาการ				ผู้ดูแลเด็ก	
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	แปลผล	\bar{X}	S.D.
1.	ท่านร่วมประชุมเพื่อวางแผนงานให้มีระบบระเบียบ มีแบบแผนตามโครงสร้างการบริหารอย่างเป็นรูปธรรม	3.49	0.81	ปานกลาง	3.39	0.87	ปานกลาง	3.43	0.82	ปานกลาง	
2.	ท่านร่วมตัดสินใจในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.41	0.75	ปานกลาง	3.32	0.82	ปานกลาง	3.45	0.76	ปานกลาง	
3.	ท่านร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานพนักงานในหน่วยงานของท่าน	3.07	0.84	ปานกลาง	3.01	0.82	ปานกลาง	3.62	0.71	มาก	
4.	ท่านร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งภายในและภายนอก	3.31	0.72	ปานกลาง	3.14	0.76	ปานกลาง	3.25	0.83	ปานกลาง	
5.	ท่านร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.47	0.73	ปานกลาง	3.28	0.87	ปานกลาง	3.36	0.7	ปานกลาง	

ข้อที่	ด้านการตัดสินใจ	สถานภาพ									
		นายกองค์การบริหารส่วนตำบล				นักวิชาการ				ผู้ดูแลเด็ก	
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	
6.	ทำนร่วมตัดสินใจวางมาตรการป้องกันความปลอดภัยและดูแลสุขภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอย่างทั่วถึง	3.25	0.77	ปานกลาง	3.17	0.82	ปานกลาง	3.58	0.72	มาก	
7.	ทำนร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามปี แผนปฏิบัติการประจำปีและปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี	3.23	0.77	ปานกลาง	3.18	0.86	ปานกลาง	3.44	0.68	ปานกลาง	
8.	ทำนร่วมตัดสินใจในการจัดทำหรือเลือกโครงการ	3.38	0.79	ปานกลาง	3.16	0.88	ปานกลาง	3.70	0.65	มาก	
9.	กิจกรรมต่างๆภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก										
	ทำนร่วมตัดสินใจในการเลือกวิธีการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมต่างๆภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.43	0.71	ปานกลาง	3.31	0.76	ปานกลาง	3.47	0.75	ปานกลาง	
10.	ทำนร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกด้าน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและแนวทางการแก้ไขการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา อย่างน้อยปีละ 2-3 ครั้ง	3.27	0.84	ปานกลาง	3.25	0.85	ปานกลาง	3.60	0.64	มาก	

ข้อที่	ด้านการตัดสินใจ	สถานภาพ								
		นายกองค์การบริหารส่วนตำบล				นักวิชาการ				
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	
11.	ทำร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรเช่น การสรรหาบุคลากร การฝึกอบรม เป็นต้น	3.20	0.87	ปานกลาง	3.14	0.88	ปานกลาง	3.36	0.76	ปานกลาง
12.	ทำร่วมตัดสินใจในด้านงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.79	0.94	ปานกลาง	2.77	0.98	ปานกลาง	3.38	0.88	ปานกลาง
13.	ทำร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับตารางกิจกรรมประจำวัน	3.06	0.83	ปานกลาง	3.10	0.90	ปานกลาง	3.36	0.69	ปานกลาง
14.	ทำร่วมตัดสินใจในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน	3.30	0.96	ปานกลาง	3.16	0.96	ปานกลาง	3.55	0.71	มาก
15.	ทำร่วมตัดสินใจด้านโภชนาการของเด็กเล็ก	3.41	0.85	ปานกลาง	3.32	0.98	ปานกลาง	3.36	0.64	ปานกลาง
	รวม	3.27	0.81	ปานกลาง	3.20	0.87	ปานกลาง	3.46	0.73	ปานกลาง

จากตารางที่ 9 นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 1 ท่านร่วมประชุมเพื่อวางแผนงานให้มีระบบระเบียบ มีแบบแผนตามโครงสร้างการบริหารอย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 3.49$) ข้อ 5 ท่านร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.47$) และข้อ 9 ท่านร่วมตัดสินใจในการเลือกวิธีการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมต่างๆภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.43$)

นักวิชาการ เห็นว่า ว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 1 ท่านร่วมประชุมเพื่อวางแผนงานให้มีระบบระเบียบ มีแบบแผนตามโครงสร้างการบริหารอย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 3.39$) ข้อ 2 ท่านร่วมตัดสินใจในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.32$) ข้อ 15 ท่านร่วมตัดสินใจด้านโภชนาการของเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.32$) และข้อ 9 ท่านร่วมตัดสินใจในการเลือกวิธีการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.31$)

ผู้ดูแลเด็ก เห็นว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 8 ท่านร่วมตัดสินใจในการจัดทำหรือเลือกโครงการ กิจกรรมต่างๆภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.70$) ข้อ 3 ท่านร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานพนักงานในหน่วยงานของท่าน ($\bar{X} = 3.62$) และข้อ 10 ท่านร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกด้าน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและแนวทางในการแก้ไขการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา อย่างน้อยปีละ 2-3 ครั้ง ($\bar{X} = 3.60$)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการปฏิบัติจำแนกตามสถานภาพ

ข้อที่	ด้านการปฏิบัติ	สถานภาพ									
		นายกองค์การบริหารส่วนตำบล				นักวิชาการ				ผู้ดูแลเด็ก	
		\bar{X}	$S.D.$	แปลผล	\bar{X}	$S.D.$	แปลผล	\bar{X}	$S.D.$	แปลผล	
1.	ทำร่วมสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนหรือกิจกรรมต่างๆ	3.49	0.83	ปานกลาง	3.27	0.90	ปานกลาง	3.44	0.77	ปานกลาง	
2.	ทำร่วมเป็นผู้ประสานงานในการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนและการสร้างเครือข่าย	3.45	0.98	ปานกลาง	3.19	0.94	ปานกลาง	3.60	0.77	มาก	
3.	ทำร่วมจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งภายในและภายนอก	3.40	0.84	ปานกลาง	3.25	0.90	ปานกลาง	3.69	0.89	มาก	
4.	ทำร่วมสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้นอกห้องเรียน หรือจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.39	0.75	ปานกลาง	3.38	0.80	ปานกลาง	3.57	0.86	มาก	

ข้อที่	ด้านการปฏิบัติ	สถานภาพ											
		นายกองค์การบริหารส่วนตำบล					นักวิชาการ					ผู้ดูแลเด็ก	
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	S.D.	แปลผล	
5.	ท่านร่วมดำเนินงานโครงการต่างๆตามแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.69	0.62	มาก	3.62	0.74	มาก	3.15	0.96	ปานกลาง			
6.	ท่านร่วมเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร หรือกิจกรรมต่างๆของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.05	0.84	ปานกลาง	3.03	0.85	ปานกลาง	3.14	0.99	ปานกลาง			
7.	ท่านร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานพนักงานในหน่วยงานของท่าน	3.47	0.94	ปานกลาง	3.41	0.94	ปานกลาง	3.43	0.93	ปานกลาง			
8.	ท่านร่วมสนับสนุนและดำเนินการเฝ้าระวังพฤติกรรมของเด็กตามแบบ สังเกตพฤติกรรม แบบคัดกรอง และแบบประเมินต่างๆ อย่างใกล้ชิด	3.17	0.85	ปานกลาง	3.11	0.84	ปานกลาง	3.42	0.87	ปานกลาง			
9.	ท่านร่วมสนับสนุนและส่งเสริมด้านสุขนิสัยและสุขภาพกายของเด็กเล็ก	3.34	0.83	ปานกลาง	3.37	0.82	ปานกลาง	3.68	0.79	มาก			

ข้อที่	ด้านการปฏิบัติ	สถานภาพ											
		นายกองค์การบริหารส่วนตำบล					นักวิชาการ					ผู้ดูแลเด็ก	
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
10.	ทำนร่วมสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย ปฏิบัติตามระเบียบ กฎกติกา	3.39	0.79	ปานกลาง	3.42	0.79	ปานกลาง	3.38	0.92	ปานกลาง			
11.	ทำนร่วมสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กมีลักษณะเป็นผู้นำ ผู้ตาม และทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข	3.22	0.89	ปานกลาง	3.12	0.99	ปานกลาง	3.31	0.87	ปานกลาง			
12.	ทำนร่วมสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กเป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม	3.54	0.67	ปานกลาง	3.58	0.78	มาก	3.29	0.99	ปานกลาง			
13.	ทำนร่วมส่งเสริมสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้าประกวดศูนย์เด็กเล็กนำอยู่	3.44	0.92	ปานกลาง	3.32	0.93	ปานกลาง	3.18	0.92	ปานกลาง			
	รวม	3.39	0.83	ปานกลาง	3.31	0.86	ปานกลาง	3.41	0.89	ปานกลาง			

จากตารางที่ 10 นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 5 ท่านร่วมดำเนินงานโครงการต่างๆตามแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.69$) ข้อ 12 ท่านร่วมสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กเป็น คนมีคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 3.54$) และข้อ 1 ท่านร่วมสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อ การเรียนการสอนหรือกิจกรรมต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.49$)

นักวิชาการ เห็นว่า ว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 5 ท่านร่วมดำเนินงานโครงการต่างๆตามแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.62$) ข้อ 12 ท่านร่วมสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กเป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 3.58$) และข้อ 10 ท่านร่วมสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย ปฏิบัติตามระเบียบ กฎกติกา ($\bar{X} = 3.42$)

ผู้ดูแลเด็ก เห็นว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 3 ท่านร่วมจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งภายในและภายนอก ($\bar{X} = 3.69$) ข้อ 9 ท่านร่วมสนับสนุนและส่งเสริมด้านสุขนิสัยและสุขภาพกายของเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.68$) และข้อ 2 ท่านร่วมเป็นผู้ประสานงานในการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนและการสร้างเครือข่าย ($\bar{X} = 3.60$)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการติดตามและประเมินผลจำแนกตามสถานภาพ

ข้อที่	ด้านการติดตามและประเมินผล	สถานภาพ										
		นายกองค์การบริหารส่วนตำบล				นักวิชาการ				ผู้ดูแลเด็ก		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล		\bar{X}	S.D.	แปลผล		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ทำนร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผล หลังเสร็จสิ้นโครงการ กิจกรรมต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.15	0.74	ปานกลาง		3.10	0.78	ปานกลาง		3.25	0.91	ปานกลาง
2.	ทำนร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผล ภาวะโภชนาการของเด็ก ทุก 3 เดือน	3.44	0.75	ปานกลาง		3.48	0.87	ปานกลาง		3.22	0.88	ปานกลาง
3.	ทำนร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดซื้อจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องเล่นสนาม	3.38	0.67	ปานกลาง		3.32	0.81	ปานกลาง		3.28	0.83	ปานกลาง
4.	ทำนร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดทำแผนการเรียนการสอนของผู้ดูแลเด็ก	3.29	0.68	ปานกลาง		3.31	0.83	ปานกลาง		3.14	0.87	ปานกลาง

ข้อที่	ด้านการติดตามและประเมินผล	สถานภาพ									
		นายกองค์การบริหารส่วนตำบล				นักวิชาการ				ผู้ดูแลเด็ก	
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	
5.	ทำนร่วมติดตามตรวจสอบ ประเมินผล การเฝ้าระวัง พฤติกรรมของเด็กตามแบบสังเกตพฤติกรรม แบบคัดกรอง และแบบประเมินต่างๆ อย่างใกล้ชิด	3.18	0.69	ปานกลาง	3.24	0.85	ปานกลาง	3.31	0.89	ปานกลาง	
6.	ทำนร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผลพัฒนาการ เด็ก ด้านสุขนิสัยและสุขภาพของเด็ก และผู้ประกอบอาหารหม่ำเสมอ	3.27	0.86	ปานกลาง	3.24	0.86	ปานกลาง	3.27	0.81	ปานกลาง	
	รวม	3.29	0.73	ปานกลาง	3.28	0.83	ปานกลาง	3.25	0.87	ปานกลาง	

จากตารางที่ 11 นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 2 ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผล ภาวะโภชนาการของเด็ก ทุก 3 เดือน ($\bar{X} = 3.44$) ข้อ 3 ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดซื้อ จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องเล่นสนาม ($\bar{X} = 3.38$) และข้อ 4 ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดทำแผนการเรียนการสอนของผู้ดูแลเด็ก ($\bar{X} = 3.29$)

นักวิชาการ เห็นว่า ว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 2 ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผล ภาวะโภชนาการของเด็ก ทุก 3 เดือน ($\bar{X} = 3.48$) ข้อ 3 ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดซื้อ จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องเล่นสนาม ($\bar{X} = 3.32$) และข้อ 4 ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดทำแผนการเรียนการสอนของผู้ดูแลเด็ก ($\bar{X} = 3.31$)

ผู้ดูแลเด็ก เห็นว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.25$) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 5 ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ ประเมินผล การเฝ้าระวังพฤติกรรมของเด็กตามแบบสังเกตพฤติกรรมแบบคัดกรอง และแบบประเมินต่างๆ อย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 3.31$) ข้อ 3 ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดซื้อ จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องเล่นสนาม ($\bar{X} = 3.28$) และข้อ 6 ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผลพัฒนาการเด็ก ด้านสุขนิสัยและสุขภาพกายของเด็ก และผู้ประกอบอาหารสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.27$)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการศึกษาวิจัยนโยบายรับผลประโยชน์จากสถานภาพ

ข้อที่	ด้านการรับผลประโยชน์	สถานภาพ											
		นายกองค์การบริหารส่วนตำบล					นักวิชาการ					ผู้ดูแลเด็ก	
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ท่านรู้สึกภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในโครงการ กิจกรรมต่างๆ	3.73	0.81	มาก	3.70	0.89	มาก	3.43	0.85	ปานกลาง			
2.	ท่านยอมรับผลหลังการดำเนินโครงการเสร็จสิ้น	4.18	0.74	มาก	4.17	0.77	มาก	3.86	0.78	มาก			
3.	ท่านยินดีและเต็มใจรับผลที่เกิดจากการกระทำร่วมกันของกลุ่มต่อสังคมและชุมชน	3.56	0.86	มาก	3.48	0.74	ปานกลาง	3.87	0.84	มาก			
4.	ท่านเต็มใจที่จะเสียสละเวลาและรับผลของการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดความเสียหายภายในกลุ่ม	3.48	0.74	ปานกลาง	3.69	0.89	มาก	3.45	0.83	ปานกลาง			
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง ผลที่เกิดจากการดำเนินงานทั้งด้านดีและด้านลบ	4.16	0.73	มาก	4.14	0.76	มาก	3.88	0.78	มาก			
รวม		3.88	0.79	มาก	3.84	0.81	มาก	3.70	0.82	มาก			

จากตารางที่ 12 นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 2 ท่านยอมรับผลหลังการดำเนินโครงการเสร็จสิ้น ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมาคือ ข้อ 5 ท่านมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง ผลที่เกิดจากการดำเนินงานทั้งด้านดีและด้านลบ ($\bar{X} = 4.16$) และข้อ 4 ท่านเต็มใจที่จะเสียสละเวลาและรับผลของการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดความเสียหายภายในกลุ่ม ($\bar{X} = 3.76$)

นักวิชาการ เห็นว่า ว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 2 ท่านยอมรับผลหลังการดำเนินโครงการเสร็จสิ้น ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมาคือข้อ 5 ท่านมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง ผลที่เกิดจากการดำเนินงานทั้งด้านดีและด้านลบ ($\bar{X} = 4.14$) และ ข้อ 1 ท่านรู้สึกภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.70$)

ผู้ดูแลเด็ก เห็นว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.70$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรกคือ ข้อ 5 ท่านมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง ผลที่เกิดจากการดำเนินงานทั้งด้านดีและด้านลบ ($\bar{X} = 3.46$) รองลงมาคือข้อ 3 ท่านยินดีและเต็มใจรับผลที่เกิดจากการกระทำร่วมกันของกลุ่มต่อสังคมและชุมชน ($\bar{X} = 3.69$) และข้อ 2 ท่านยอมรับผลหลังการดำเนินโครงการเสร็จสิ้น ($\bar{X} = 3.47$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามจำแนกตามสถานภาพ

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพโดยรวม และรายด้าน

การมีส่วนร่วม	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
ด้านการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	2	6.235	3.117	11.374	.000*
	ภายในกลุ่ม	459	125.806	.274		
	รวม	461	132.041			
ด้านการปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	2	.722	.361	1.497	.225
	ภายในกลุ่ม	459	110.745	.241		
	รวม	461	111.468			
ด้านการติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2	.161	.081	.238	.788
	ภายในกลุ่ม	459	155.067	.338		
	รวม	461	155.228			
ด้านการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2	2.710	1.355	3.990	.019*
	ภายในกลุ่ม	459	155.875	.340		
	รวม	461	158.585			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.011	.505	3.354	.036*
	ภายในกลุ่ม	459	69.165	.151		
	รวม	461	70.176			

จากตารางที่ 13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการตัดสินใจและด้านการรับผลประโยชน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการปฏิบัติและด้านด้านการติดตามและประเมินผลไม่แตกต่างกัน เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างจึงนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ้ดังปรากฏในตารางที่ 14 – 16

ตารางที่ 14 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวม

สถานภาพ	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล			
	\bar{X}	3.45	นักวิชาการ	ผู้ดูแลเด็ก
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	3.45	-	.065	.049
นักวิชาการ	3.41	-	-	.114*
ผู้ดูแลเด็ก	3.46	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพต่างกัน เห็นว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวม นักวิชาการกับผู้ดูแลเด็กมีความเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกับนักวิชาการและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกับผู้ดูแลเด็กมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการตัดสินใจ

สถานภาพ	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล			
	\bar{X}	3.27	นักวิชาการ	ผู้ดูแลเด็ก
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	3.27	-	.090	.189*
นักวิชาการ	3.20	-	-	.289*
ผู้ดูแลเด็ก	3.46	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพต่างกัน เห็นว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการตัดสินใจ นายกององค์การบริหารส่วนตำบลกับผู้ดูแลเด็กและนักวิชาการกับผู้ดูแลเด็กมีความเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนายกององค์การบริหารส่วนตำบลกับนักวิชาการมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 16 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการรับผลประโยชน์ จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	นายกององค์การบริหารส่วนตำบล			นักวิชาการ	ผู้ดูแลเด็ก
	\bar{X}				
		3.88		3.84	3.70
นายกององค์การบริหารส่วนตำบล	3.88	-	.042	.179*	
นักวิชาการ	3.84	-	-	.138	
ผู้ดูแลเด็ก	3.70	-	-	-	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพต่างกัน เห็นว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการรับผลประโยชน์ นายกององค์การบริหารส่วนตำบลกับผู้ดูแลเด็กมีความเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนายกององค์การบริหารส่วนตำบลกับนักวิชาการและนักวิชาการกับผู้ดูแลเด็กมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามจากคำถามแบบปลายเปิด โดยการสรุปเนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบบรรยาย

ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม พบว่า

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการตัดสินใจ

รายการ	ความถี่
ด้านการตัดสินใจ	
ควรมีส่วนร่วมตัดสินใจการใช้งบประมาณในการจัดโครงการให้มากขึ้น	35
ควรมีส่วนร่วมในการประชุม วางแผนการปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผลการปฏิบัติงานให้มากขึ้น	21
ควรมีส่วนร่วมตัดสินใจในกรอบการดำเนินงานและหาแนวทางในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ดีขึ้น	15

จากตารางที่ 17 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการตัดสินใจโดยเรียงลำดับจากความถี่มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้คือ ควรมีส่วนร่วมตัดสินใจการใช้งบประมาณในการจัดโครงการให้มากขึ้น ควรมีส่วนร่วมในการประชุม วางแผนการปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผลการปฏิบัติงานให้มากขึ้น และควรมีส่วนร่วมตัดสินใจในกรอบการดำเนินงานและหาแนวทางในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ดีขึ้น

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการปฏิบัติ

รายการ	ความถี่
ด้านการปฏิบัติ	
ควรมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ผลงาน ข้อมูลข่าวสารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มากขึ้น	30
ควรมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณภายนอกเพื่อสนับสนุนการศึกษาให้มากขึ้น	23
ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กเป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงมีสุขนิสัยและสุขภาพกายให้ดีขึ้น	18

จากตารางที่ 18 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากร ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการปฏิบัติโดยเรียงลำดับจากความถี่มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้คือควรมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ผลงาน ข้อมูลข่าวสารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ มากขึ้นควรมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณภายนอกเพื่อสนับสนุนการศึกษาให้มากขึ้น และ ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กเป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงมีสุขนิสัย และสุขภาพกายให้ดีขึ้น

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการ ติดตามและประเมินผล

รายการ	ความถี่
ด้านการติดตามและประเมินผล	
ควรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลหลังเสร็จสิ้นโครงการให้มากขึ้น	29
ควรมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากขึ้น	19
ควรมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลพฤติกรรมของเด็กอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอด้วย	17

จากตารางที่ 19 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากร ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการติดตามและประเมินผลโดยเรียงลำดับจากความถี่ มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้คือ ควรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลหลังเสร็จสิ้น โครงการให้มากขึ้น ควรมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากขึ้น ตรวจสอบและประเมินผลพฤติกรรมของเด็กอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอด้วย

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม ด้านการรับผลประโยชน์

รายการ	ความถี่
ด้านการรับผลประโยชน์	
ผู้ที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติงานควรได้การยกย่องชมเชยจากผู้ที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้นหลังเสร็จสิ้นโครงการ	48
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาโครงการให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป	29
ผู้ที่เกี่ยวข้องควรได้รับรางวัลในทางบวกเพื่อเป็นกำลังใจในการทำงานครั้งต่อไป	20

จากตารางที่ 20 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการรับผลประโยชน์โดยเรียงลำดับจากความถี่มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติงานควรได้การยกย่องชมเชยจากผู้ที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้นหลังเสร็จสิ้นโครงการ ควรมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาโครงการให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป และควรได้รับรางวัลในทางบวกเพื่อเป็นกำลังใจในการทำงานครั้งต่อไป

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัยระยะที่ 2 จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคามได้ดังนี้

1. ด้านการตัดสินใจ

ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม การเสนอความคิดเห็น การกำหนดเป้าหมายความต้องการของกลุ่ม การจัดลำดับความสำคัญของโครงการหรือกิจกรรม การเลือกวิธีดำเนินงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร และ ด้านงบประมาณการจัดหาสื่อการเรียนการสอน ซึ่งจะเห็นได้จากบทสัมภาษณ์ คือ

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม ร่วมเสนอความคิดเห็น รวมทั้งการวางแผนงานในการจะกำหนดเป้าหมายของหน่วยงานว่าต้องการให้เป็นอย่างไรจึงจะสามารถพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ยิ่งขึ้น...”

(นายก อบต.ดอนกลาง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ความสำคัญกับการเสนอความคิดเห็น แนวทางการดำเนินงานโครงการ กิจกรรม การตัดสินใจเลือกวิธีดำเนินงาน และการจัดหางบประมาณจากแหล่งอื่นในการพัฒนานอกเหนือจากงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล...”

(นายก อบต.กุดรัง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกด้านต้องร่วมกันกำหนด วิสัยทัศน์ เป้าหมาย ในการดำเนินงานโครงการกิจกรรมทุกด้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามที่วางไว้ อย่างเหมาะสม และคุ้มค่าที่สุด...”

(นายก อบต.โคกพระ. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจด้านงบประมาณ การจัดหาสื่อการเรียนการสอน และกำหนดกรอบแนวทางในการดำเนินงานทุกด้านมากขึ้น...”

(นักวิชาการศึกษา อบต.ดอนกลาง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องให้ความสำคัญกับทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อที่ทุกคนจะได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการทำงาน ร่วมกันเลือกวิธีการที่ดีที่สุดในการดำเนินงาน และร่วมกันพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน...”

(นักวิชาการศึกษา อบต.กุดรัง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับด้านงบประมาณและการประเมินผลงานของบุคลากร...”

(นักวิชาการศึกษา อบต.โคกพระ. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องให้ทุกส่วนร่วมคิด ตัดสินใจในทุกขั้นตอนการดำเนินงานโครงการ กิจกรรม เพื่อจะได้รู้ถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานในครั้งต่อไป...”

(ผู้ดูแลเด็ก อบต.ตอนกลาง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ผู้ดูแลเด็กทุกคนได้ร่วมประชุมทุกครั้ง และเสนอความคิดเห็น แนวทางการดำเนินงานทุกด้าน และควรให้ผู้ดูแลเด็กได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง...”

(ผู้ดูแลเด็ก อบต.กุดรัง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้โอกาสผู้ดูแลเด็กและทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ร่วมเสนอความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจด้านงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการดำเนินงานทุกด้านควรให้ได้รับรู้รับทราบ เพื่อจะได้นำมาเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาต่อไป...”

(ผู้ดูแลเด็ก อบต.โคกพระ. 2557 : สัมภาษณ์)

2. ด้านการปฏิบัติ

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุน ร่วมออกแรง ออกเงิน และวัสดุอุปกรณ์ ร่วมประชุมเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ประสานงาน ร่วมดำเนินการตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่ได้วางไว้ว่าเป็นไปตามความต้องการ และตามวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้ ซึ่งจะเห็นได้จากบทสัมภาษณ์ คือ

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ทุกด้าน และควรให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร หรือกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก...”

(นายก อบต.ตอนกลาง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องดำเนินการหรือสนับสนุนการเรียนรู้นอกห้องเรียน หรือจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เช่น ผู้สูงอายุหรือปราชญ์ชาวบ้าน ที่มีความรู้หรือที่เรียกกันว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น...”

(นายก อบต.กุดรัง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเน้นให้ทุกภาคส่วนที่มีบทบาทในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและเฝ้าระวังถึงภัยคุกคามด้านต่างๆอย่างใกล้ชิด เช่น ภัยจากสื่ออินเทอร์เน็ต และควรส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงออก โดยการจัดโครงการ กิจกรรม หรือการเข้าร่วมการประกวดแข่งขันต่างๆตามความเหมาะสมของวัย...”

(นายก อบต.โคกพระ. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรสนับสนุนให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีโอกาสในการ เข้าร่วมโครงการ กิจกรรม ด้านการพัฒนาสุขนิสัยของเด็ก และด้านความปลอดภัยของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ...”

(นักวิชาการศึกษา อบต.ดอนกลาง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันประเมินผล การปฏิบัติงานของพนักงานในหน่วยงาน และร่วมลงแรงลงเงินในการสนับสนุนทุกโครงการ กิจกรรม ตามแต่โอกาสความเหมาะสม และความพร้อมของบุคคล...”

(นักวิชาการศึกษา อบต.กุดรัง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องพร้อมใจกันส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงออก สนับสนุนผู้ดูแลเด็กให้พัฒนาความรู้ที่อยู่ตลอดเวลา...”

(นักวิชาการศึกษา อบต.โคกพระ. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรส่งเสริมการเรียนรู้ทุกด้าน ทั้งในและนอก ห้องเรียน และควรจัดสรรงบประมาณสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มากขึ้น...”

(ผู้ดูแลเด็ก อบต.ดอนกลาง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดให้มีงบประมาณในด้านการฝึกอบรมผู้ดูแลเด็ก เพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถ และเกิดทักษะความชำนาญในการสอน...”

(ผู้ดูแลเด็ก อบต.กุดรัง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรร่วมเป็นผู้ประสานงานทุกโครงการ กิจกรรมตามโอกาส และร่วมสร้างเครือข่ายเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และช่วยเหลือกันในงานด้านต่างๆ...”

(ผู้ดูแลเด็ก อบต.โคกพระ. 2557 : สัมภาษณ์)

3. ด้านการติดตามและประเมินผล

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล เข้ามาควบคุม ดูแลในระหว่างการดำเนินโครงการ กิจกรรม และหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการ กิจกรรม ในด้านต่างๆ อาทิ เช่น การตรวจสอบและประเมินผลการจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน และเครื่องเล่นสนาม การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินพัฒนาการเด็ก รวมถึงการติดตามตรวจสอบ และการเฝ้าระวังพฤติกรรมของเด็ก และร่วมหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงาน ซึ่งจะเห็นได้จากบทสัมภาษณ์ คือ

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้เข้าร่วมการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและดูแลด้านพัฒนาการเด็ก ...”

(นายก อบต.ดอนกลาง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลโครงการ กิจกรรมเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในครั้งต่อไป...”

(นายก อบต.กุดรัง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าร่วมการติดตามตรวจสอบ และประเมินผล การดำเนินงานทั้งก่อนและหลังการทำงานโครงการ กิจกรรม...”

(นายก อบต.โคกพระ. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการร่วมกันตรวจสอบและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่ามีความหลากหลาย และเหมาะสมกับกับเด็ก...”

(นักวิชาการศึกษา อบต.ดอนกลาง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม และ ประเมินผลภาวะโภชนาการเด็ก และการประกอบอาหารว่ามีสารอาหารครบและสะอาดถูกหลัก โภชนาการ...”

(นักวิชาการศึกษา อบต.กุดรัง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ทุกฝ่ายร่วมกันติดตามตรวจสอบ และ ประเมินผลการดำเนินงานทุกขั้นตอน เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาระหว่างการดำเนินงาน...”

(นักวิชาการศึกษา อบต.โคกพระ. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ผู้ดูแลเด็กและทุกฝ่ายเข้ามามีส่วน ร่วมในการดำเนินโครงการ กิจกรรม เพื่อจะได้ประเมินได้ว่าระหว่างการจัดกิจกรรมมีปัญหา อะไรบ้าง จะได้หาแนวทางในการแก้ไขในครั้งต่อไป...”

(ผู้ดูแลเด็ก อบต.ดอนกลาง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีโอกาสเข้า ร่วมการติดตาม ตรวจสอบหารจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอน เพื่อจะได้ดูว่ามีความ เหมาะสมกับเด็ก...”

(ผู้ดูแลเด็ก อบต.กุดรัง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ผู้ดูแลเด็กได้ร่วมในการติดตามตรวจสอบใน การจัดหาสื่อ วัสดุการเรียนการสอน ทุกขั้นตอน...”

(ผู้ดูแลเด็ก อบต.โคกพระ. 2557: สัมภาษณ์)

4. ด้านการรับผลประโยชน์

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ได้มีส่วนร่วมและเต็มใจในการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนา หรือการ ดำเนินงานโครงการ กิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความภาคภูมิใจจากผลของ การดำเนินงานในด้านบวก และพร้อมที่จะยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำในด้านลบ หรือ ยอมรับต่อสิ่งที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการ กิจกรรม ที่ส่งผลต่อสังคมและชุมชน ซึ่งจะเห็นได้ จากบทสัมภาษณ์ คือ

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรสร้างค่านิยมที่ดีต่อองค์กรหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะเมื่อทุกคนมีเจตคติหรือค่านิยมที่ดี ย่อมอยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ดี และมีมาตรฐาน เกิดความรู้สึภาคภูมิใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้นจากผลของการกระทำ...”

(นายก อบต.ดอนกลาง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล และทุกคนควรเต็มใจ และเสียสละเวลามากขึ้น ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร...”

(นายก อบต.กุดรัง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล และทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา และการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรเป็นผู้ที่มีความเสียสละ และยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำของกลุ่มที่ทำให้เกิดผลเสียต่อสังคม และชุมชน...”

(นายก อบต.โคกพระ. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล และทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรเป็นผู้ที่ใจกว้าง กล้ายอมรับต่อสิ่งที่เกิดจากการกระทำหลังดำเนินงาน และพร้อมที่จะหาแนวทางในการแก้ไขต่อไป...”

(นักวิชาการศึกษา อบต.ดอนกลาง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารทุกส่วนที่มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ กิจกรรม ควรมีความรู้สึกรัก และหวงแหนต่อหน่วยงาน เต็มใจในการยอมรับสิ่งที่ตนทำและไม่ผลึกเป็นหน้าที่ ภาระของใครคนใดคนหนึ่ง...”

(นักวิชาการศึกษา อบต.กุดรัง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเป็นหน่วยงานหลักที่ต้องรับผลจากการกระทำของกลุ่มหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการกระทำที่มีผลกระทบทั้งด้านดีและด้านไม่ดี...”

(นักวิชาการศึกษา อบต.โคกพระ. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือการสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่ม เพื่อที่จะได้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจเวลาทำงานและหลังจากงานเสร็จ...”

(ผู้ดูแลเด็ก อบต.ดอนกลาง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล ควรยอมรับว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่ได้มีโอกาสเข้าถึงสื่อ และแหล่งเรียนรู้ภายนอกนัก ทำให้เด็กเรียนรู้แต่ในห้องเรียนทำให้เด็กไม่ได้สัมผัสกับของจริง บรรยากาศจริง...”

(ผู้ดูแลเด็ก อบต.กุดรัง. 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์การบริหารส่วนตำบล และทุกฝ่ายที่มีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องยอมรับว่าผู้ดูแลเด็ก บางคนไม่จบตรงตามสาย ทำให้ขาดประสบการณ์และทักษะในการจัดกิจกรรม จึงต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีปัญหาดังกล่าว ส่งผู้ดูแลเด็กเข้ารับการพัฒนาศักยภาพ เช่น การอบรม และการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาเพิ่มเติม...”

(ผู้ดูแลเด็ก อบต.โคกพระ. 2557 : สัมภาษณ์)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามซึ่งผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามโดยรวมมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน คือด้านการรับผลประโยชน์ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติด้านการตัดสินใจและด้านการติดตามและประเมินผลสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการตัดสินใจโดยรวมและรายข้อมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.30 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ท่านร่วมประชุมเพื่อวางแผนงานให้มีระบบระเบียบ มีแบบแผนตามโครงสร้างการบริหารอย่างเป็นรูปธรรมท่านร่วมตัดสินใจในการจัดทำหรือเลือกโครงการ กิจกรรมต่างๆภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและท่านร่วมตัดสินใจในการเลือกวิธีการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมต่างๆภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการปฏิบัติโดยรวมและรายข้อมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.37 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือท่านร่วมดำเนินงานโครงการต่างๆตามแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์

พัฒนาเด็กเล็กทำนร่วมสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กเป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรมและทำนร่วมสนับสนุนและส่งเสริมด้านสุขนิสัยและสุขภาพกายของเด็กเล็ก

1.3 การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการติดตามและประเมินผลโดยรวมและรายข้อมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.27 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือทำนร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผล ภาวะโภชนาการของเด็ก ทุก 3 เดือนทำนร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดซื้อ จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องเล่นสนามและทำนร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผลพัฒนาการเด็ก ด้านสุขนิสัย และสุขภาพกายของเด็ก และผู้ประกอบอาหารสม่ำเสมอ

1.4 การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการรับผลประโยชน์โดยรวมและรายข้อมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกข้อมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.81 โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด คือทำนร่วมรับผลประโยชน์ด้านลบที่เกิดจากการดำเนินโครงการ กิจกรรม ทั้งทางตรงและทางอ้อม ระหว่างการปฏิบัติโครงการและหลังเสร็จสิ้นโครงการ และรองลงมาคือ ทำนร่วมรับผลประโยชน์ด้านบวกที่เกิดจากการดำเนินโครงการ กิจกรรม ทั้งทางตรงและทางอ้อม ระหว่างการปฏิบัติโครงการและหลังเสร็จสิ้นโครงการ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามที่มีสถานภาพต่างกันพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตัดสินใจและด้านการรับผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการปฏิบัติและด้านการติดตามและประเมินผลไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคามจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายตั้งคำถามสัมภาษณ์จากกลุ่มเป้าหมายดังนี้

3.1 ด้านการตัดสินใจกลุ่มเป้าหมายเสนอแนะให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม การเสนอความคิดเห็น การกำหนดเป้าหมายความต้องการของกลุ่ม การจัดลำดับความสำคัญของโครงการหรือกิจกรรม การเลือกวิธีดำเนินงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร และ ด้านงบประมาณการจัดหาสื่อการเรียนการสอน

3.2 ด้านการปฏิบัติกลุ่มเป้าหมายเสนอแนะให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุน ร่วมออกแรง ออกเงิน และวัสดุอุปกรณ์ ร่วมประชุมเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ประสานงาน ร่วมดำเนินการตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่ได้วางไว้ว่าเป็นไปตามความต้องการ และตามวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้

3.3 ด้านการติดตามและประเมินผล กลุ่มเป้าหมายเสนอแนะให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล เข้ามาควบคุม ดูแลในระหว่างกรดำเนินโครงการ กิจกรรม และหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการ กิจกรรม ในด้านต่าง ๆ อาทิ เช่น การตรวจสอบและประเมินผลการจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน และเครื่องเล่น สนาม การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินพัฒนาการเด็ก รวมถึงการติดตามตรวจสอบ และการเฝ้าระวังพฤติกรรมของเด็ก และร่วมหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงาน

3.4 ด้านการรับผลประโยชน์ กลุ่มเป้าหมายเสนอแนะให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้มีส่วนร่วมและเต็มใจในการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนา หรือการดำเนินงานโครงการ กิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความภาคภูมิใจจากผลของการดำเนินงานในด้านบวก และพร้อมที่จะยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำในด้านลบ หรือยอมรับต่อสิ่งที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการ กิจกรรม ที่ส่งผลต่อสังคมและชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคามมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการติดตามและประเมินผลมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเป็นลำดับสุดท้าย คือท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผล หลังเสร็จสิ้นโครงการ กิจกรรมต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาจเป็นเพราะว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมักเปิดโอกาสให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะของการสนับสนุนด้านงบประมาณเท่านั้น ส่วนการติดตามและประเมินผลหลังเสร็จสิ้นโครงการนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมักจะดำเนินการเป็นการภายใน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ค่อยให้ความสำคัญกับผลการประเมินเท่าที่ควรอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยชูชาติ บุญสม (2546 : 82-83) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวิเศษชัยชาญ ผลการวิจัยพบว่าการศึกษาการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีสภาพการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลางและสอดคล้องกับงานวิจัยของอุดม ศรีหล้าและคณะ (2547 : 101) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 7 ผลการศึกษาพบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ

2. การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามด้านการตัดสินใจ มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเป็นลำดับสุดท้าย คือทำร่วมตัดสินใจในด้านงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาจเป็นเพราะว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมักเปิดโอกาสให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะของการสนับสนุนด้านงบประมาณเท่านั้น ส่วนการตัดสินใจในด้านงบประมาณนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีบทบาทเลย ส่วนใหญ่มักจะได้เป็นผู้ปฏิบัติเพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยชูชาติ บุญสม (2546 : 82-83) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวิเศษชัยชาญ ผลการวิจัยพบว่าการศึกษาการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีสภาพการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลางและสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญาภักดิ์ พรหมศิริ (2550 : 89) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารในสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยสรุปได้ว่าระดับปัญหาการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยรวมทุกด้านและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดการ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากรเป็นลำดับสุดท้าย

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามที่มีสถานภาพต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ทั้งนี้เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติงานตามเฉพาะ ส่วนที่ตนเองรับผิดชอบ และชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นระยะๆ ประกอบกับนายก องค์การบริหารส่วนตำบลมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี ทำให้บางโครงการไม่ได้รับการ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเมื่อเปลี่ยนนายกฯ คนใหม่โครงการก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วยและการ มอบหมายงานหรือหน้าที่รับผิดชอบก็เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นทำให้ระบบการทำงานไม่คงที่จึง เกิดความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกัน ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพันธ์ สุวสีผล (2548 : 86) ได้ศึกษาสภาพและความคาดหวังต่อการมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีตำแหน่งต่างกัน มีสภาพและความคาดหวังต่อการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) สมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบลที่อยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับต่างกันมีสภาพและความคาดหวังต่อการมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ งานวิจัยของกัญญาภัก พรหมศิริ (2550 : 89) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารในสถานศึกษาในสังกัด เทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การเปรียบเทียบระดับปัญหาการ บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ตามความคิดเห็นของนายก องค์การบริหารส่วนตำบล ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมทุกด้าน ด้าน บุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคามโดยรวมมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน คือด้านการรับผลประโยชน์และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน ด้านการ ปฏิบัติด้านการตัดสินใจและด้านการติดตามและประเมินผลดังนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควร ส่งเสริมให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการ และผู้ดูแลเด็กมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ให้มากขึ้น และร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผล หลังเสร็จสิ้นโครงการ กิจกรรมต่างๆ ของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มากขึ้น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ

ควรส่งเสริมให้นายกองค้การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการ และผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการดำเนินงานตามบทบาทและหน้าที่ของตนเองโดยจัดประชุม อบรมเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 ผลของการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผน และกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมพัฒนาด้านและกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วม ค่อนข้างสูงและปรับปรุงแก้ไขในด้านและกิจกรรมที่มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย และเป็นแนวทางในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการส่งเสริมพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยแนวทางเกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เต็มที่และมีประสิทธิภาพ

2.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของนายกองค้การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการ และผู้ดูแลเด็ก กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กก่อนอนุบาล 3-5 ปี). กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2545.
- กัญญาภัค พรหมศิริ. ปัญหาการบริหารในสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2550.
- การศาสนา, กรม. แนวทางการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2542
- กำธร กิตติภูมิชัย. "บทบาทของคณะกรรมการบริหารราชการไทย". ศูนย์การศึกษา. 17 : 61 - 77 ; กรกฎาคม - สิงหาคม, 2542.
- กำพล แสตนบุญเรือง. การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา. สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.
- เกษภาพร ทรงแสงจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เกสวรินทร์ เจริญลา เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่องค์การบริหารส่วนตำบลดอนกลาง เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2557.
- เกษม วัฒนชัย. การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตยั่งยืน. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2549.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์, 2545.
- จันทิมา เฉลิมสุข. บทบาทของการบริหารวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546.
- จิราภรณ์ ใหม่คามิ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เกสวรินทร์ เจริญลา เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่องค์การบริหารส่วนตำบลโคกพระ เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2557.
- เจริญ ภัสระ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของรัฐ. กรุงเทพฯ : สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2540.
- ชิต นิลพานิชและกุลชน ธนาพงศธร. "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท," ในเอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปสำหรับการพัฒนาระดับตำบลหมู่บ้าน หน่วยที่ 8. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532.
- ชินรัตน์ สมสืบ. หลักและระบบการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2540.

- ชูชาติ บุญสม. ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวิเศษชัยชาญ. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2546.
- ชูวิทย์ พิทักษ์พรพลลภ. ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2544.
- ชูศักดิ์ มาตยภูธร. การบริหารโดยการมีส่วนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตชนบท จังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546.
- ทองใบ สุดซารี. ทฤษฎีองค์การวิเคราะห์แนวความคิดทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2543.
- ทะนงศักดิ์ คุ่มไชนะ. หลักการพัฒนาชุมชน. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540.
- ทัศนาศ แสงศักดิ์. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกวิชาชีพระยะสั้นช่างอุตสาหกรรมอาชีพศึกษา. ปริญญาโท การศึกษาดุษฎีบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2539.
- ธงชัย สันติวงษ์. ทฤษฎีองค์การและการออกแบบ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2541.
- ธนาภรณ์ เมทนีสุดดี. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มีต่อการรับบริการสื่อวีดิทัศน์. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2543.
- ธรรมรส โชติกุลชร. ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎี และแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยงานที่ 12 การบริหารแบบมีส่วนร่วม. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2540.
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. ทศวรรษใหม่ในการสาธารณสุขมูลฐาน : การพัฒนาศักยภาพเพื่อมวลชน. ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนานา, 2543.
- ธีระพงษ์ เพ็ญภูเขียว. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระนอน อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ร.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2552.
- นงรัตน์ ศรีพรหม. "โรงเรียนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองและชุมชน". วารสารข้าราชการครู. 21 (2) : 21-24; ธันวาคม - มกราคม, 2544.

- นรินทร์ ชัยพัฒนาพงศา. การสื่อสารรณรงค์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมมนุษย์เน้นการ
เจาะจงกลุ่ม. เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์รั้วเขียว, 2547.
- นิยากร ศรีมิ่งคละ. สภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ของรัฐภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ ศึกษามหาบัณฑิต ขอนแก่น :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548.
- แนว โสทธิพันธ์. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชนในชนบท : ศึกษา
กรณีในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ ศึกษามหาบัณฑิต สงขลา :
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2543.
- บงกศ อาษา. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา
กระบี่. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2548.
- บัญญัติ แก้วส่อง. รูปแบบทางสังคมวิทยาสำหรับการอธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
กระบวนการพัฒนา. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2539.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2545.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ :
เจริญผล, 2543.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2548.
- ประชุม สุวดี. การตลาดในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์,
2551.
- ประพันธ์ พงศ์ฉิมพงษ์. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2551.
- ประพันธ์ วรรณบวร. การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการ
ดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.
วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2543.
- ประยูร อาษานาม. การบริหารทีมงานหลักการและแนวปฏิบัติ. กาลสินธุ์ : โรงพิมพ์ประสาน
การพิมพ์, 2541.

- ประวัติ กองเมืองปัก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เกสวรินทร์ เจริญลา เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่องค์การบริหารส่วนตำบลกุดรัง เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2557.
- ปรัชญา ศรีภา. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540.
- พรรณนิภา โสทธิพันธ์. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในการอนุรักษ์และพัฒนาป่าไม้กรณีตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2543.
- พวงทอง ลักษณะภิรมย์. การศึกษารูปแบบหรือกิจกรรมความร่วมมือและความคิดเห็นของผู้ปกครองในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนของโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าศึกษามหาบัณฑิต เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- พาลาภ สิงห์เสนี และคณะ. การมีส่วนร่วมเพื่อคุณภาพชีวิตของชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน : กรณีศึกษาการแก้ปัญหาสารพิษในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด. กรุงเทพฯ : อักษรโสภณ, 2545.
- พิทยา ภาโนมัย. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนอ้าย ตำบลโพธิ์ศรีสำราญ อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- เพ็ญจิตร กุลศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เกสวรินทร์ เจริญลา เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่องค์การบริหารส่วนตำบลดอนกลาง เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2557.
- เพลินพิศ มนตรีบุตร. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลหนองกรุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2551.
- เพิ่มศักดิ์ มกรภิรมย์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดป่า : กรอบคิดข้อจำกัดและการวิเคราะห์ทางเลือก”, วารสารพัฒนาชุมชน. 6 : 11; มิถุนายน, 2543.
- ไพบุลย์ ยอดยิ่ง. หลักการบริหารการศึกษา เอกสารประกอบการสอน วิชา 1061101. มหาสารคาม : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูมหาสารคาม, 2536.
- ภาคภูมิ โภชนกุล. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ : วิทยุชน, 2541.

- ภูวนัฐสรณ์ หนูมาก. กระบวนการมีส่วนร่วมของบ้าน วัด โรงเรียน(บวร)ต่อการพัฒนาโรงเรียน
วิธีพุทธ. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2549.
- มณฑล จันทรแจ่มใส. ปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีต่อการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวกรณีศึกษา :
เกาะมุก จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ :
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2551.
- มีงสรรพ์ ขาวสะอาด. กติกาเครื่องมือและการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อรักษาสีแกวล้อม.
กรุงเทพฯ : มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ, 2538.
- เมตต์ เมตการุณจิต. การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำ
โรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2541.
- ยุพาพร รูปงาม. การมีส่วนร่วมของสำนักงานงบประมาณในการปฏิรูประบบราชการ. ภาคนิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนศาสตร์, 2545.
- ยุพิน จันทรสุขสถิต. เกณฑ์การตัดสินใจเลือกโรงเรียนเอกชนระดับอนุบาลของผู้ปกครองใน
เขตอำเภอเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
- เยาวพา เดชะคุป. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: แม็ค, 2542.
- รุ่ง แก้วแดง. ปฏิบัติการศึกษไทย. กรุงเทพฯ : มติชน, 2542.
- วรรณชนก จันทขุมและคณะ. การมีส่วนร่วมของชุมชนและการสนับสนุนทางสังคมในการ
ป้องกันโรคเอดส์ในบ้านเสมา ตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์.
ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541.
- วรรณภรณ์ แสงชา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เกสวรินทร์ เจริญลา เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่องค์การบริหารส่วน
ตำบลกุดรัง เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2557.
- วราลักษณ์ นันตะรี. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
กรณีศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ อำเภอห้วยเม็ก จังหวัด
กาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม, 2553.
- วรณรัตน์ ธงชัย. การปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนระดับอนุบาล อำเภอเมือง จังหวัด
ขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546.
- วันรักษ์ มีงมณีนาคิน. การพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.

- วัลลภ สุดาเดช. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัด ร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2547
- วิบูลย์ ดรอินทร์เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เกสวรินทร์ เจริญลา เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่องค์การบริหารส่วน ตำบลดอนกลาง เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2557.
- ศุภลักษณ์ รัฐอาจ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เกสวรินทร์ เจริญลา เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลกุดรัง เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2557.
- สกล สกกลเดช. “สิทธิมนุษยชน : 50 แห่งปฏิญาณสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนกับทัศนคติที่เป็นตัว อดสิทธิมนุษยชน”วารสารข่าวราชการครู. 20(6) ; 5ตุลาคม – พฤศจิกายน, 2542.
- ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น,กรม. คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2544,
- _____ .มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2547.
- สนั่น บุญคะสีทา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เกสวรินทร์ เจริญลา เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่องค์การบริหารส่วน ตำบลโคกพระ เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2557.
- สมนึก ภัททิยธนี. การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กาทสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2546.
- สมยศ หุ่นหว่า. สังคมชนบทกับการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2534.
- สมยศ นาวิการ. การบริหารองค์การ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2540.
- สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์. การศึกษาวิจัยในหน่วยงานท่องเที่ยวของรัฐ. จุลสารการท่องเที่ยว, 2551.
- สัมพันธ์ เตชะอธิกและคณะ. การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน. ขอนแก่น : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2548.
- สัมพันธ์ อุปลา. การศึกษามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. “รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา”. วารสารวิชาการ. , 2545.
- สายสุรี จุติกุล และคณะ. มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งชาติ : คู่มือการดำเนิน. มหาสารคาม : สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพ และพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.). กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.), 2554.

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. คู่มือการอบรมเลี้ยงดูเด็กระดับก่อน
ประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2543.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550.
- สุชาติ จักรพิสุทธิ์. “การศึกษาทางเลือกการศึกษาของอนาคต”. ประชาคมวิจัย. 47 : 10 – 13 ;
มกราคม , 2548.
- สุชาติ จันทะเจียง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เกสวรินทร์ เจริญลา เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่องค์การบริหาร
ส่วนตำบลโคกพระ เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2557.
- สุพจน์ สุขสบาย. ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานของครูผู้สอนกับประสิทธิผลของ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต (การบริหารการศึกษา) เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2547.
- สุพันธ์ สวัสดิ์ผล. สภาพและความคาดหวังต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การ
บริหารส่วนตำบล ในจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร
การศึกษา) ลพบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2548.
- สุรศักดิ์ นานานุกูล และคณะ. “การบริหารงานบุคคล”. บทความเชิงวิชาการ. ภูมิบัณฑิต
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 2541.
- เสริมศักดิ์ วิศวารภรณ์. พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2537.
- อคิน รพีพัฒน์. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรม
ไทย” การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาใน ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. นครปฐม :
ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.
- อดิพันธ์ บัวภักดี. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมรายงานพิเศษผลงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยใน
การอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว. จุลสารการท่องเที่ยว, 2552.
- อนันตชัย อุทัยพัฒนา. “การบริหารแบบมีส่วนร่วม”. ชาวศูนย์ กฎหมายธุรกิจ. 9(91) : 37,
2544.
- อภิชัย พันธเสน. พัฒนาชนบทไทย : สมุทัยและมรรค แนวคิด ทฤษฎีและภาพรวมของการ
พัฒนา. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2539.
- อุดม ศรีหล้าและคณะ. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต
ตรวจราชการที่ 7. อุบลราชธานี : สำนักงานผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการ
ที่ 7, 2547.

- อุทัย บุญประเสริฐ. การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยโรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อนงค์ศิลป์การพิมพ์, 2538.
- เอกราช ฉัตรใจคำ. การมีส่วนร่วมในการจัดการโรงเรียนของคณะกรรมการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) เชียงใหม่, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.
- Casto, Lori Elizabeth. "Perceptions of CCREDITATION Standards in Early Childhood". *Dissertation Abstracts International*. 380 ; August, 1997.
- Cohen, J.M. & , .N.T. (1980) "Uphoff , Participation' s Place in Rural Development : Seeking Clarity Through Specificity". *Word Development*. 8(3) : 213 – 218, 1980.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. *Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation*. New York : The Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University, 1977.
- Creswell, J.W. *Research design : Quantitative and qualitative approaches*. London : SAGE publication, 1994.
- Garcia, C.R. "The theories Background to Curriculum design for Puerto Rican Kindergarten Student". *Dissertation Abstracts International*. 49 ; June, 1986.
- Larkin Alizabeth. "The Preschool.Administrator: Perspectives on Leadership in Early Childhood Education (Daycare)". *Dissertation Abstracts International*. 53 (2) : 97-A ; August, 1992.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด
องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งชาติ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับ ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการศึกษา และผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะนำไปวิเคราะห์และนำเสนอในภาพรวม จะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานหรือหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อและให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด แต่ละเอียดเพียงระดับเดียวเท่านั้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางสาวเกสรินทร์ เจริญลา

นักศึกษาปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม แบ่งเป็น
อน ดังนี้ 3

ตอนที่ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 1

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน
สถานภาพส่วนบุคคล

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. ประสบการณ์ในการทำงาน

1 - 5 ปี

6 - 10 ปี

มากกว่า 10 ปี

3. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. ท่านดำรงตำแหน่งใด

นายกององค์การบริหารส่วนตำบล

นักวิชาการศึกษา

ผู้ดูแลเด็ก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

โปรด อ่านข้อความของแบบสอบถาม แต่ละข้อแล้วพิจารณาว่า ศูนย์เด็กเล็กของท่าน
สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับใดแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงในการ
ดำเนินงานมากที่สุดเพียงข้อเดียว โดยกำหนดคะแนนไว้ดังนี้

ระดับคะแนน	5	หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับมากที่สุด
ระดับคะแนน	4	หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับมาก
ระดับคะแนน	3	หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับปานกลาง
ระดับคะแนน	2	หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับน้อย
ระดับคะแนน	1	หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
0	ท่านร่วมตัดสินใจด้านการคิดและวางแผนงานด้าน การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ		✓			
00	ท่านร่วมตัดสินใจด้านการสร้างเครือข่ายทั้งในและ นอกองค์กร	✓				

จากตัวอย่างแสดงว่า

ข้อ 0 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการคิดและวางแผนงาน
ด้านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก

ข้อ 00 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการสร้างเครือข่ายทั้งใน
และนอกองค์กร อยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

โปรดอ่านข้อความทุกข้อโดยละเอียด แล้วพิจารณาว่าศูนย์เด็กเล็กของท่านมีการ
ดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเลือกตอบ

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
	การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ					
1.	ท่านร่วมประชุมเพื่อวางแผนงานให้มีระบบระเบียบ มีแบบ แผนตามโครงสร้างการบริหารอย่างเป็นรูปธรรม					
2.	ท่านร่วมตัดสินใจในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และ เป้าหมาย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
3.	ท่านร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงาน พนักงานในหน่วยงานของท่าน					
4.	ท่านร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานความปลอดภัยของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กทั้งภายในและภายนอก					
5.	ท่านร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก					
6.	ท่านร่วมตัดสินใจวางมาตรการป้องกันความปลอดภัยและ ดูแลสุขภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอย่างทั่วถึง					
7.	ท่านร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามปี แผนปฏิบัติการประจำปีและปฏิทินปฏิบัติงาน ประจำปี					
8.	ท่านร่วมตัดสินใจในการจัดทำหรือเลือกโครงการ กิจกรรม ต่างๆภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
9.	ท่านร่วมตัดสินใจในการเลือกวิธีการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมต่างๆภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
10.	ท่านร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกด้าน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา และแนวทางในการแก้ไขการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา อย่าง น้อยปีละ ครั้ง 3-2					
11.	ท่านร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเตรียม ความพร้อมด้านบุคลากรเช่น การสรรหาบุคลากร การ ฝึกอบรม เป็นต้น					
12.	ท่านร่วมตัดสินใจในด้านงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
13.	ท่านร่วมตัดสินใจในเกี่ยวกับตารางกิจกรรมประจำวัน					
14.	ท่านร่วมตัดสินใจในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน					
15.	ท่านร่วมตัดสินใจด้านโภชนาการของเด็กเล็ก					
	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ					
1.	ท่านร่วมสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการ สอนหรือกิจกรรมต่างๆ					
2.	ท่านร่วมเป็นผู้ประสานงานในการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน และการสร้างเครือข่าย					
3.	ท่านร่วมจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตาม มาตรฐานความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งภายใน และภายนอก					
4.	ท่านร่วมสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้นอกห้องเรียน หรือจาก แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น					
5.	ท่านร่วมดำเนินงานโครงการต่างๆตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
6.	ทำร่วมเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร หรือกิจกรรมต่างๆของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
7.	ทำร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานพนักงานในหน่วยงานของท่าน					
8.	ทำร่วมสนับสนุนและดำเนินการเฝ้าระวังพฤติกรรมของเด็กตามแบบ สังเกตพฤติกรรม แบบคัดกรอง และแบบประเมินต่างๆ อย่างใกล้ชิด					
9.	ทำร่วมสนับสนุนและส่งเสริมด้านสุขนิสัยและสุขภาพกายของเด็กเล็ก					
10.	ทำร่วมสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย ปฏิบัติตามระเบียบ กฎกติกา					
11.	ทำร่วมสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กมีลักษณะเป็นผู้นำ ผู้ตาม และทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข					
12.	ทำร่วมสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กเป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม					
13.	ทำร่วมส่งเสริมสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้าประกวดศูนย์เด็กเล็กนำอยู่					
	การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล					
1.	ทำร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผล หลังเสร็จสิ้นโครงการ กิจกรรมต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
2.	ทำร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผล ภาวะโภชนาการของเด็ก ทุก เดือน 3					
3.	ทำร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดซื้อ จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องเล่นสนาม					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
4.	ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดทำ แผนการเรียนการสอนของผู้ดูแลเด็ก					
5.	ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ ประเมินผล การเฝ้าระวัง พฤติกรรมของเด็กตามแบบสังเกตพฤติกรรม แบบคัดกรอง และแบบประเมินต่างๆ อย่างใกล้ชิด					
6.	ท่านร่วมติดตามตรวจสอบ และประเมินผลพัฒนาการเด็ก ด้านสุขนิสัยและสุขภาพกายของเด็ก และผู้ประกอบอาหาร สม่ำเสมอ					
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits)						
1.	ท่านรู้สึกภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในโครงการ กิจกรรมต่างๆ					
2.	ท่านยอมรับผลหลังการดำเนินโครงการเสร็จสิ้น					
3.	ท่านยินดีและเต็มใจรับผลที่เกิดจากการกระทำร่วมกันของ กลุ่มต่อสังคมและชุมชน					
4.	ท่านเต็มใจที่จะเสียสละเวลาและรับผลของการดำเนินงานที่ ก่อให้เกิดความเสียหายภายในกลุ่ม					
5.	ท่านมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง ผลที่เกิด จากการดำเนินงานทั้งด้านดีและด้านลบ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลตามความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

ด้านการตัดสินใจ

.....

.....

.....

.....

ด้านการปฏิบัติ

.....

.....

.....

ด้านการติดตามและประเมินผล

.....

.....

.....

ด้านการรับผลประโยชน์

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูล

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง **ทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด
องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม**

คำชี้แจง ขอความกรุณาให้ท่านเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการ
ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์ เวลา น.

สถานที่

ผู้สัมภาษณ์ นางสาวเกสรินทร์ เจริญลา นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ถูกสัมภาษณ์

1. ชื่อ-สกุล อายุ ปี

2. ตำแหน่ง

3. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ปี

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

ด้านการตัดสินใจ

.....

.....

.....

ด้านการปฏิบัติ

.....
.....
.....

ด้านการติดตามและประเมินผล

.....
.....
.....

ด้านการรับผลประโยชน์

.....
.....
.....

ภาคผนวก ข

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 1 ข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จ.มหาสารคาม

ลำดับที่	อำเภอ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	หมายเหตุ
1	อ.กันทรวิชัย	อบต.ขามเฒ่าพัฒนา	ขามเฒ่าพัฒนา	
2		เทศบาลตำบลขามเรียง	อบต.ขามเรียง	
3			ขามเรียง	
4			มะกอก	
5			บ้านคองนา	
6			บ้านเขียบ	
7		อบต.เขว้าใหญ่	เขว้าใหญ่	
8			บ้านชี	
9			บ้านชีเหล็ก	
10		อบต.โคกพระ	คอกม้า	
11			บ้านเหล่า	
12			วัดสระแก้วบุพผาราม	
13		เทศบาลตำบลท่าขอนยาง	ทต.ท่าขอนยาง	
14		อบต.นาสีนวน	ร.ร.บ้านหนองอุ่ม	
15			นาสีนวน	
16			บ้านหนองโดน	
17			บ้านนาโพธิ์มี	
18		อบต.มะค่า	บ้านโนนตาล	
19			มะค่า	
20		อบต.ศรีสุข	ร.ร.บ้านหนองอีต้อ	
21			บ้านลาด	
22			บ้านหนองหว่า	
23	อ.กันทรวิชัย	อบต.กุดไผ่จ้อ	อบต.กุดไผ่จ้อ	
24			บ้านม่วง	
25		อบต.คันธารราษฎร์	วัดพุทธมงคล	
26			วัดสุวรรณมงคล	
27	อ.กุดรัง	อบต.กุดรัง	วัดกลางกุดรัง	
28			วัดบ้านหนองบัว	
29			หนองคลอง	
30			วัดบ้านหัวช้าง	

ลำดับที่	อำเภอ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	หมายเหตุ
31		อบต.นาโพธิ์	นาโพธิ์	
32		อบต.เลิงแฝก	เลิงแฝก	
33		อบต.ห้วยเตย	อบต.ห้วยเตย	
34		อบต.หนองแขวง	ห้วยแคนโนนสูง	
35			บ้านหนองแขวง	
36	อ.ชื่นชม	เทศบาลตำบลกุตปลาคุต	กุตปลาคุต	
37			หนองนาไร่เดียว	
38		อบต.ชื่นชม	อบต.ชื่นชม	
39		เทศบาลตำบลหนองกง	ฝือ	
40			บ้านหนองกง	
41			บ้านหลบแซง	
42		อบต.เหล่าดอกไม้	กระบาก	
43			วัดบูรพาบ้านฝักแฉ่น	
44			ล้มกบ	
45			เหล่าดอกไม้	
46	อ.แกด้า		วัดบ้านเหล่าจัน	
47			นาภู	
48			วัดบ้านหนองเจริญ	
49		อบต.โนนภิบาล	บ้านโคกกลีน	
50			ไผ่ล้อม	
51	อ.แกด้า		โนนภิบาล	
52			วัดบ้านนาคุณ	
53		เทศบาลตำบลมิตรภาพ	โนนลาน	
54			ป่าข้าง	
55			บ้านหนองซุ่น	
56			เหล่าอุดม	
57			อนุบาล 3 ขวบ	
58		อบต.หนองกง	วัดคำมะมาย	
59			โพนละออม	
60			วัดบ้านโคกไร่	
61			บ้านหนองบัว	
62		เทศบาลตำบลแกด้า	วัดดาวดึงษ์แกด้า	

ลำดับที่	อำเภอ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	หมายเหตุ
63			เทศบาลตำบลแกดำ	
64		อบต.วังแสง	อบต.วังแสง	
65	อ.โกสุมพิสัย	อบต.เขาวไร่	วัดสระทอง	
66			หนองสิม	
67			อบต.เขาวไร่	
68			วัดบ้านวังกุ้ง	
69		อบต.เขื่อน	โนนคุ่น-โนนเนาว์	
70			เขื่อน	
71		อบต.แพง	แพง	
72			วัดอัมพวนาราม	
73			บ้านโนนเมืองสองคอน	
74		อบต.โพนงาม	โพนงาม	
75		อบต.ยางท่าแจ้ง	โนนเมือง	
76	อ.โกสุมพิสัย		ยางท่าแจ้ง	
77		อบต.ยางน้อย	อบต.ยางน้อย	
78		อบต.หนองกุ้งสวรรค์	หนองกุ้งสวรรค์	
79	อ.โกสุมพิสัย	อบต.หนองบัว	คุยเชือก	
80			อบต.หนองบัว	
81		อบต.หัวขวาง	แก่งโกสุม	
82			หนองยาง	
83			บ้านคุยโพธิ์-กุดน้ำใส	
84		อบต.เหล่า	แท่น	
85			ยางสินไชย	
86		อบต.แห่ใต้	สันติสุข	
87			บ้านแห่ใต้	
88		อบต.แก้งแก	หนองกุ้งน้อย	
89			ตำบลแก้งแก	
90		อบต.วังยาว	วัดโพธิ์กลาง	
91			วัดสว่างสามัคคีธรรม	
92			อบต.วังยาว	
93		อบต.ดอนกลาง	วัดวังจาน	
94			อบต.ดอกลาง	

ลำดับที่	อำเภอ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	หมายเหตุ
95		อบต.หนองบอน	อบต.หนองบอน	
96		อบต.เลิงใต้	อบต.เลิงใต้	
97		อบต.หนองเหล็ก	อบต.หนองเหล็ก	
98	อ.เชียงยืน	อบต.กู่ทอง	วัดโพธิ์หนองบุญชู	
99			ขามเปี้ย	
100			วัดสระเกตุ	
101			หนองมันปลา	
102			อบต.กู่ทองบ้านโจด	
103			บ้านเมืองเพ็ง	
104		อบต.เชียงยืน	หนองศิริราษฎร์	
105			วัดสว่างสร้างแก้ว	
106		อบต.คอนเงิน	โนนสำราญ	
107	อ.เชียงยืน	อบต.นาทอง	หนองแวง	
108			แบกสามัคคี	
109			วังน้ำใส	
110		อบต.เสือเต่า	บ้านแข็ง	
111			โนนสูง	
112		เทศบาลตำบลโพหนอง	วัดพุทธประดิษฐ์	
113			หนองคู	
114		อบต.หนองซอน	บ้านชีหนองจิก	
115			หนองซอน	
116			มะโมเหนือ	
117		อบต.เหล่าบัวบาน	อบต.เหล่าบัวบาน	
118		เทศบาลตำบลเชียงยืน	ทต.เชียงยืน	
119	อ.นาเชือก	อบต.นาเชือก	วัดค้อหินองม่วง	
120			วัดบูรพาหัวช้าง	
121			วัดสุกวาส	
122			ห้วยหิน	
123		อบต.ปอพาน	วัดบูรพาหนองโน	
124			ปอพาน	
125			วัดเหล่าค้อ	
126			วัดเหล่าค่า	

ลำดับที่	อำเภอ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	หมายเหตุ
127			วัดอุตรหนองสระ	
128		อบต.สำโรง	วัดป่าราษฎร์บำรุง	
129			วัดโนนหมากเหลี่ยม	
130			วัดชีเหล็ก	
131			วัดสำโรงรัตนารม	
132			สำโรงใหม่	
133			วัดโพนทราย	
134			วัดโพธิ์ศรีสว่าง	
135	อ.นาเชือก		วัดบูรารัฐโพธาราม	
136		อบต.หนองโพธิ์	หนองโพธิ์	
137		อบต.หนองเม็ก	วัดธรรมกิตตาราม	
138			หนองเม็ก	
139			วัดหนองเสา	
140			วัดเหล่าอีหม่น	
141			วัดราษฎร์สามัคคี	
142		อบต.หนองเรือ	วัดป่าโนน	
143			วัดลาดม่วง	
144			หนองปอ	
145			บ้านโคกล่าม	
146			บ้านหัวสระ	
147			วัดหนองเรือ	
148		อบต.เขวาไร่	วัดดอนกลอย	
149			อบต.เขวาไร่	
150			วัดหนองบัวแดง	
151			วัดหนองแสง	
152			วัดบูรพาห้วยลาว	
153			วัดหนองคูน้อย	
154			วัดรัษฎียราม	
155		เทศบาลตำบลนาเชือก	เทศบาลตำบลนาเชือก	
156		อบต.หนองแดง	วัดเก่าใหญ่	
157			วัดบุญมาจันทร์ประสิทธิ์	
158			วัดใหม่ชัยมงคล	

ลำดับที่	อำเภอ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	หมายเหตุ
159			วัดโพธิ์ศรีสว่าง	
160		อบต.สันป่าตอง	วัดกระต่าย	
161			วัดโนนยาง	
162			วัดทรงศิลาปลาขาว	
163	อ.นาเชือก	อบต.หนองกุ้ง	วัดทุ่งสว่างฮีได้	
164			วัดหนองแดง	
165			เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา	
166			วัดหนองกุ้ง	
167	อ.นาขุ่น	อบต.กุสันดิรัตน์	กุโนนเมือง	
168		อบต.ดงควน	โคกยาว	
169			อบต.ดงควน	
170		อบต.หนองคู	บ้านโพนทอง	
171			หนองบ้าน	
172			เหล่าจัน	
173		อบต.หนองไผ่	หนองไผ่	
174		อบต.ดงยาง	บ้านศรีชูต-โคกเครือ	
175			อบต.ดงยาง	
176			วัดบ้านหนองผง	
177		เทศบาลตำบลนาขุ่น	วัดนาขุ่นพัฒนาราม	
178		อบต.ดงบัง	วัดโพธาราม	
179			บ้านโนนเขาว ม.9	
180		อบต.พระธาตุ	วัดโพธารามณ์	
181		เทศบาลตำบลหัวดง	ทต.หัวดง	
182	อ.บรบือ	อบต.กำพี้	บ้านกำพี้	
183			ฮ่องน้อย	
184			บ้านเหล่ายาว	
185		อบต.ดอนจัว	บ้านหนองขาม	
186			ดอนจัว	
187		อบต.บ่อใหญ่	ดงเค็ง	
188			อบต.บ่อใหญ่	
189		อบต.ยาง	อบต.ยาง	
190	อ.บรบือ		ยาง	

ลำดับที่	อำเภอ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	หมายเหตุ
191		อบต.วังใหม่	วัดมิ่งคลาราม	
192			วังใหม่	
193			วัดโนนหัน	
194			วัดศาลาทอง	
195			วัดสุคันธาราม	
196		อบต.หนองคูขาด	วัดโสภารา	
197			วัดหนองคูใหญ่	
198			หนองคูขาด	
199		อบต.หนองจิก	หนองจิก	
200			ห้วยนางสว่าง	
201			ดอนบม	
202		อบต.หนองม่วง	โคกใหญ่	
203			น้ำผึ้ง	
204			บ้านม่วง	
205		อบต.บรบือ	โคกลำ	
206			อบต.บรบือ	
207		อบต.วังไชย	วัดวังหิน	
208			วัดโนนเกษตร	
209			วัดดอนก่อ	
210			วัดโนนสำราญ	
211			วัดหัวหนอง	
212			วัดอัมพวนาราม	
213		อบต.หนองลิ้ม	วัดพงโพต	
214			วัดสมสนุก	
215		อบต.โนนราชี	วัดบ้านฝาง	
216			วัดห้วยทราย	
217			วัดบ้านโคกกลาง-เชียงคำ	
218	อ.บรบือ		บ้านผักหวาน	
219		อบต.โนนแดง	วัดโนนแดง	
220			วัดป่ากุงหนา	
221			วัดเหล่าตามา	
222			วัดหนองแวง	

ลำดับที่	อำเภอ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	หมายเหตุ
223			วัดหนองพยอม	
224			วัดหนองทุ่งวราราม	
225			อบต.โนนแดง	
226		อบต.หนองโก	วัดหนองโก	
227			หนองตูป-เปลือย	
228		เทศบาลตำบลรบือ	ก่อนวัยเรียน ทด.รบือ	
229		อบต.บัวมาศ	อบต.บัวมาศ	
230			เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา	
231	อ.พยัคฆภูมิพิสัย	อบต.นาสีนวล	บ้านหนองบะ ม.3	
232			นาสีนวล	
233			บ้านเตาป่า ม.6	
234			บ้านหนองแก ม.8	
235			วัดดงศิลา	
236			บ้านเขาวเตาม.2	
237		อบต.เมืองเตา	วัดบ้านโนนจาน	
238			วัดโนนบ่อ	
239			บ้านหนองฮี	
240			บ้านโคกสาย	
241			เมืองเตา	
242		อบต.เมืองเสือ	เมืองเสือ	
243			วัดบ้านหนองกก	
244	อ.พยัคฆภูมิพิสัย		บ้านหนองแคน	
245		อบต.ราษฎร์เจริญ	อบต.ราษฎร์เจริญ	
246		อบต.เวียงชัย	ตะโพน	
247			บ้านหนองระเวียง	
248			วัดบ้านจอมพระลาน	
249		อบต.ราษฎร์พัฒนา	วัดบ้านสระบาก	
250			อบต.ราษฎร์พัฒนา	
251		อบต.เม็กดำ	วัดบ้านสำโรง	
252			บ้านโคกจันทร์หอม	
253			บ้านเหล่า	
254			บ้านน้อยหนองไผ่	

ลำดับที่	อำเภอ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	หมายเหตุ
255			บ้านตาลอก	
256			วัดบ้านแก่นท้าว	
257			บ้านเม็กดำ	
258			บ้านพยอมดงหนองไผ่	
259		อบต.เวียงสะอาด	วัดหัวดงนาค่าย	
260			วัดสว่างอารมณ์	
261			วัดชัยเหล็ก	
262			วัดบ้านดอกหมี	
263			วัดหนองจาน	
264			วัดบ้านโคกสะอาด	
265		เทศบาลตำบลพยัคฆภูมิพิสัย	ทต.พยัคฆภูมิพิสัย	
266		อบต.ปะหลาน	วัดบ้านหนองห้าง	
267			อบต.ปะหลาน	
268		อบต.หนองบัวแก้ว	บ้านหนองแสง	
269			บ้านหนองป่าชาด	
270	อ.พยัคฆภูมิพิสัย		บ้านหนองบัวแก้ว	
271			วัดบ้านดอนหลี่	
272			บ้านหนองบัวคูสองห้อง	
273		อบต.ลานสะแก	บ้านหนองแก	
274			วัดราษฎร์เจริญ	
275			วัดบ้านหนองยาง	
276			บ้านคลองจอบ	
277		อบต.ถาวรแอน	บ้านดงบากหนองตาเต็น	
278			วัดอรัญญิกवास	
279			บ้านมะขมโนนสง่า	
280			วัดอุทัยทิศ	
281		อบต.ก้ามปู	วัดรัตนมณีชัย	
282			ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์วัดบ้านฯ	
283			วัดโสมนัส	
284			วัดราษฎร์บูรณะ	
285		อบต.หนองบัว	บ้านหัวช้างหนองกระทุ่ม	
286			บ้านขามเรียน	

ลำดับที่	อำเภอ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	หมายเหตุ
287			บ้านโคกลำม ม.12	
288			บ้านหนองนาในหนองบึง	
289	อ.เมือง	อบต.แก่งเลิงจาน	ดอนตูม	
290		อบต.โคกก่อ	หัวช้าง	
291			หนองโจด	
292			หนองแสง	
293			อบต.โคกก่อ	
294			บ้านภูดิน	
295			บ้านสมศรี	
296	อ.เมือง		หนองสิม	
297		อบต.ดอนหว้าน	บ้านหนองหล่มใหญ่ ม.3	
298			ดอนหว้าน	
299			เหล่านาค	
300		อบต.ท่าตูม	ท่าตูม	
301		อบต.บัวค้อ	อบต.บัวค้อ	
302			โนนมี	
303		อบต.หนองปลิง	อบต.หนองปลิง	
304		อบต.ห้วยแอ่ง	โต	
305			อบต.หนองโน	
306		อบต.ท่าสองคอน	อบต.ท่าสองคอน	
307		เทศบาลตำบลแวงน่าง	ทต.แวงน่าง	
308		อบต.แก้ง	อบต.แก้ง	
309		อบต.แวงน่าง	อบต.แวงน่าง	
310		อบต.แวงน่าง	อบต.แวงน่าง	
311	อ.ยางสีสุราช	อบต.ดงเมือง	ป่าขาม	
312		อบต.ยางสีสุราช	ยางสีสุราช	
313		อบต.แวงดง	โนนสมบูรณ์	
314			บ้านบุงจ้าว	
315			บ้านเป่งโนนกระยอม	
316			บ้านดงแคน	
317		อบต.บ้านกู่	อบต.บ้านกู่	
318		อบต.ขามเรียง	วัดบ้านหนองบัวน้อย	

ลำดับที่	อำเภอ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	หมายเหตุ
319			วัดบ้านสร้างแข่ง	
320		อบต.หนองบัวสันต	วัดหนองบัวสันต	
321			ตำบลหนองบัวสันต	
322		อบต.นาภู	บ้านเหล่าหมากคำ ม.12	
323			ศูนย์เด็กเล็กบ้านนาภูม.1	
324	อ.ยางสีสุราช		บ้านสว่าง หมู่ที่ 7	
325	อ.วาปีปทุม	อบต.ขามป้อม	วัดบ้านหนองแวง	
326			โนน ม.3	
327			โนน ม.12	
328			วัดบ้านหนองบก	
329		อบต.แคน	แก่น้อย	
330			วัดสระแคน	
331			วัดโนนสีลา	
332			วัดบ้านโคกใหญ่	
333		อบต.จัวบา	วัดสว่างโคกไร่	
334			บ้านหนองหว้า	
335			บ้านจัวบา	
336		อบต.นาข่า	บ้านโคกเต่า	
337			วัดบ้านวังจาน	
338			บ้านนาข่า	
339			บ้านหนองเสียว-นาเสียว	
340			วัดอัมพวันจันทราวาส	
341		อบต.โพธิ์ชัย	บ้านแก่นเท่า	
342			วัดโพธิ์ชัยศรี	
343			วัดบ้านด้าแย	
344			เหล่าก้างปลา	
345		อบต.เสือโก้ก	หนองกุง	
346			บ้านไก่อนา	
347			วัดบ้านหัวฝ้าย	
348			วัดด็กขมณีวรรณ	
349			วัดบ้านหนองผือ	
350			สนาม	

ลำดับที่	อำเภอ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	หมายเหตุ
351			ศาลา	
352	อ.วาปีปทุม		ดงน้อย	
353		อบต.หนองพุ่ม	วัดบ้านหนองตาไก่	
354			หนองเสือ	
355		อบต.หนองแสง	วัดบ้านจอกขวาง	
356			อบต.หนองแสง	
357			สองห้องกลาง	
358		อบต.หนองไฮ	วัดโพธาราม	
359			นาเลา	
360		อบต.หัวเรือ	อบต.หัวเรือ	
361			บ้านหนองบัว	
362			บ้านหนองแก	
363			บ้านกุดอ้อ	
364			นาฝ้ายเหล่าหุ้ง	
365			บ้านกอก	
366		เทศบาลตำบลหนองแสง	วัดโสมนัสประดิษฐ์	
367		อบต.หนองแสง	วัดบ้านหนองแสงเหนือ	
368			หนองแสนใต้	
369			บ้านกุดนาดี ม.5	
370		อบต.ประชาพัฒนา	วัดสระบัว	
371			วัดจำปาศรี	
372			วัดบ้านหนองข่า	
373		อบต.ดงใหญ่	วัดบ้านดงใหญ่	
374		อบต.โคกสีทองกลาง	วัดบ้านทองกลาง	
375			บ้านโคกแปะ	
376		อบต.บ้านหวาย	วัดบ้านหนองแต้	
377			วัดบ้านหนองคลอง	
378			บ้านหนองไผ่	
379		เทศบาลตำบลโคกพระ	เทศบาลตำบลโคกพระ	
380		อบต.ลาดพัฒนา	อบต.ลาดพัฒนา	

ที่มา: แบบสำรวจข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับจังหวัด (10 มิ.ย.56)

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๔๗๘

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๕ กันยายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย
เรียน นายยกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม

ด้วย นางสาวเกสรินทร์ เจริญลา รหัสประจำตัว ๕๕๘๒๑๐๑๕๐๑๐๓ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา การบริหารการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากร และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน ด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพโรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร .๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๔๗๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๑

๕ กันยายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย
เรียน นายยกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม

ด้วย นางสาวเกสรินทร์ เจริญลา รหัสประจำตัว ๕๕๘๒๑๐๑๕๐๑๐๓ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา การบริหารการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากร และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 181 ศูนย์ เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน ด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรรธณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร .๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความร่วมมือแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๔๗๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๕ กันยายน ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน นายสมาน สานิพามณี

ด้วย นางสาวเกสรวิทร เจริญลา รหัสประจำตัว ๕๕๘๒๑๐๑๕๐๑๐๓ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา การบริหารการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา

ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล

ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย

อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน ด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพวรธรรม)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร .๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๔๗๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๕ กันยายน ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน ว่าที่ร้อยโท ผศ.ดร.ณัฐชัย จันทขุม

ด้วย นางสาวเกสวรินทร์ เจริญลา รหัสประจำตัว ๕๕๕๒๑๐๑๕๐๑๐๓ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา การบริหารการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็น ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน ด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรรธรรม)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร .๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๔๗๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๑

๕ กันยายน ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน นางลัดดาวลัย ไชยศิริพันธ์

ด้วย นางสาวเกสรวรินทร์ เจริญลา รหัสประจำตัว ๕๕๘๒๑๐๑๕๐๑๐๓ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา การบริหารการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน ด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร .๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างในการสอบสวนสัมภาษณ์

1. นายวิบูลย์ ตรอินทร์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตอนกลาง
2. นางเกษฎาพร ทรงแสงจันทร์	นักวิชาการองค์การบริหารส่วนตำบลตอนกลาง
3. นางเพ็ญจิตร กุลศรี	ผู้ดูแลเด็กองค์การบริหารส่วนตำบลตอนกลาง
4. นายประวีติ กองเมืองปัก	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลกุดรัง
5. นางวราภรณ์ แสงชา	นักวิชาการองค์การบริหารส่วนตำบลกุดรัง
6. นางศุภลักษณ์ รัฐอาจ	ผู้ดูแลเด็กองค์การบริหารส่วนตำบลกุดรัง
7. นายสนั่น บุญคะสีทา	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกพระ
8. นายสุชาติ จันทะเจียง	นักวิชาการองค์การบริหารส่วนตำบลโคกพระ
9. นางสาวจิราภรณ์ ใหม่คามิ	ผู้ดูแลเด็กองค์การบริหารส่วนตำบลโคกพระ

ภาคผนวก ฉ

ค่าความเที่ยงตรง (IOC)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 2 แสดงผลการประเมินค่าความเที่ยงตรง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ

แบบสอบถาม	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1. ด้านการตัดสินใจ						
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
8	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. ด้านการปฏิบัติ						
1	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

แบบสอบถาม	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
9	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

3. ด้านการติดตามและประเมินผล

1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

4. ด้านการรับผลประโยชน์

1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ช

คำอธิบายจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 3 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})	ค่าความเชื่อมั่น (α)
1. ด้านการตัดสินใจ		0.96
1	0.66	
2	0.63	
3	0.71	
4	0.77	
5	0.61	
6	0.77	
7	0.80	
8	0.77	
9	0.74	
10	0.76	
11	0.73	
12	0.55	
13	0.78	
14	0.84	
15	0.58	
2. ด้านการปฏิบัติ		0.96
1	0.84	
2	0.87	
3	0.77	
4	0.71	
5	0.80	
6	0.77	
7	0.72	
8	0.75	

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})	ค่าความเชื่อมั่น (α)
9	0.35	
10	0.54	
11	0.34	
12	0.61	
13	0.53	
3. ด้านการติดตามและประเมินผล		0.96
1	0.27	
2	0.34	
3	0.27	
4	0.30	
5	0.47	
6	0.52	
4. ด้านการได้รับผลประโยชน์		0.96
1	0.74	
2	0.69	
3	0.63	
4	0.53	
5	0.46	
รวมทั้งฉบับ	0.27 - 0.87	
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α) = 0.96		

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวเกสรินทร์ เจริญลา
วัน เดือน ปี เกิด	10 พฤษภาคม 2520
ภูมิลำเนา	อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
ที่อยู่ปัจจุบัน	48 หมู่ที่ 15 ตำบลหนองเหล็ก อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหล็ก อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2549	ประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ป.ท.ส.) สาขาวิชาครูศาสตร์โยธา วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม
พ.ศ. 2558	ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม